ABP RYŚ: SPRAWDZIAN Z MIŁOŚCI s. 10
SKLEPY PEŁNE DOBRA s. 12
WOLNOŚĆ CZY PIENIĄDZE s. 4
UKĄSZENI PRZEZ LUTRA s. 42

21.02.2021
nr 08 (799)
cena 5 zł
(w tym 8% VAT)
NR INDEKSU 205 109
ISSN 1734-9079
www.idziemy.pl

idziemy

Jak przeżyć POST?

s. 3

Post oznacza uwolnienie naszej egzystencji od wszystkiego, co ją przytłacza, aby otworzyć drzwi naszego serca dla Tego, który przychodzi do nas ogołocony ze wszystkiego: Syna Bożego, Zbawiciela.

z Orędzia papieża Franciszka na Wielki Post 2021

Wydawnictwo IPN poleca!

Nowe, poprawione i uzupełnione wydanie!

Atlas prezentuje zasięg i struktury organizacji konspiracyjnych oraz zbrojną aktywność polskiej partyzantki powojennej. Publikacja jest unikatowa ze względu na szczegółowość prezentowanych treści historycznych oraz bogactwo informacji z zakresu najnowszej historii Polski.

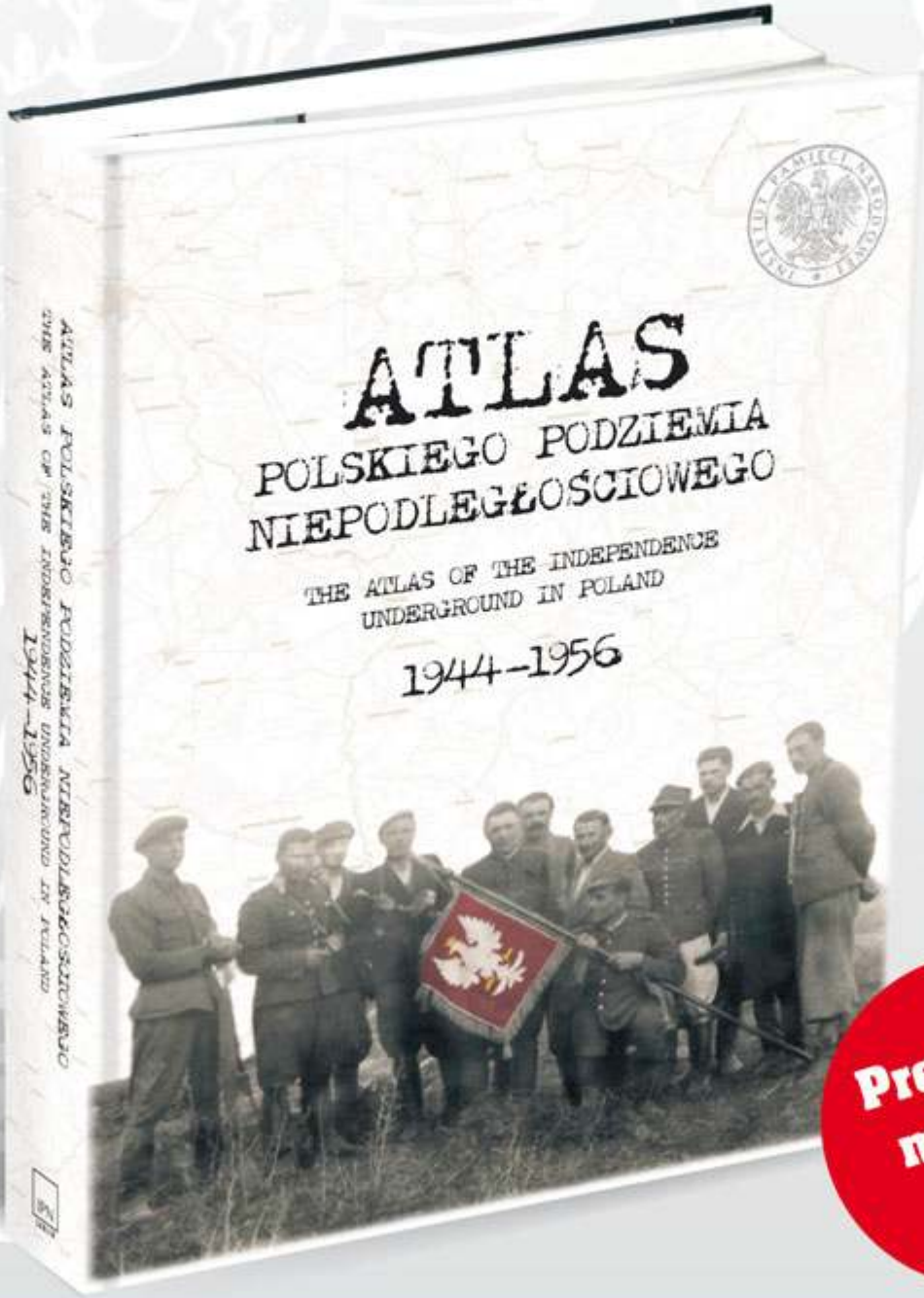

Premiera marzec 2021

Szukaj w księgarniach IPN i punktach sprzedaży w całej Polsce • Zostań w domu i kup na *ipn.poczytaj.pl*

Spotkaj nas na f : @ksiegarnia.ipn

ks. Henryk Zieliński

Jak przeżyć Wielki Post?

Tegoroczny Wielki Post od samego początku jest inny niż w latach ubiegłych. Stolica Apostolska ze względu na pandemię zarządziła, aby przy posypywaniu głów popiołem zrezygnować z wypowiadania nad każdym wiernym formuły towarzyszącej temu obrzędowi. Ma ona być wypowiedziana tylko raz, na początku obrzędu, nad wszystkimi zgromadzonymi w świątyni. To jedynie zmiana organizacyjna. Warto jednak zauważyć również te głębsze zmiany, które niejako samoistnie wynikają z trwającej pandemii.

Łatwiej powinno być w tym roku z ascezą i wyciszeniem. Dyskoteki i kluby pozostają zamknięte dla wszystkich, niezależnie od tego, czy poszczą czy nie. Nie można organizować wesel ani innych dużych imprez rodzinnych i towarzyskich. Restauracje mogą wydawać tylko dania na wynos. Nie da się pójść ze znajomymi choćby na kawę. Nieczynne pozostają niektóre kina, sale koncertowe i teatry. Tak może pozostać nawet do Wielkanocy. Pokus mamy więc znacznie mniej. Wielu z nas już przed postem ograniczyło rozmaitą konsumpcję, albowiem w pandemii kupujemy tylko to, co naprawdę konieczne. Z jednym wszakże wyjątkiem: wzrosła konsumpcja wysokoprocentowych i wysokogatunkowych alkoholi. Świadczy to o tym, że coraz więcej ludzi dobrze sytuowanych w ten właśnie sposób odreagowuje stresy związane z pandemią. Dlatego w tym poście powstrzymanie się od alkoholu dla wielu może być poważniejszym wyzwaniem niż dawniej.

Mniejsze możliwości wydawania pieniędzy sprawiają, że mamy ich więcej. Do tego zdajemy sobie sprawę, jak bardzo gromadzone przez nas oszczędności tracą wartość. Nie można na nich polegać. Banki dławią się od gotówki, której nikt nie chce od nich teraz pożyczać, bo przyszłość rysuje się niepewna. Być może i to jest przyczyną, że chętniej dzielimy się z innymi. Jałmużna przychodzi nam łatwiej. Organizacje charytatywne odnotowują wzrost ofiarności. Widać to również w kościołach, gdzie mimo mniejszej frekwencji nie spada znacząco sumaryczna wartość zbieranych ofiar. Bliżej nam do realizacji wezwania papieża Franciszka o solidarność w pandemii niż wówczas, gdy popadaliśmy w ułudę wszechwładzy pieniądza.

Ale jałmużna, o której szeroko mówi u nas w tym numerze abp Grzegorz Ryś, to coś więcej niż tylko dzielenie się pieniędzmi i chlebem. O wiele trudniej jest dzielić się sobą, swoim czasem, sercem, cząstką własnego życia, wykazać zatroskanie o drugiego człowieka, którego wielokrotnie nie trzeba szukać daleko. Często tym, który potrzebuje trochę serca, czasu i uwagi, może być w czasie pandemii współmałżonek lub własne dziecko, bo zdalna praca i zdalne nauczanie sprawiły, że brakuje nam realnych kontaktów z ludźmi. Bez tych relacji usychamy. Mieszkając wspólnie, zamykamy się w swoich wirtualnych światach, mijamy się tylko w przejściu do kuchni czy łazienki, wcale ze sobą nie rozmawiając, a jedynie wydając zdawkowe komunikaty. Warto zatem podjąć wysiłek, aby to, co jest naszym trudnym doświadczeniem, w tym Wielkim Poście przemienić w dobro. Może choć dwa razy w tygodniu dałoby się spędzić wieczór ze sobą, a nie obok siebie? W duchu nowotestamentalnej zachęty: „Jeden drugiego brzemiona noście, a w ten sposób wypełnicie prawo Chrystusowe" (Gal 6, 2) posłuchajmy, z czym zmagają się nasi najbliżsi. Powstrzymajmy się od zniecierpliwienia, okażmy im nasze wsparcie. Pamiętajmy również o ludziach spoza naszej wspólnoty zamieszkania. Czasem jeden telefon może czyjąś samotność uczynić znośniejszą, jedna torba z zakupami dostarczona pod drzwi może komuś ratować życie.

Nade wszystko pamiętajmy jednak w tym Wielkim Poście o Chrystusie. Papież Franciszek w Orędziu na Wielki Post wzywa: „Podążając wielkopostną drogą, która prowadzi nas do uroczystości wielkanocnych, pamiętajmy o Tym, który «uniżył samego sienie, czyniąc się posłusznym aż do śmierci i to śmierci krzyżowej»". Czterdziestodniowy post wprowadza nas w misterium Chrystusowej męki i śmierci, będącej wyrazem nieskończonej miłości Chrystusa do Boga Ojca i do człowieka. Dlatego w tych dniach nie możemy poprzestać na samej ascezie i dobroczynności. Mamy częściej spoglądać na krzyż, jako znak miłości, o której śpiewamy w Gorzkich Żalach: „Przypatrz się, duszo, jak cię Bóg miłuje". Zacznijmy chlubić się krzyżem Chrystusa jak ślubną obrączką. Postawmy Boga na pierwszym miejscu, odbudujmy relacje z Nim przez modlitwę i sakramenty. Bo choć wielkopostna asceza i uczynki miłosierdzia są bardzo ważne, tylko Bóg nadaje im zbawczy sens.

henryk.zielinski@idziemy.com.pl

21.02.2021 idziemy w numerze:

TEMAT TYGODNIA

Jałmużna – sprawdzian z miłości **s. 10**

fot. Sylwia Urygą

Sklepy pełne dobra **s. 12**
Cudownie piękna **s. 18**

NA CZASIE

Wolność czy pieniądze? **s. 4**
Reforma po niemiecku **s. 8**
„Kościółkowatość" katofobów **s. 9**
Nie idźcie tą drogą! **s. 22**

fot. PAP/EPA/Sergei Ilnitsk

Dla kogo Kreml? **s. 36**
Misjonarz na Post **s. 54**

NASZE SPRAWY

Palący problem **s. 20**
Cud z Faras **s. 34**
Ukąszeni przez Lutra **s. 42**
Stymulatory serca **s. 43**
Ulga prorodzinna **s. 44**
Program TV **s. 47**

MOJA WIARA

Bogactwo Bożego Słowa **s. 23**
W sidłach lęku **s. 24**
Święty Józef i imię Jezus **s. 38**

Czytanie nie kończy się na papierze! Najnowsze wiadomości i opinie na stronie www.idziemy.pl. E-wydanie tygodnika można zakupić na stronach: www.eprasa.pl, www.egazety.pl.

Wolność czy pieniądze?

Z dr **Jolantą Hajdasz**, dyrektor Centrum Monitoringu Wolności Prasy SDP i redaktor naczelną „Wielkopolskiego Kuriera Wnet”, rozmawia Agnieszka M. Domańska

fot. arch. J. Hajdasz

Czy wolność mediów jest zagrożona przez projekt dodatkowego opodatkowania przychodu z reklam?

W mojej ocenie nie. Ten projekt dotyczy tylko pewnej części mediów i części ich przychodów. Zakłada on dodatkowy podatek, który musiałyby zapłacić wszystkie podmioty zarabiające powyżej miliona złotych rocznie. W tym projekcie najistotniejsze są szczegóły, czyli progi finansowe decydujące o tym, które podmioty w ogóle będą objęte opłatą, oraz o jej wysokości.

Dlaczego, jako państwo, potrzebujemy takich rozwiązań?

Sytuacja, którą dzięki temu projektowi wszyscy mogliśmy sobie uświadomić, jest dalece niepokojąca. Po pierwsze, są podmioty, które mimo obecności na rynku medialnym płacą bardzo niewielkie podatki albo nie płacą ich wcale, wywożąc zyski ze swoich biznesów za granicę. Po drugie, trzeba zwrócić uwagę na to, jak duże są przychody z reklam mediów społecznościowych, od których w ogóle nie są odprowadzane podatki. Skoro Unia Europejska działa na tym polu opieszale i nie wypracowano dotąd jednakowego rozwiązania dla wszystkich państw, nie dziwmy się, że Polska chce tę kwestię uporządkować.

Jaka jest realna szansa na opodatkowanie gigantów medialnych, np. Google, Facebooka?

To jest trudne, także w innych państwach, ale to nie powód, by rezygnować. Takie rozwiązanie jest nierozsądne i niesprawiedliwe. Daje części podmiotów prywatnych, czyli mediom społecznościowym, niesamowite możliwości działania – mogą zarabiać bez obciążeń, które są nałożone na inne media. Trzeba uważnie obserwować, co dzieje się w innych krajach europejskich, jakie instrumenty prawne można zastosować, by te kwoty realnie wyegzekwować.

Nierówność była wpisana w Polski system medialny od początku transformacji. Po wejściu na rynek mediów społecznościowych granice zostały zatarte do końca. Media prywatne zarejestrowane w innych krajach działają jak chcą, bo dzisiaj technologia na to pozwala, a nie płacą u nas podatków. Najwyższy czas spróbować to zmienić i chociażby opodatkować wpływy z reklamy. Nie da się inaczej, skoro te podmioty nie wykazują żadnych innych wpływów, które mogłyby być opodatkowane w Polsce.

Jak Pani ocenia ostatni strajk mediów i jego formę?

Sama forma strajku była nadużyciem w stosunku do tego, na jakim etapie jest proces legislacyjny związany z projektem tej ustawy. Media nie skorzystały z żadnych innych możliwości, żeby rozmawiać i zgłaszać swoje uwagi. Już na początku zastosowano narzędzie o mocy bomby atomowej – przestano po raz pierwszy w historii wydawać dzienniki telewizyjne, zaczerniono prasę i portale internetowe. Ten projekt dopiero znalazł się w wykazie prac legislacyjnych rządu, do 16 lutego trwały prekonsultacje. Trudno sobie nawet wyobrazić kolejne kroki w tym proteście.

Są podmioty, które płacą bardzo niewielkie podatki albo nie płacą ich wcale, wywożąc zyski ze swoich biznesów za granicę.

Ta akcja była przygotowywana w pośpiechu i nie była konsultowana w szerokim gronie dziennikarskim. Wcale nie jest powiedziane, że media katolickie, media prawicowe, czy Stowarzyszenie Dziennikarzy Polskich, które reprezentuje środowisko, nie chciałyby poszerzyć tej akcji. Jednak ich pominięto. To pokazuje, że protest jest wyraźnie w interesie jednej grupy, która nie szukała sojuszników w środowisku.

Wiemy też, że trwa postępowanie nad kwestią przestrzegania w Polsce „praworządności”. Moim zdaniem to próba dyscyplinowania Polski za niepopełnione winy, co leży w interesie zarówno innych państw, jak i zagranicznych firm. Jednak do tego potrzebne były właśnie takie obrazy z Polski: czarne gazety, brak programu telewizyjnego, bo działa tu „opresyjny reżim”, który chce stłumić wolne media. W ten bardzo prowokacyjny sposób dostarcza się argumentów, dlaczego musimy dyscyplinować Polskę.

A co z odbiorcami?

To mogło być ciekawe, gdy ktoś z powodu strajku sięgnął do innej gazety, portalu, telewizji, niż robił to zawsze. Odbiorcy powinni jednak zdawać sobie sprawę z tego, że są wykorzystywani w walce o dochody i wpływy bardzo bogatych mediów. Czy na pewno chcą walczyć ramię w ramię z właścicielami przesiadającymi się z Rolls-Royce’a do Mercedesa?

Także dziennikarze w większości w tym sporze pozostali zupełnie z boku. Zarząd koncernu Agora zarobił w ubiegłym roku ponad 5 mln zł. W roku, w którym dziennikarzom groziły zwolnienia grupowe, a ich pensje z założenia obniżano z powodu pandemii. To pokazuje hipokryzję Agory, która zupełnie inaczej układa finanse, niż to się pokazuje na forum ogólnopolskim. Czy to jest walka w interesie zwykłego pracownika? Każdy może sam odpowiedzieć na to pytanie.

Jakie kroki należy teraz podjąć?

Ważne, żeby doprowadzić ten projekt co najmniej do prac parlamentarnych i próbować stworzyć tego typu mechanizm. Obecnie zbyt wiele środków drenowanych jest z rynku reklam w Polsce. Ten podatek jest bardzo potrzebny, a to, w jaki sposób należy ująć go w prawie, by w jak najmniejszym stopniu dotknąć małe podmioty, jest kwestią konsultacji społecznych, które jeszcze będą trwały. Na razie nic nie jest przesądzone. Mówmy o tym, spotykajmy się z przedstawicielami władz jako środowisko dziennikarskie. I nie wylewajmy tego pomysłu za burtę.

fot. Biuro Prasowe KEP

Na Wielki Post

W najbliższą środę rozpoczniemy Wielki Post. Po raz kolejny będziemy przeżywać ten czas w nadzwyczajnej sytuacji pandemii oraz ograniczeń sanitarnych, które – choć trudne – są wyrazem odpowiedzialnej troski o zdrowie i życie nas wszystkich.

Wielki Post to czas nawrócenia i przygotowania na obchody Świąt Wielkiej Nocy – Świąt zwycięstwa Chrystusa nad grzechem i śmiercią. Nadzieja płynąca z wiary w zmartwychwstanie pomaga nam przetrwać najsmutniejsze dni i największe tragedie, czas lęku i beznadziei, a jednocześnie zachęca nas do poszukiwania i realizacji woli Bożej w naszym życiu.

To, jak głęboko przeżyjemy nadchodzące Święta Wielkanocne, zależy m.in. od dyspozycji naszego serca i właściwego przygotowania się na nie w czasie Wielkiego Postu. Zwracam się zatem do wszystkich wiernych oraz ich duszpasterzy z apelem o szczególne pogłębienie życia duchowego w nadchodzącym czasie.

Pomimo trudnej sytuacji pandemicznej i obowiązujących rygorów sanitarnych nikt nie może zostać pozbawiony dostępu do Eucharystii i innych sakramentów, czyli największego skarbu Kościoła, przez które Chrystus daje samego siebie wspólnocie wierzących i zapewnia nam udział w owocach swojej zbawczej męki.

Dla nikogo nie powinno zabraknąć odpowiedniej opieki duchowej. Zachęcam duszpasterzy do gorliwej posługi w konfesjonale; do dostosowania rytmu spowiedzi do aktualnych możliwości i potrzeb wiernych oraz przepisów sanitarnych; do tworzenia wiernym możliwości uczestniczenia w rekolekcjach parafialnych i wspólnotowych, czy to w formie zdalnej, czy stacjonarnej.

Wszystkich wiernych proszę o jak najobfitsze czerpanie z wielkopostnych praktyk, tj. postu, modlitwy i jałmużny oraz innych form pobożności, w tym nabożeństw Drogi Krzyżowej, Gorzkich Żali i innych.

Niech trudny czas – jaki przeżywamy już od ponad roku – nie osłabi naszej gorliwości, ale stanie się impulsem do rozwoju naszej ufności i wiary w Zmartwychwstałego Pana.

+ Stanisław Gądecki

Arcybiskup
Metropolita Poznański
Przewodniczący Konferencji
Episkopatu Polski

Krzysztof Ziemiec

W poszukiwaniu ratunku

Co trzeciemu mieszkańcowi Włoch grozi trauma z powodu pandemii koronawirusa – ustalili włoscy naukowcy. Według nich obecny kryzys zostawi ślady w psychice, które mogą utrzymywać się nawet przez dwa i pół roku. Najbardziej narażone są kobiety w wieku poniżej 50 lat, z powodu przeciążenia pracą zawodową i obowiązkami domowymi. Trauma dotyka nie tylko osoby wyleczone, pracowników służby zdrowia i bliskich zmarłych na COVID-19, ale także tych, którzy nawet tylko pośrednio odczuli skutki koronawirusa. Czyli w sumie wszystkich…

Nie wiem, czy nasi specjaliści robią takie badania w Polsce. Może dopiero zbierają dane, ale zapewne ich wynik będzie podobny. Część z nas już zamknęła się w sobie, a część, jakby sprzeciwiając się temu, czego doświadczamy, wyszła w konwulsyjnym proteście na zakopiańskie Krupówki.

Zbyt dużo zła i niepewności w tak krótkim czasie. Wiem, że to nie te same proporcje, ale to jakby wojna bez wojny. To smutna konstatacja akurat w momencie, gdy mija rok od rozpoczęcia światowego lockdownu i kryzysu z powodu pandemii, który odczuwamy wszyscy. O zdrowiu słyszeliśmy już wielokrotnie, o stratach gospodarczych też… teraz, jak widać, przyszedł czas na psychikę. Zła to sytuacja, tym bardziej że zmiany będą zapewne długotrwałe, a może i nieodwracalne.

Jeśli spojrzymy szerzej, to zobaczymy, że w Polsce dochodzi do tego jeszcze długi i wyniszczający wszystkich proces politycznego sporu, a także coraz bardziej widoczne zmiany cywilizacyjne, które przesuwają nieprzekraczalne dotąd granice. To zdecydowanie nie napawa optymizmem.

Pandemia pozostawia ślady w psychice, które mogą utrzymywać się nawet przez dwa i pół roku.

Gdzie zatem szukać ratunku? W Bogu, dla wierzących to oczywiste, bo tylko z Niego nasza siła. Tylko że – jak wiemy – nie jest to wbrew pozorom ani proste, ani łatwe. Podpowiedzią niech będą niedawne słowa metropolity łódzkiego. Abp Grzegorz Ryś w wygłoszonej w dniu patrona nerwowo chorych – św. Walentego – homilii nawiązał do słów Ewangelii, gdzie Jezus uzdrawia trędowatego, ale zarazem wyznacza mu misję: by nic nie mówić o cudzie. Arcybiskup podkreślił, że człowiek powinien być przygotowany zarówno na boską dobroć, jak i na ważną misję, z którą nagle może wysłać go Bóg. – Tak jak Jezus jest gwałtowny wobec samego siebie, potrafi zadać sobie gwałt, podchodząc do trędowatego, takiego gwałtu też wymaga od nas, byśmy wyszli ze swojej wygody ku innym – mówił.

W rozpoczynającym się Wielkim Poście nie koncentrujmy się więc tylko na sobie i „wyjdźmy ku innym". Dla dobra swojego i nas wszystkich.

Autor jest dziennikarzem TVP

W SKRÓCIE

■ **Przed papieską podróżą.** Podróż papieża Franciszka do Iraku „realizuje marzenie Jana Pawła II sprzed ponad 20 lat, który pragnął odbyć pielgrzymkę do Ur, do domu Abrahama. Marzenie to spełni się pomimo pandemii" – wskazał chaldejski arcybiskup Kirkuku-Sulejmaniji, Yousif Thomas Mirkis. Podczas planowanej na 5-8 marca wizyty w Iraku papież ma odwiedzić Bagdad, Nadżaf, Ur, Irbil, Mosul i Karakosz.

■ **Wsparcie dla franciszkanów.** Ojciec Święty zapewnił franciszkanów z Kustodii Ziemi Świętej o swoim wsparciu dla ich „cennej posługi". Słowa te znajdujemy we własnoręcznym przesłaniu wystosowanym przez papieża z okazji przypadającej 14 lutego 600. rocznicy utworzenia komisariatów Ziemi Świętej. Były to specjalne jednostki zakonu, które miały za zadanie udzielać wsparcia duchowego i finansowego dla utrzymania miejsc świętych.

■ **Będzie kwarantanna.** Rząd Słowacji zdecydował o zmianach na granicach. Od 22 lutego wszystkie osoby przekraczające granicę będą musiały odbyć czternastodniową kwarantannę. Pracownicy transgraniczni mają stanowić wyjątek.

■ **Pamięci Dantego.** Papież przygotowuje list apostolski z okazji 700. rocznicy śmierci Dantego Alighieri – ujawnił kard. Gianfranco Ravasi, przewodniczący Papieskiej Rady Kultury. Zdaniem kardynała dokument może zostać ogłoszony 25 marca, tego dnia bowiem Dante zaczął pisać swój poemat.

■ **Godzina policyjna w Holandii.** Podczas posiedzenia izby niższej niderlandzkiego parlamentu posłowie zdecydowali o wydłużeniu godziny policyjnej, która obowiązywała od 23 stycznia do 10 lutego. Zgodnie z przyjętą uchwałą do 2 marca nadal nie będzie można przebywać poza domem w godzinach 21.00-4.30.

■ **Wyzdrowiała najstarsza Europejka.** Najstarsza osoba w Europie, 116-letnia francuska zakonnica Lucile Andree Randon, wyzdrowiała po zakażeniu koronawirusem i czuje się dobrze – poinformował dom spokojnej starości w Tulonie, w którym mieszka rekordzistka.

fot. PAP/EPA/Senate Television Handout

NIE BĘDZIE IMPEACHMENTU

Zwolennicy impeachmentu byłego prezydenta USA Donalda Trumpa nie uzyskali wymaganej większości dwóch trzecich głosów senatorów, czyli 67 głosów. Za impeachmentem głosowało 57 senatorów, a 43 było przeciwnych. Senat USA uniewinnił Trumpa z zarzutów o podżeganie tłumu zwolenników do powstania. Były prezydent oświadczył, że „ruch, aby ponownie uczynić Amerykę wielką, dopiero się rozpoczął".

W WALCE Z COVIDEM

Amerykańska firma biotechnologiczna Moderna oświadczyła, że zwróciła się do różnych organów ds. zdrowia na całym świecie o zezwolenie na zwiększenie pojemności swoich fiolek ze szczepionką przeciwko COVID-19 o 50 proc., aby przyspieszyć kampanie szczepień.
Tymczasem naukowcy z Uniwersytetu Oksfordzkiego, którzy wraz z firmą farmaceutyczną AstraZeneca stworzyli jedną ze szczepionek przeciw COVID-19, rozpoczynają testy mające sprawdzić, na ile jest ona skuteczna w przypadku podania jej dzieciom. W testach będzie uczestniczyć 300 dzieci w wieku od 6 do 17 lat, z czego do 240 otrzyma szczepionkę przeciw COVID-19, a pozostałe – kontrolną szczepionkę przeciwko zapaleniu opon mózgowych.

fot. PAP/EPA/Remko de Waal

KANDYDAT DO NOBLA

Pracujący od ponad 30 lat na Madagaskarze ojciec Pedro Opeka został zgłoszony do Pokojowej Nagrody Nobla. Założył on wielkie dzieło Akamasoa, czyli Miasto Przyjaźni, starając się w nim zapewnić lepszy byt rodzinom, które żyły na stołecznym wysypisku śmieci. Kandydaturę katolickiego misjonarza zgłosił premier Słowenii, podkreślając, że jest on symbolem „konkretnego i globalnego budowania pokoju poprzez zaangażowanie w walkę z nędzą, wykluczeniem i niesprawiedliwością". Ojciec Pedro Opeka jest Argentyńczykiem o słoweńskich korzeniach. Należy do Zgromadzenia Księży Misjonarzy (lazarystów).

fot. www.amicipadrepedro.org

NOWY RZĄD WE WŁOSZECH

Kolejny kryzys rządowy we Włoszech został zażegnany. W Pałacu Prezydenckim w Rzymie zaprzysiężony został nowy rząd tego kraju, na czele którego stoi premier Mario Draghi. Były prezes Europejskiego Banku Centralnego powołał gabinet „odpowiedzialności narodowej"; tworzą go politycy dotychczasowej koalicji i opozycji oraz eksperci. Szefem dyplomacji jest nadal Luigi Di Maio.

fot. PAP/EPA/Alessandro Di Meo

fot. PAP/EPA/Sergei Ilnitsky

W SŁUŻBIE POTRZEBUJĄCYM

Około czterystu osób korzysta każdego dnia z pomocy ośrodka charytatywnego „Miłosierdzie", który w Moskwie prowadzi Rosyjski Kościół Prawosławny. Biedni, bezdomni i potrzebujący mogą w nim ogrzać się i zjeść gorący posiłek. Ostatnio w stolicy Rosji termometry wskazywały około 20 stopni mrozu.

ZATRZĘSŁO W JAPONII

Ponad sto osób zostało rannych wskutek trzęsienia ziemi o magnitudzie 7,3, które wystąpiło u wybrzeża Japonii, w pobliżu prefektury Fukushima. Rzecznik rządu Katsunobu Kato poinformował, że należy spodziewać się, że w ciągu siedmiu dni pojawią się silne wstrząsy wtórne. Władze zapewniają, że w żadnej elektrowni jądrowej nie zaobserwowano niepokojących anomalii. Jedynie w zniszczonej dziesięć lat temu elektrowni Fukushima wylała się woda w zbiorniku wypalonego paliwa jądrowego, ale nie wydostała się poza obręb obiektu.

fot. PAP/EPA/JIJI PRESS

W SKRÓCIE

■ **Biskupi prawosławni.** Na świecie jest 1050 biskupów prawosławnych. Najwięcej w Patriarchacie Moskiewskim (440), Konstantynopolitańskim (136) i w Cerkwi greckiej (107).

■ **Trzeci Watykan.** „Ewangelia cierpienia" – pod takim tytułem zorganizowano wystawę o św. Janie Pawle II w rzymskiej poliklinice Gemelli. Polski papież nazwał szpital „trzecim Watykanem"; w czasie swego pontyfikatu przebywał tam dziewięć razy.

■ **Stawka Google.** Rząd Hiszpanii utrzyma podatek od niektórych form działalności internetowej, tzw. stawkę Google, nawet jeżeli nie dojdzie do porozumienia w ramach OECD i UE – powiedziała po ostatnim posiedzeniu rządu jego rzeczniczka i minister finansów Maria Jesus Montero.

■ **Broń bez ograniczeń.** W Brazylii zminimalizowano ograniczenia w i tak bardzo liberalnym prawie regulującym dostęp do broni palnej. Liczba sztuk broni palnej, które może nabyć obywatel, wzrosła z czterech do sześciu, praktycznie zniesione zostały też inne ograniczenia dotyczące jej zakupu.

■ **Cenzura na YouTube'ie.** Portal YouTube całkowicie usunął ze swej platformy związany z obrońcami życia kanał „Life Site News". W komunikacie dziennikarze tej największej na świecie strony pro-life podkreślili, że „nie jest to tymczasowy zakaz", a wszystkie zamieszczone dotąd na kanale filmy wideo kompletnie zniknęły.

■ **Wypadek w Indiach.** 14 osób poniosło śmierć w zderzeniu czołowym mikrobusu z ciężarówką w południowych Indiach. Co roku w wypadkach drogowych w tym kraju ginie ponad 110 tys. osób.

■ **Uratowany zabytek.** Uratowany przed terrorystami tzw. Państwa Islamskiego manuskrypt chrześcijański z Północnego Iraku został odrestaurowany we Włoszech i ma być zwrócony wiernym w irackim Karakoszu. 10 lutego papież Franciszek obejrzał tę zabytkową księgę w Bibliotece Watykańskiej. Liczący 116 stron rękopis, spisany na pergaminie, jest zbiorem modlitw i tekstów liturgicznych na okres wielkanocny. Powstał w językach aramejskim i syryjskim, jest zdobiony kolorowymi miniaturami.

Serwis przygotowano na podstawie PAP, KAI i RV

Anna Meetschen

Reforma po niemiecku

Z powodu pandemii wiele inicjatyw odwołano, inne przełożono. Sytuacja pandemiczna spowolniła również nieco proces tzw. Drogi Synodalnej u naszych zachodnich sąsiadów, chociaż nie wpłynęła na rezygnację z dalszego procedowania jej postulatów.

Prezydium tegoż procesu zapowiedziało wydłużenie inicjatywy do początku 2022 r. ze względu na kryzys spowodowany pandemią, ale nie odwołanie obrad. Jesienią 2020 r. odbyły się spotkania regionalne, które miały miejsce w pięciu miastach – zamiast jednego zgromadzenia odwołanego z powodu COVID-19. Z kolei w dniach 4-5 lutego br. miała miejsce konferencja on-line w ramach Drogi Synodalnej z udziałem 229 delegatów.

Ten etap procesu odbył się jednak w ponurej atmosferze ataków ze strony mediów i opinii publicznej wobec kard. Rainera Marii Woelkiego, metropolity Kolonii, oskarżanego o zatajenie w 2015 r. przypadku wykorzystywania seksualnego przez duchownego z jego archidiecezji i niezgłoszenie go do Watykanu. Kard. Woelki twierdzi, że zachował się właściwie, i zapowiedział publikację raportu w sprawie nadużyć, który ma ukazać się 18 marca. Ponieważ jednym z głównych tematów ostatniego spotkania on-line Drogi Synodalnej była kwestia nadużyć duchownych wobec nieletnich, prezydium zarzuciło metropolicie Kolonii niszczenie zaufania do władz kościelnych, zwłaszcza jeśli idzie o wolę rozwiązania istniejących problemów. Zresztą, kwestia nadużyć duchownych wobec nieletnich była podawana jako powód rozpoczęcia Drogi Synodalnej.

Tymczasem biskup Ratyzbony Rudolf Voderholzer stwierdził ostatnio, że błędem jest łączenie rozliczania wykorzystywania seksualnego ze strony duchownych z reformą Kościoła. Według niego, nikt wcześniej nie zajmował się rozliczeniem tej kwestii w tak ambitny sposób jak obecnie Kościół katolicki.

53 proc. katolików i 63 proc. protestantów w Niemczech nie jest zainteresowanych tzw. Drogą Synodalną.

Podczas pracy czterech forów działających w ramach Drogi Synodalnej i omawiających cztery tematy: podziału władzy w Kościele, partnerstwa i seksualności, form życia kapłańskiego oraz roli kobiet w Kościele zostały wypracowane cztery dokumenty robocze. Mimo różnych zdań uczestników forów prace trwają.

W mediach nadal nie milkną echa pracy forum zajmującego się rolą i urzędami dla kobiet w Kościele, a to za sprawą jednej z uczestniczek Drogi Synodalnej, Kathariny Geskes, która stwierdziła, że jeśli nie będzie reformy Kościoła w tej kwestii, to ona z niego wystąpi. Geskes domaga się w szczególności, „aby kobiety mogły być przynajmniej dopuszczane do święceń diakonatu". „Dlaczego nie miałoby istnieć specjalne rozporządzenie dla Niemiec? Najbardziej odpowiadałoby mi, gdyby kobiety mogły być również dopuszczane do święceń kapłańskich, ale obecnie jest to prawdopodobnie niemożliwe" – twierdzi.

Jej postawa ukazuje, w jaki sposób wielu członków zaangażowanych w Drogę Synodalną postrzega Kościół. Bp Georg Bätzing, przewodniczący Episkopatu Niemiec, stwierdził w wywiadzie dla KNA, że Rzym będzie informowany na bieżąco w trakcie procesu, a nie dopiero o jego wynikach. „Prowadziłem już rozmowy na ten temat w Watykanie, dlatego chciałbym jak najszybciej podjąć ten wątek rozmowy w Rzymie z prezydium Drogi Synodalnej" – powiedział. Dodał, że prawdopodobnie już teraz Niemcy nadają impuls sprawom, o których może rozstrzygnąć tylko Sobór.

Bp Bätzing stwierdził również, że zdecydowana większość wiernych katolików w Niemczech chce zmian i dlatego Droga Synodalna jest bardzo potrzebna. Co innego wykazały jednak badania przeprowadzone jesienią ub.r. przez Erfurcki Instytut Badania Opinii „INSA Consulere", który podał, że 53 proc. katolików i 63 proc. protestantów nie jest zainteresowanych tzw. Drogą Synodalną. Tymczasem następne zgromadzenie w ramach procesu reformy Kościoła w Niemczech planowane jest jesienią tego roku.

fot. PAP/EPA/Stringer

Proces dziennikarek

Na Białorusi rozpoczął się proces dwóch reporterek telewizji Biełsat, 28-letniej Kaciaryny Andrejewej i 24-letniej Darii Czulcowej, zatrzymanych podczas pracy dziennikarskiej, a według władz – mających „kierować protestami". Dziennikarki zostały uznane przez organizacje broniące praw człowieka za więźniarki polityczne. Grozi im do trzech lat pozbawienia wolności. 15 listopada prowadziły relację on-line z brutalnego rozpędzania przez OMON spontanicznej akcji upamiętnienia pobitego na śmierć Ramana Bandarenki. Bandarenka zmarł trzy dni wcześniej w szpitalu na skutek brutalnego pobicia przez „nieznanych sprawców". Dziennikarki nie przyznają się do winy, a Andrejewa nazwała proces „zemstą służb specjalnych".

Rzym – Pompeje

Niezwykła historia czterech wieków więzi łączących starożytny Rzym z Pompejami – to temat wystawy czynnej w Koloseum. Amfiteatr otwarto 1 lutego, po 87 dniach przerwy z powodu pandemii. Po raz pierwszy zaprezentowano tam związki obu miast, stolic archeologii. Ekspozycja będzie otwarta do maja, czyli mają szansę zobaczyć ją także zagraniczni turyści, gdy – na co wszyscy mają nadzieję – zaczną wracać do Wiecznego Miasta.

Dariusz Kowalczyk SJ

„Kościółkowatość" katofobów

W różnych rozważaniach teologicznych rozróżnia się niekiedy trzy perspektywy: teocentryczną, chrystocentryczną i eklezjocentryczną.

Brzmi to może nazbyt „uczenie", ale sprawa jest prosta. Chodzi o to, że w centrum refleksji możemy postawić Boga w sensie ogólnym, Jezusa Chrystusa albo Kościół. Dochodzę do wniosku, że często niewierzący, a szczególnie ci, którzy mają awersję do Kościoła, paradoksalnie są eklezjocentryczni, i to w najgorszym znaczeniu tego słowa. Ograniczają się do Kościoła widzialnego, który postrzegają w kategoriach czysto ziemskich, bez żadnego odniesienia do Boga czy też do Chrystusa, w których przecież nie wierzą. Przy czym ich widzenie „widzialnego" też jest bardzo ograniczone; niekiedy okrojone do tego, co mówią o Kościele ich ulubione media, i do mglistych wspomnień z dzieciństwa. Tak! Katofobiczni niewierzący są na swój sposób „kościółkowaci". Ta „kościółkowatość" polega na byciu przywiązanym do kilku tyleż negatywnych, co infantylnych, starych i nowych stereotypów o Kościele. Takich ludzi spotykam na forach społecznościowych.

Kościółkowaty katofob jest niezdolny chociażby do wzięcia pod uwagę, że ktoś może doświadczać obecności Boga, że może mieć osobistą relację z Jezusem. A skoro tak, to nie jest zdolny do szacunku wobec wierzących. Nie rozumie Kościoła, bo bez Chrystusa nie da się zrozumieć Kościoła. Jedyne, co mu przychodzi do głowy, to myśl, która zaraz staje się niezachwianym przekonaniem, że Kościół został stworzony przez księży, by dzierżyć władzę i zarabiać pieniądze. A wierni świeccy to ludzie ogłupieni, którzy dają się „czarnym" łupić, albo są z nimi w zmowie, by też się dorabiać. I tak 2 tys. lat złożonej historii Kościoła, która opiera się na Jezusie z Nazaretu i apostołach, na świętych mężczyznach i kobietach, katofob sprowadza do kasy i władzy. Kim byli i co robili tacy mężowie Boży jak Karol Wojtyła i Stefan Wyszyński? Dlaczego wstąpili do seminarium? Wiadomo! Chcieli władzy nad ludźmi i pieniędzy. Dziś młodzi fani marszów Strajku Kobiet dorzucają do tych swoich wyobrażeń oczywiście pedofilię, której zło interesuje ich jednak jedynie wtedy, kiedy da się je wykorzystać do dołożenia księżom katolickim.

Pośród słabości wiemy, że Bóg jest wierny swym obietnicom, a Jego miłosierdzie jest nieskończone.

Katofoby skoncentrowane na swych stereotypach strasznego „kościółka" mimo wszystko nie czują się pewnie. Dlatego nieustannie szukają potwierdzeń, że ich plucie na Kościół jest słuszne. Jak kania dżdżu potrzebują wieści, że jakiś ksiądz popełnił zło. To ich utwierdza i uspokaja. Tak jakby zdrada Judasza, czyli jednego z Dwunastu, mogła w jakikolwiek sposób zachwiać orędziem o Jezusie ukrzyżowanym i zmartwychwstałym, Głowie Kościoła. Tymczasem raz po raz jakiś internauta wrzuca mi link o takim czy innym złu związanym z ludźmi Kościoła. Wyobrażam sobie, że robi to z przekonaniem, że oto mnie „przygwoździł". Trochę to żałosne! Apostołowie mieliby przestać głosić zbawienie w Chrystusie, bo Judasz zdradził, a potem się powiesił? „Kościółkowaci" wrogowie Kościoła szukają potwierdzeń w historii Kościoła. Tyle że traktują ją zupełnie ahistorycznie, bez zrozumienia kontekstu i proporcji. Wszystko po to, by po raz enty wypalić, że Kościół to organizacja przestępcza i jeszcze trochę, a zginie z powierzchni ziemi.

Ale cóż mogą mówić innego, skoro niedostępna jest im perspektywa chrystologiczna, albo przynajmniej teocentryczna? Tymczasem Kościół to Lud Boga Ojca, Ciało Mistyczne Chrystusa, Świątynia Ducha Świętego. Tak! W różnych miejscach i czasach jednostki i całe wspólnoty gubią się w zaprzaństwie i w grzechu. Tak było od początku. I będzie – niestety – do końca ziemskiej historii. Wystarczy poczytać Księgę Apokalipsy, a w niej listy do siedmiu Kościołów, w których nie brakuje mocnych napomnień: „Pamiętaj, skąd spadłeś. Nawróć się i postępuj, jak na początku" (Ap 2, 5); „Obyś był zimny albo gorący! Skoro jednak jesteś letni, a nie zimny, ani gorący, wypluję cię z moich ust" (Ap 3, 15-16). Pośród słabości wiemy jednak, że Bóg jest wierny swym obietnicom, a Jego miłosierdzie jest nieskończone, jeśli tylko zachcemy o nie poprosić. Nie spełni się „kościółkowe" czarnowidztwo. Bo Chrystusowy Kościół to nie „kościółkowatość", ale to tajemnica Bożego działania w świecie, to wspólnota zbudowana na skale, której nie tylko katofobiczni komentatorzy, ale same bramy piekielne nie przemogą.

dkowalczyk@jezuici.pl
Autor jest profesorem Wydziału Teologicznego Papieskiego Uniwersytetu Gregorianum w Rzymie

REKLAMA

fot. ks. Paweł Kłys

Jałmużna – sprawdzian z miłości

Z abp. **Grzegorzem Rysiem**, metropolitą łódzkim, rozmawia ks. Paweł Kłys

Czym jest jałmużna?

Jałmużna, podobnie jak post i modlitwa, jest formą miłości. Jako chrześcijanie nie jesteśmy wezwani do niczego innego, jak tylko do miłości. Jałmużna jest bardzo konkretną formą miłości, jest wsparciem – najczęściej materialnym – osoby potrzebującej.

Co Kościół przez wieki mówił o jałmużnie i co mówi o niej Słowo Boże?

Kościół zawsze bardzo poważnie traktował jałmużnę, czyniąc ją jednym z filarów swej misji – ewangelizacji. Nigdy nie traktował jej jako działalności dowolnej czy opcjonalnej, lecz jako istotną i obowiązkową. Dlatego też przez wieki narzucał sobie konkretne, zobowiązujące normy dotyczące jałmużny: kogo ta jałmużna ma dotyczyć, ile ma wynosić. To jest tradycja, która trwała w Kościele przez dwanaście–trzynaście wieków, a później niestety zanikła. Niemniej przez te wieki było jasne, że dochody Kościoła jako wspólnoty, jako całości, miały być dzielone na cztery części. Jedna czwarta dochodów była przeznaczona na dzieła charytatywne, a niektóre dzieła charytatywne dodatkowo były też opłacane z pozostałych trzech części. Na przykład chrześcijan wykupywano z niewoli za pieniądze, które były przeznaczone na budowy lub remonty kościołów. Emigrantów czy przybyszów podejmowano z kolei z tej puli pieniędzy, która była pozostawiona do dyspozycji biskupa. Gdyby przyjrzeć się, jak układany był budżet kościelny, to można by powiedzieć, że prawem Kościoła było, iż jakąś jedną trzecią pozyskanych pieniędzy przeznaczano na dzieła miłosierdzia. Widać tu wyraźnie, jak ważne miejsce zajmowała jałmużna w życiu Kościoła jako wspólnoty i instytucji. Oczywiście, do takiej samej postawy Kościół zachęcał również poszczególnych wiernych.

Patrząc na Nowy Testament, można zauważyć, że przyjęcie wiary i życie wiarą bardzo szybko przekłada się na pamięć o ubogich. Przykładem jest św. Paweł, który opisuje swoją posługę apostolską – to, jak ją rozumie, i to, jak ją prowadzi. Wszędzie, gdzie dochodzi z Ewangelią i gdzie zakłada Kościoły, stara się pamiętać o ubogich. Ta pamięć dotyczy zarówno ubogich należących do nowo powstałej wspólnoty, jak i ubogiego Kościoła w Jerozolimie, na rzecz którego apostoł organizuje kwestę. Zawsze mnie to poruszało, że Paweł zakończył pierwszy etap swojej misji, wydając się w ręce Rzymu w Jerozolimie nie z innej przyczyny, jak właśnie posługa jałmużnie (przekazanie zebranej kwesty Kościołowi jerozolimskiemu). Dzieje Apostolskie pokazują, że św. Paweł z determinacją idzie do Jerozolimy mimo tego, że po drodze wielokrotnie ludzie za natchnieniem prorockim przestrzegają go przed uwięzieniem (on sam również o tym wie); idzie, bo niesie jałmużnę zebraną dla Kościoła w Jerozolimie. Taką rangę przypisuje temu dziełu jałmużny, że gotów jest ryzykować własne życie, by to dzieło dopełnić. Paweł mówi wprost: jałmużna jest tym, co sprawdza naszą pobożność. Do bogatego Kościoła w Koryncie św. Paweł mówi, że nie mogą się zebrać do jałmużny, a o wiele uboższe Kościoły – jak na przykład Filipianie, którzy byli Kościołem składającym się z emerytowanych żołnierzy – już tę składkę poczyniły.

Łatwiej podzielić się temu, kto nie ma za wiele, niż człowiekowi bogatemu…

To jest dość częsta figura retoryczna używana w kazaniach, ale myślę, że jest nie tylko upraszczająca, ale także krzywdząca dla wielu ludzi bogatych, którzy niejednokrotnie z niesłychaną hojnością potrafią się dzielić swoim majątkiem i podchodzić do niego jak do rzeczy, która jest im zawierzona także po to, by się dzielić z potrzebującymi.

Dać coś drugiemu, podzielić się z kimś – to oznacza stratę. Jak nauczyć się tracić?

Z pomocą w udzieleniu odpowiedzi na to pytanie przychodzą Dzieje Apostolskie, które pokazują, że dawanie nie jest punktem wyjścia, ale pewnym punktem dojścia. Patrząc na Kościół w Jerozolimie, widzimy – raczej mylnie – że chrześcijanie tam mieszkający wszystko od razu mieli wspólne. Myśląc tak, przegapiamy cały wymiar wspólnoty między ludźmi, który jest fundamentalnie wcześniejszy. Ci, którzy uwierzyli, przebywali razem, modlili się wspólnie w świątyni, wspólnie „łamali Chleb po domach" (sprawowali Eucharystię) – łączył ich „jeden Duch i jedno serce", a dopiero w punkcie dojścia: wspólnota posiadania. Jest czymś niedopuszczalnym stawiać pod ścianą człowieka, który dopiero co odkrył wiarę, zaczyna cokolwiek rozumieć z Pana Jezusa, wchodzi w rzeczywistość sakramentalną – i żądać od niego: podziel się koniecznie tym, co masz! Dziś również mamy w Kościele mocne wspólnoty – także charyzmatyczne – które w konkretnym punkcie rozwoju duchowego proponują swoim członkom dziesięcinę, która jest przeznaczona na potrzeby sióstr i braci. Tego jednak nie robi się w tydzień po wejściu do wspólnoty, ale po latach formacji. Wówczas człowiek dochodzi do tego, co mówi Pismo Święte – radosnego dawcę Bóg miłuje. Problemem nie są pieniądze, ale brak wspólnoty, brak relacji, brak miłości.

Dwa teksty w Piśmie Świętym przestrzegają przed przedwczesnym „łamaniem" ludzi do jałmużny. Pierwszym jest historia Ananiasza i Safiry (Dz 5), którzy chcieli być jak inni, którzy sprzedawali swoje majątki i pieniądze ze sprzedaży składali u stóp apostołów. Więc oni też tak chcieli, ale nie byli na to gotowi: po sprzedaży ziemi dopadł ich strach i pytanie: a co będzie, jeśli oddamy im wszystko, co mamy? Część majątku dali, a część zostawili dla siebie, i – jak mówią Dzieje Apostolskie – to był czyn, który ich ostatecznie zabił. Kłamstwo wobec Kościoła i wobec Ducha Świętego.

Jako chrześcijanie nie jesteśmy wezwani do niczego innego, jak tylko do miłości.

Drugim fragmentem jest rozdział 6 Dziejów Apostolskich, gdzie Kościół jerozolimski kłóci się o to, że przy rozdawaniu jałmużny jedne wdowy są pomijane, a drugie otrzymują. Spór pozornie dotyczy niesprawiedliwości na poziomie jałmużny. Tak naprawdę powodem wojny są inne, o wiele głębsze różnice („Hebrajczycy" i „Helleniści"), a kłótnia o pieniądze to jedynie pretekst lub katalizator.

Do jałmużny trzeba prowadzić człowieka, gdyż jałmużna jest takim Bożym „sprawdzam!", jednym z elementów dojrzałego przeżywania wiary – potrafię otworzyć portfel, kiedy jest to potrzebne. To jest moment sprawdzenia, ale nie można zrobić z tego prawa, które się nakłada na innych jako niezrozumiały ciężar.

W jaki sposób jałmużna przyczynia się do naszego nawrócenia?

W nas jest bardzo mocna skłonność do zła, jaką jest pożądliwość oczu. To, co widzę, chcę mieć. Z tą pożądliwością można się zmagać najlepiej w myśl dawnej zasady, znanej już w Kościele starożytnym: Przeciwne leczy się przez przeciwne. Faktycznym przeciwieństwem chęci posiadania jest rozdawanie! Nie tylko odmówienie sobie, ale miłość świadczona w ten sposób, że się dzielę, że daję. Wtedy też doświadczam niesamowitej radości – choć może nawet wcześniej nie podejrzewałem tego, że mnie ona dopadnie. To jest radość, którą zaleca zapisany w Dziejach Apostolskich logion Jezusa: „Więcej szczęścia jest w dawaniu, aniżeli w braniu". Jałmużna jest praktyką oczyszczającą nas z pewnej formy bałwochwalstwa, jaką jest kult pieniądza. O tym trzeba mówić wprost, szczególnie w tym świecie, który zwariował na punkcie konsumpcji, a wszystko mierzy wielkością i ilością posiadania. Nie tylko muszę mieć, ale muszę mieć zaraz, a właściwie życie jest warte tyle, ile zjadłem, ile skonsumowałem. Tak podchodzi się do wszystkiego, to znaczy i do wiedzy, i do wiary, i do Kościoła, i do ludzi, i do siebie. Wszystko stało się konsumpcją. W relacjach z innymi jesteśmy niesłychanie wsobni, a nie da się tego przerwać inaczej, jak przez dawanie!

Przykładem może być – nawet na dzisiejsze czasy – św. Jan Kanty. Nie pisał wiele, ale pozostały po nim kazusy, czyli podpowiedzi dla duchownych, wyjaśniające, jak należy komuś pomóc w nawróceniu w sakramencie pokuty. Św. Jan Kanty pyta: co zrobić z człowiekiem, który zarabia na karczmie – dorabiając się na cudzym nieszczęściu? On żyje w dobrym i przykładnym małżeństwie, ale żyje z czyjegoś nieszczęścia, uzależnienia i dramatu całego jego otoczenia. Św. Jan miał przekonanie, że w sytuacjach absolutnie beznadziejnych jedynym wyjściem jest jałmużna bez umiaru. Najlepszą pokutą dla tego człowieka będzie taka praktyka miłości, która go wewnątrz uporządkuje, przełamie i postawi do pionu.

Wystarczy dać jałmużnę, by być usprawiedliwionym?

Chyba nigdy Kościół nie rozumiał tego w tym kluczu, ale rozumiał to w ten sposób: nie wystarczy mówić o samej praktyce sakramentalnej wyizolowanej z życia, żeby mówić poprawnie o nawróceniu. Nie wystarczy iść do spowiedzi i otrzymać rozgrzeszenie – i „temat jest zamknięty". To byłby sakrament wypreparowany z życia i działający bez odniesień do innych jego obszarów. To prawda, że sakrament działa własną mocą – to wiemy z katechizmu. Liczy się jednak nie tylko to, jaka jest łaska przychodząca w sakramencie (jeśli został właściwie i z właściwą intencją sprawowany przez szafarza), ale i to, jaka jest moja dyspozycja, by tę łaskę przyjąć! Do szklanki nikt nie naleje wiadra wody, zwłaszcza gdy szklanka jest przykryta folią, a nie widać tego przykrycia i woda spływa po folii. Woda się leje – łaska jest udzielana – ale jest zamknięcie przed jej przyjęciem. Sakrament musi przyjść w pewnym kontekście życia, gdyż nie jest to działanie magiczne! Jałmużna pięknie pomaga w przeżywaniu łaski od Boga, bo jałmużna wyzwala z bałwochwalstwa.

Czy w jałmużnie wielkopostnej chodzi tylko o dzielenie się dobrami materialnymi?

Dzisiaj w świecie są rzeczy nierzadko cenniejsze niż pieniądze. Bezcenną rzeczą przykładowo jest dla nas czas. Niesamowicie istotne jest dzielić się swoim czasem, a w dobie pandemii jest to niesłychanie aktualne. Podstawową biedą żyjących dziś ludzi jest ich samotność. Być może nie potrzebują od nas grosza, czy innych darów, ale potrzebują od nas pół godziny. To też przelicza się na pieniądze, bo w czasie, który komuś daję, mógłbym zrobić inne rzeczy – dla mnie bardziej przydatne, przygotowujące do jakichś zajęć lub przynoszące dochód. Podzielenie się z kimś czasem jest wyrazem naszej miłości i miłosierdzia.

Należy też wspomnieć – o czym mówił św. Jan Paweł II – o wyobraźni miłosierdzia, która przekłada się na konkretne uczynki miłosierdzia – co do ciała i co do duszy. Przypomina mi się też konferencja abp. Fisichelli, który mówił, że rodzajów jałmużny jest tyle, ilu jest ludzi, bo trzeba wyjść najpierw od zobaczenia lub usłyszenia, jakie ktoś ma potrzeby, a wtedy okaże się, że form miłosierdzia będzie tyle, ile jest osób, będzie ich wiele.

Jak zachęcać do jałmużny w Wielkim Poście?

Jestem przekonany, że nasze postawy – postawy ludzi wierzących – rodzą się z doświadczenia komunii z Bogiem. Kiedy przeżywam to, jak dalece jestem obdarowany przez Pana, to właśnie owo doświadczenie bycia obdarowanym nie tylko wzywa, ale też uzdalnia do tego, by się podzielić! Nie chodzi o ćwiczenia z jałmużny, tylko o osobiste i głębokie spotkanie z Jezusem Chrystusem, które nas poprowadzi do miłości, a ta miłość wyrazi się w konkretny sposób – poprzez jałmużnę.

Masz za dużo rzeczy? A może właśnie czegoś potrzebujesz? Sklepy charytatywne czekają na darczyńców i klientów. Dzięki takim miejscom drugie życie zyskują nie tylko przedmioty, ale również ludzie.

Sklepy pełne dobra

Sylwia Uryga

Mieszkańcy ulicy 11 listopada na warszawskiej Pradze do „Nieba" mają rzut beretem. Pod dużym błękitnym szyldem kryje się sklep charytatywny fundacji Pasja Życia. W środku aż trudno przecisnąć się między wieszakami. Kosze i półki uginają się od towaru. Są ubrania, buty, biżuteria, porcelana, bibeloty… Można szperać w nieskończoność. – Ceny mamy bardzo przystępne. Również dla ludzi o niższych dochodach. Przy większych zakupach zawsze dorzucamy coś gratis. No i można się targować! – zapewnia Małgorzata Niemczyk, energiczna góralka, narciarka alpejska, która – jak mówi – w prowadzeniu sklepu charytatywnego odkryła swoją nową pasję.

Cały asortyment „Nieba" – tak jak wszystkich sklepów charytatywnych – bierze się z dobrego serca, czyli z darów przekazanych przez ludzi. Każdy może przynieść tutaj rzeczy, których już nie używa, a nadal są w dobrym stanie.

– Najpierw przedmioty te są selekcjonowane. Część z nich oddajemy innym organizacjom – siostrom ze Zgromadzenia Misjonarek Miłości, zajmującym się osobami bezdomnymi, oraz Fundacji Nasze Dzieci – tłumaczy Małgorzata Niemczyk. Pozostałe dary trafiają do sprzedaży. Zyski przeznaczone są na działalność fundacji Pasja Życia, która wspiera osoby uzależnione od alkoholu i narkotyków. Niektórzy jej podopieczni pomagają w sklepie jako wolontariusze.

– Nie sprzedajemy kieliszków, kufli, niczego, co się wiąże z alkoholem. Nawet gdy ktoś nam tego typu rzeczy przyniesie, to od razu wynosimy je na śmietnik. Tu jestem nieugięta. Pracując w naszej fundacji, poznałam dramaty wielu wspaniałych, pięknych, wykształconych młodych ludzi i widziałam, jaki jest trud wyjścia z uzależnienia – podkreśla Małgorzata Niemczyk.

Zakupy robią tu zarówno eleganckie panie z Wilanowa, jak i robotnicy z pobliskiej budowy. – Czasem przyjdzie po pomoc ktoś bezdomny. W takiej sytuacji oczywiście dzielimy się tym, co mamy – mówi Małgorzata Niemczyk. Zdarzają się zarówno szperacze, polujący na różne perełeczki, np. unikatową porcelanę, jak i osoby przychodzące po coś konkretnego. – Mamy piękne suknie. Dużo maturzystek przyjeżdżało do nas przed studniówkami, panie ubierały się na wesela. Są klientki zainteresowane rzeczami z czasów PRL-u czy poszukujące ubrań w stylu lat 30.

Sklep charytatywny działa od 2014 r., gdy fundacja Pasja Życia otrzymała „w prezencie" od zaprzyjaźnionego przedsiębiorcy działający tu second-hand. Przez te lata „Niebo" dorobiło się wielu stałych klientów. – Jedna pani zagląda do nas co poniedziałek. Przychodzi zaraz po otwarciu. Za każdym razem coś przynosi i zawsze coś kupuje. Są również takie klientki, które ofiarowują nam rzeczy, a potem przychodzą na zakupy i mówią: „Ojej, czemu ja to oddałam? Przecież bardzo dobrze w tym wyglądam. Ja to odkupię!" – opowiada z uśmiechem Małgorzata Niemczyk. – Starsze panie wysyłają do nas wnuczki, po chociaż dwie rzeczy, abyśmy w czasie pandemii mieli środki na utrzymanie. To naprawdę łapie za serce.

Historia sklepów charytatywnych w Warszawie zaczęła się prawie 30 lat temu.

Dobre porządki

Historia sklepów charytatywnych w Warszawie zaczęła się prawie 30 lat temu dzięki Sue Ryder, wybitnej brytyjskiej filantrop, wielkiej przyjaciółce Polski, honorowej obywatelce stolicy. W 1992 r. założyła ona sklep charytatywny w Domach Towarowych Centrum. Dziś Fundacja Sue Ryder prowadzi w stolicy sieć pięciu sklepów – na Bielanach, Mokotowie, w Śródmieściu, na Woli i Żoliborzu, a w planach są już trzy kolejne, w tym salon meblowy. Niedługo ruszy również sprzedaż internetowa.

– Wiosną ubiegłego roku, w czasie pierwszego lockdownu związanego z pandemią COVID-19, stworzyliśmy kampanię #dobreporządki. Zachęca ona, żeby przejrzeć swoje szafy, garderoby czy strychy; wybrać rzeczy, które są jeszcze w dobrym stanie, ale których nie używamy, i przekazać je jako darowiznę do naszych sklepów – wyjaśnia Filip Suprowicz, dyrektor Fundacji Sue Ryder. – Przyjmujemy w zasadzie wszystko, czego sprzedaż nie wymaga posiadania licencji, koncesji ani innych pozwoleń. Najczęściej są to ubrania, drobne AGD i elektronika, porcelana, elementy wystroju wnętrz, książki… – wymienia. Dary można samodzielnie dostarczyć do któregoś ze sklepów Sue Ryder lub – po wcześniejszym uzgodnieniu – wysłać je kurierem. Pracownicy fundacji odbierają również rzeczy bezpośrednio z domów darczyńców.

– Dużo naszych odbiorców to osoby starsze. Może dlatego, że nasze sklepy przed pandemią były również miejscami spotkań towarzyskich. Zawsze dbaliśmy o to, żeby w każdym z nich był chociaż mały stolik z krzesłami, gdzie lokalni seniorzy mogą spędzić ze sobą chwilę czasu, a przy okazji coś u nas kupić – mówi Filip Suprowicz. – Z czasem jednak grono naszych klientów zdecydowanie się poszerzyło i odmłodziło. Zasiliła je bardzo duża grupa młodych ludzi, którym bliska jest idea *circular fashion* i odpowiedzialności za środowisko.

Zyski generowane przez sklepy charytatywne przekazywane są na różnorodne projekty Fundacji Sue Ryder, przede wszystkim na wyposażenie powstającego

właśnie Centrum Aktywności Międzypokoleniowej Trzynastka. – Od mniej więcej roku mamy trudne czasy, ale udało się podczas pierwszej fali pandemii pomóc chociażby siostrom albertynkom, prowadzącym DPS w Krakowie, którym przekazaliśmy darowiznę w wysokości 30 tys. zł na zakup materiałów ochrony osobistej. Ponad 120 tys. zł na ten sam cel trafiło do historycznych Domów Sue Ryder, czyli placówek leczniczych ufundowanych przez naszą patronkę – wymienia Filip Suprowicz i zachęca też do wsparcia zbiórki na rehabilitację powstańców warszawskich, których bardzo dotknął związany z pandemią spadek mobilności. – Poprzez zakupy w naszych sklepach wpierają państwo właśnie takie akcje – zaznacza dyrektor Fundacji Sue Ryder.

Anioły zapraszają

Swój sklep charytatywny w Warszawie prowadzi też Fundacja Forani. – Zaczęło się od tego, że zdobyliśmy środki na uruchomienie ogólnopolskiej bezpłatnej infolinii dla osób po wypadkach i nagłych zdarzeniach losowych oraz ich rodzin. Dzwoniąc pod numer 22 102 16 16, można uzyskać komplet potrzebnych informacji, dotyczących m.in. leczenia, rehabilitacji czy przysługujących świadczeń, oraz wsparcie organizacyjne i psychologiczne. Projekt trwał rok. Później potrzebowaliśmy systemu, który dałby możliwość dalszego niesienia pomocy ofiarom wypadków. Chciałam uniezależnić się od bardzo niepewnych czasowych dotacji i stworzyć stałe źródło finansowania. Tak zrodził się pomysł sklepu charytatywnego – mówi Iwona Lis, założycielka Fundacji Forani.

– Zawsze dostawaliśmy dużo rzeczy w związku z różnymi zbiórkami i akcjami pomocowymi. Często potrzeby naszych podopiecznych były już zaspokojone, a my zostawaliśmy z pomieszczeniem wypełnionym darami. Pomyślałam więc, że skoro nie mam tego komu przekazać, to może zacząć te rzeczy wyceniać i sprzedawać. Ta formuła rozwijała się początkowo na 25 metrach kwadratowych. Okazało się jednak, że jest na takie miejsce zapotrzebowanie. Ludzie przychodzili, szukali, sprawdzali – opowiada.

Z czasem ta działalność mogła dać też konkretną i mądrą pomoc ludziom z niepełnosprawnościami. – W naszym sklepie pracują osoby z tak poważnymi chorobami, jak paraliż czterokończynowy. Jedna z dziewczyn jest niesłysząca, inna po przeszczepie, kolejna po złamaniu kręgosłupa. Zatrudniamy też osoby ze schorzeniami natury psychicznej, które powodują, że czują się one wykluczone z możliwości działania na otwartym rynku pracy. My jednak – dostosowując stanowiska do ich możliwości – daliśmy im taką możliwość – wymienia Iwona Lis.

W sklepie – oprócz przedmiotów przyniesionych przez darczyńców – kupić można również rękodzieło, prace wykonane przez podopiecznych fundacji i ich rodziny. – Zapewniamy materiał i wiedzę, oni dają swój czas i pracę – wyjaśnia Iwona Lis. Tak powstaje „firmowa” biżuteria z Kolekcji Anielskiej, a także inne ręcznie robione naszyjniki, bransoletki, kolczyki, ozdoby i bibeloty, często dostępne tylko w pojedynczych egzemplarzach. Zakup tych produktów to bezpośrednie wsparcie dla osób po wypadkach.

– Zachęcamy też, by przynosić nam rzeczy na sprzedaż. Oprócz ubrań bardzo chętnie przyjmujemy książki i płyty. Prosimy, by mówić o nas znajomym. To jest wyjątkowe miejsce, do którego warto przyjść i zobaczyć te niepowtarzalne cudeńka, które można u nas kupić. Ale przede wszystkim spotkać się z osobami, które tu pracują. Aniołów jest u nas dostatek. Fruwają, działają i to widać – mówi Iwona Lis. A wszyscy, którzy nie są w stanie dotrzeć na Marszałkowską 1 osobiście, mogą odwiedzić sklep internetowy na stronie Fundacji Forani oraz aukcje charytatywne na Allegro. Jest z czego wybierać.

fot. Sylwia Unyga

W SKRÓCIE

■ **Chochlą i modlitwą.** Nowa wystawa „Różaniec i radło, czyli samowystarczalność zakonów duchownych na przestrzeni wieków” w Muzeum Ziemi Leżajskiej w Leżajsku przedstawia dawne

fot. PAP/Darek Delmanowicz

zawody, którymi trudnili się cystersi, benedyktyni, dominikanie, bernardyni czy kartuzi.

■ **Miłosierdzie z puszki.** W sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Krakowie-Łagiewnikach uruchomiono Fundusz Miłosierdzia. Za zebrane do puszki środki posiłki dla bezdomnych przygotuje m.in. Dzieło Pomocy św. o. Pio.

■ **Błogosławiony u siebie.** Do łagiewnickiej bazyliki Bożego Miłosierdzia uroczyście wprowadzono relikwie bł. ks. Michała Sopoćki. Eucharystii przewodniczył bp Jan Zając, a homilię wygłosił ks. Mateusz Wyrobkiewicz, wicerektor sanktuarium w Krakowie-Łagiewnikach.

■ **Czyści i wspiera.** „Pro Caritas” to płyn do dezynfekcji Fundacji Pro Caritate, który powstał w ramach akcji „Szlachetna dezynfekcja”. Nie zawiera alkoholu, ale nadtlenek wodoru i nanocząsteczki srebra. Inicjatywie towarzyszy apel o ochronę siebie i najbliższych przed wirusem oraz wsparcie najbardziej potrzebujących w czasie epidemii. Cały zysk z rozprowadzania płynu zostanie przekazany Caritas Polska na walkę ze skutkami trwającego kryzysu. Więcej: www.procaritate.pl.

■ **Rocznica Cichociemnych.** Mija 80 lat od pierwszego zrzutu cichociemnych do okupowanej Polski. IPN otoczył groby cichociemnych opieką, rozpoczynając procedurę wpisania ich do ewidencji grobów weteranów.

■ **Szybko, ale rozsądnie.** Dwudniowy szczyt Grupy Wyszehradzkiej na Mierzei Helskiej w Juracie zainaugurował obchody 30-lecia V4. Przywódcy Polski, Węgier, Czech i Słowacji podjęli temat pandemii, bezpieczeństwa energetycznego, ochrony klimatu – jak najszybszej, ale i jak najrozsądniejszej.

TRZEŹWOŚĆ PATRIOTYCZNA

– Troska o trzeźwość to nasz wielki obowiązek – obowiązek religijny, ale także patriotyczny – powiedział bp Tadeusz Bronakowski, przewodniczący Zespołu KEP ds. Apostolstwa Trzeźwości i Osób Uzależnionych, podczas konferencji prasowej on-line przed 54. Tygodniem Modlitw o Trzeźwość Narodu (14-20 lutego) pod hasłem „Trzeźwością pokonywać kryzys”.

– Nadmierna akceptacja alkoholu, proalkoholowa świadomość, jaka wytworzyła się w naszej ojczyźnie, to jedna z narodowych wad, z którymi musimy walczyć. Tam gdzie ona jest, tworzą się dramaty rodzin i całych środowisk – zauważył bp Bronakowski. Podkreślił, że nie będzie trzeźwej Polski bez współpracy rodziny, Kościoła, samorządu

i państwa. – Wierni mają modlić się w intencji tych wszystkich, którzy upijają się i w konsekwencji popadają w uzależnienia – dodał.

fot. materiały prasowe

DZIEŃ Z PAPIEŻEM

– Trzeba tego pontyfikatu bardzo owocnego, wspaniałego, wielkiego i ważnego dla świata i Kościoła uczyć. I to chcemy czynić także poprzez Dzień Papieski – powiedział kard. Kazimierz Nycz, przewodniczący Rady Fundacji „Dzieło Nowego Tysiąclecia”, podczas konferencji prasowej FDNT zapowiadającej XXI Dzień Papieski.

XXI Dzień Papieski będzie obchodzony w niedzielę 10 października pod hasłem „Nie lękajcie się!”. – Były to jedne z pierwszych słów, z którymi wyszedł do ludzi, 22 października 1978 r., Jan Paweł II. Nie lękajcie się – powiedział światu. Nie lękajcie się – powiedział Kościołowi. Nie lękajcie się – powiedział krajom oddzielonym wówczas od reszty Europy murem. I nie lękajcie się – powiedział nam, Polakom – podkreślił kard. Nycz. – Dziś także pod wieloma względami ludzie boją się Chrystusa, przede wszystkim boją się, że im zabierze wolność, że dając przykazania, po to, aby człowiek mógł być szczęśliwy już tu na ziemi, pozbawi ich wolności, dlatego papież mówi: Nie lękajcie się! Otwórzcie drzwi Chrystusowi – stwierdził kard. Nycz.

KRZYŻ MOROWY

W Światowy Dzień Chorego biskup diecezji sandomierskiej Krzysztof Nitkiewicz uczestniczył w uroczystości poświęcenia krzyża morowego przy bazylice katedralnej w Sandomierzu. Krzyż ma być miejscem modlitwy o zdrowie i ochronę w czasie epidemii, podziękowań za ocalenie od zarazy oraz upamiętnienia zmarłych na COVID-19. Na tabliczce umieszczonej na pionowej belce krzyża, oprócz informacji o osobach zmarłych i chorych w wyniku zarażenia wirusem COVID-19, umieszczona została zwrotka hymnu ku czci Krzyża Świętego – Vexilla regis. Krzyż ma 4 metry wysokości. Jest wykonany z drewna iroko importowanego z Tanzanii.

fot. PAP/Piotr Polak

MNOŻENIE TALENTÓW

17 lutego po Mszy św. o godz. 18.30 w krakowskim kościele przy ul. Zamoyskiego 2 odbędzie się kolejne spotkanie otwarte Mężczyzn Świętego Józefa w Krakowie. Gościem (on-line) będzie Roy Hendy, współorganizator Harvesters (żniwiarze) – grupy zrzeszającej mężczyzn w Wielkiej Brytanii, założyciel The Open Door Community – wspólnoty pomagającej osobom z ulicy (głównie byłym więźniom) w powrocie do społeczeństwa, ojciec siedmiorga dorosłych dzieci. Pragnieniem jego serca jest, by Anglia nawróciła się na chrześcijaństwo, a zwłaszcza by mężczyźni wyzwolili się od stresu „kultury osiągnięć". Podejmie ważny temat: „Maksymalny potencjał. Jak nie zmarnować obdarowania, które Bóg w nas złożył?".

fot. materiały prasowe

DOM Z MINARETEM

fot. PAP/Artur Reszko

Przy ulicy Piastowskiej w Białymstoku, po zakończonej przebudowie, ponownie otwarto Dom Kultury Muzułmańskiej. Pochodzący z lat 20. ubiegłego wieku budynek otrzymał nową fasadę z orientalnymi ornamentami, oranżerię oraz minaret. Odnowiono także salę modlitewną. Łączny koszt inwestycji wyniósł ponad milion złotych. W uroczystości uczestniczyli m.in. bp pomocniczy archidiecezji białostockiej Henryk Ciereszko, mufti Rzeczypospolitej Polskiej Tomasz Miśkiewicz, imam Mirzogolib Radzhabaliev oraz przedstawiciel ambasady Zjednoczonych Emiratów Arabskich Ahmed Al Mansoori.

ZAGRAJ Z PRYMASEM

„Non Possumus" to gra strategiczno-edukacyjna o Prymasie Stefanie Wyszyńskim, którą stworzyła siedmioosobowa rodzina zafascynowana jego postacią.
Zawodnicy zbierają żetony m.in. szacunku, przebaczenia, współczucia, które mogą wymienić na kafle społecznej krucjaty miłości, dające punkty zwycięstwa na koniec. Wcielają się w postaci historyczne i natrafiają na wydarzenia z dzieciństwa prymasa, jego młodości, uwięzienia i PRL-u. Gdy władza komunistyczna chce zabrać wszystkim wolność i podeptać cnoty, najodważniejszy z graczy może powiedzieć „Non Possumus!", ratując innych, ale samemu tracąc. Gra w dwóch wersjach: FAMILY 10+ i JUNIOR 6+ powstała z okazji 40. rocznicy śmierci prymasa, 120. rocznicy narodzin oraz ogłoszenia roku 2021 jego rokiem, w związku z zapowiadaną beatyfikacją. Więcej: https://zrzut-ka.pl/px47mk.

fot. materiały prasowe

W SKRÓCIE

■ **Piątka kontra wirus.** Plan odbudowy zdrowia Polaków obejmie pięć elementów – poinformował minister zdrowia: Krajową Sieć Onkologiczną, Krajową Sieć Kardiologiczną, zniesienie limitów w dostępie do lekarzy specjalistów, opiekę i rehabilitację pocovidową oraz program profilaktyki dla osób 40 plus.

■ **Wybór widza.** W dniu strajku „Media bez wyboru", w którym niektórzy prywatni nadawcy sprzeciwili się pomysłowi opodatkowania reklam w mediach, liderem rynku oglądalności z 15,88 proc. udziału była TVP 1, a następnie uplasowały się TVP 2 (15,50 proc.), TVP Info (8,13 proc.) i ATM Rozrywka (2,74 proc.). Bardzo niskie wyniki zanotowały stacje nadające czarne plansze: Polsat miał 0,27 proc. udziału, TVN – 0,26 proc., TVN24 – 0,21 proc., a Polsat News – 0,02 proc. Hitem dnia były Wiadomości, które w TVP 1 i TVP Info obejrzało 5,11 mln widzów – wynika z raportu Wirtualnemedia.pl.

■ **Persona non grata.** W odpowiedzi na nieusprawiedliwione wydalenie przez Rosję polskiej dyplomatki MSZ podjęło zgodnie z zasadą wzajemności decyzję o uznaniu za persona non grata pracownika Konsulatu Generalnego Rosji w Poznaniu. MSZ Rosji zarzuciło, że polska dyplomatka „uczestniczyła w akcjach sprzecznych z prawem". Chodzi o demonstracje w obronie uwięzionego rosyjskiego opozycjonisty Aleksieja Nawalnego.

■ **Hot-dog w kiosku.** Orlen zapowiedział, że w ciągu pięciu lat przeobrazi 900 kiosków Ruchu w sklepy Orlen w Ruchu, oprócz prasy oferujące produkty spożywcze i gastronomiczne.

■ **TVP bez info?** Politycy PO zbierają podpisy pod obywatelskim projektem ustawy dotyczącej likwidacji TVP Info i abonamentu radiowo-telewizyjnego.

■ **Przeciw Nord Stream 2.** Solidarna Polska chce, aby na najbliższym posiedzeniu Sejmu (24-25 lutego) została przyjęta uchwała wzywająca Niemcy do zaprzestania budowy Nord Stream 2.

■ **Tramwaj bezdomnych.** StreetTram to tramwaj, w którym osoby bezdomne mogą znaleźć schronienie w czasie mrozów i zjeść ciepły posiłek, przy Mostach Mieszczańskich we Wrocławiu.

fot. PAP/Maciej Kulczyński

Jacek Karnowski

Kolejna szarża

Sprawa tzw. podatku od reklam, który miałyby płacić największe media, wywołała kolejny skok politycznej temperatury. Na wieść o nowej daninie, z której dochody miałyby wesprzeć służbę zdrowia oraz specjalny fundusz na rzecz kultury, kilkadziesiąt stacji telewizyjnych i radiowych zorganizowało spektakularny protest, zawieszając nadawanie programu na całą dobę. Rząd presję na razie wytrzymał, zapowiadając jednocześnie dalsze konsultacje w tej sprawie. Nie ma jednak wątpliwości, że przeforsowanie tego rozwiązania będzie trudne.

Chodzi o pieniądze, których rząd musi szukać w różnych miejscach, ale oczywiście także i o politykę. Najwięksi gracze medialni nie są bezstronnymi obserwatorami rzeczywistości; to aktywni uczestnicy politycznej gry, nie skrywający swoich sympatii. W pewnym sensie są to podmioty ważniejsze niż partie polityczne, bo partie przemijają, a wielkie media trwają. Z kolei w ujęciu międzynarodowym zagraniczne koncerny medialne to element, który znacznie ogranicza polską suwerenność, gwarantując jednocześnie duże wpływy niektórym stolicom. Kto wątpi, niech przyjrzy się uważnie reakcjom niektórych ambasad na samą zapowiedź wprowadzenia nowych regulacji. I nie sądźmy, że dyplomatom przyświeca troska o wolność słowa. Gdy trzeba – np. w Rosji – nie zajmują się oni sprawami ładu medialnego.

W tym kontekście zapasy pomiędzy najsilniejszymi nadawcami a Zjednoczoną Prawicą są zjawiskiem, któremu nie można się dziwić. Obie strony skazane są na pewien stały poziom napięcia. Media wyrastające z okresu transformacji, z lat 90., uważają ustalony wówczas porządek polityczny, biznesowy i prawny za świętość. Pilnują, by w kraju nie doszło do istotnych zmian czy przesunięć w układzie sił. Zjednoczoną Prawicę postrzegają jako agresora, który chce zburzyć wszystko, co budowały. I który chce im odebrać władzę. A właściwie już odebrał, wygrywając bez „oficjalnej zgody" wybory, i to dwukrotnie. Teraz, gdy obóz Jarosława Kaczyńskiego ma kłopoty, z których zdaniem mediów już nie wyjdzie, zaostrzają kurs i czekają na powrót dawnych czasów.

Właściciele mediów przecenili relację łączącą ich stacje z odbiorcami.

Przerwanie nadawania było reakcją histeryczną, nieadekwatną do sytuacji. To była akcja polityczna, w której chodziło o przerażenie Polaków czarnymi ekranami oraz o wysłanie sygnału na Zachód. Nieprzypadkowo marszałek Senatu Tomasz Grodzki w telewizyjnym orędziu przywołał 13 grudnia 1981 r., gdy „złowieszczy mrok stanu wojennego też zaczął się od braku Teleranka". Porównanie absurdalne, bo teraz to media same wyłączyły nadawanie, a nie zostały wyłączone. Czy ten plan się powiódł? Raczej nie. Właściciele mediów przecenili relację łączącą ich stacje z odbiorcami. Strzelono z armaty, ale świat nie zadrżał. Większość widzów przełączyła się na te kanały, które nadawały, część wzruszyła ramionami. Fałszywe tony były zbyt wyraźne, by ten pastisz 13 grudnia mógł się powieść. Przy okazji zobaczyliśmy, jak mocno skoordynowane mogą być akcje opozycji medialnej. Skłoniono kilkadziesiąt stacji do ruchu, który z biznesowego punktu widzenia ma charakter samobójczy.

Dziś już wiemy, że propozycji rządowych w sferze opodatkowania mediów nie poprze Porozumienie Jarosława Gowina. Nie ma także pewności, czy poparłby je prezydent Andrzej Duda, który mógłby skorzystać z możliwości odesłania ustawy do Trybunału Konstytucyjnego. W tej sytuacji wygląda na to, że znów mieliśmy do czynienia z szarżą, której efektów szybko nie zobaczymy, a która politycznie sporo kosztowała. Zresztą, wydaje się, że tak trudne działania, dotykające newralgicznej sfery, można podejmować w sytuacji politycznej prosperity, najlepiej zaraz po wygranych wyborach.

W tle jest pytanie jeszcze poważniejsze: czy Zjednoczona Prawica jest dziś w stanie ruszyć jakiekolwiek fundamenty naszej rzeczywistości? Czy ma odpowiednią liczbę głosów? Bo przecież właściwie każda trudna ustawa napotyka sprzeciw płynący ze środka obozu rządzącego, najczęściej z kręgów Porozumienia. Jarosław Kaczyński nie może tych głosów ignorować, bo przecież innych szabel w parlamencie nie ma. W sumie uniemożliwia to jednak zmianę reguł gry, co z kolei sprawia, że nie można wyjść z różnych pułapek. Odbudowa sprawnej większości, zdolnej do forsowania również mało popularnych projektów, jest dziś najważniejszym zadaniem, przed którym stoją liderzy Zjednoczonej Prawicy. Od tego zależy powodzenie wszystkich innych projektów.

Autor jest redaktorem naczelnym tygodnika „Sieci"

Europosłowie o aborcji

Podczas debaty Parlamentu Europejskiego nt. wejścia w życie decyzji Trybunału Konstytucyjnego dotyczącej aborcji eugenicznej większość parlamentarzystów potępiła „faktyczny zakaz aborcji" w Polsce. Jednak przedstawicielki Komisji Europejskiej i Rady UE podkreślały, że Unia nie ma uprawnień w tej dziedzinie, a regulacje co do prawa aborcyjnego leżą w kompetencji państw członkowskich UE.

Armia, nie związek

– Wspominając wydarzenia z przeszłości, prośmy Boga, abyśmy pokonywali wszelkie podziały w trosce o dobro naszej ojczyzny – mówił bp Józef Guzdek podczas Mszy św. w katedrze polowej w 79. rocznicę przekształcenia Związku Walki Zbrojnej w Armię Krajową oraz 78. rocznicę utworzenia Kierownictwa Dywersji Komendy Głównej AK – największej podziemnej armii w czasie II wojny światowej. Uczestnicy liturgii udali się pod pomnik Polskiego Państwa Podziemnego i Armii Krajowej, gdzie odbył się apel pamięci.

fot. PAP/Mateusz Marek

fot. Caritas Polska

Twój 1% to ich oddech

Ponad 1,3 tys. koncentratorów tlenu udało się zakupić dzięki pieniądzom podatników, którzy w latach 2011-2019 przekazali jeden procent swojego podatku dochodowego na rzecz Caritas Polska. Ze sprzętu korzystają chorzy w całej Polsce. W tym roku, podobnie jak w latach ubiegłych, czas na decyzję o wsparciu konkretnej organizacji podatnicy mają do końca kwietnia.

– Jeśli ktoś się zastanawia, czy swoim jednym procentem pomóc dzieciom z ubogich rodzin, osobom chorym czy też samotnym seniorom, to wybierając Caritas, może zapomnieć o podobnych dylematach. Obejmujemy wsparciem wszystkie te grupy – przypomina ks. Marcin Iżycki, dyrektor Caritas Polska. – Ze środków pochodzących z jednego procenta finansujemy, za pośrednictwem Caritas diecezjalnych, m.in. wakacyjny wypoczynek i dożywianie najmłodszych, świetlice socjoterapeutyczne, noclegownie dla osób w kryzysie bezdomności, punkty żywieniowe, zakup sprzętu medycznego dla ośrodków rehabilitacyjnych czy domy opieki – wylicza ks. Iżycki. Tylko w ubiegłym roku podatnicy przekazali Caritas Polska w ramach jednego procentu 2 266 613 zł.

Bez kolejki do koncentratora

W dobie pandemii koronawirusa szczególnego znaczenia nabiera zapewnienie specjalistycznego sprzętu osobom z ograniczoną wydolnością oddechową. Na liście zakupów Caritas Polska, sfinansowanych dzięki wpływom z ubiegłorocznego jednego procentu, znalazło się m.in. 130 koncentratorów tlenu. Urządzenia trafiły do placówek prowadzonych przez Caritas diecezjalne w różnych rejonach Polski.

– Koncentrator tlenu poprawia komfort oddychania przy dusznościach towarzyszących koronawirusowi. Przed otrzymaniem koncentratorów od Caritas Polska tworzyliśmy listy kolejkowe na wypożyczenie urządzeń. Obecnie możemy wyposażyć w nie wszystkie osoby czekające na pomoc – informuje Marta Cierpiał z Caritas Archidiecezji Częstochowskiej. Częstochowska Caritas otrzymała 15 koncentratorów tlenu, są one udostępniane w wypożyczalni sprzętu medycznego, która działa przy ul. Ogrodowej 28 w Częstochowie. Jak podkreśla Marta Cierpiał, z urządzeń korzystają nie tylko osoby zmagające się z koronawirusem. – Służą one wszystkim, którzy wymagają tlenoterapii; są przeznaczone w szczególności dla chorych na nowotwory płuc, ciężką astmę, mukowiscydozę, dla osób z niewydolnością krążeniową czy zwłóknieniem płuc – wyjaśnia przedstawicielka częstochowskiej Caritas.

Bezpieczne i ekologiczne

25 nowoczesnych koncentratorów tlenu jest już dostępnych dla potrzebujących także w wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego Caritas Archidiecezji Wrocławskiej. Część z nich trafi do Oławy, gdzie będą służyć pacjentom hospicjum domowego.

Adam Dziadura, lekarz pracujący w hospicjum domowym prowadzonym przez wrocławską Caritas, opowiada o zaletach zakupionych urządzeń. – Są bezpieczne, łatwe w obsłudze i ekologiczne, gdyż tlen czerpią bezpośrednio z atmosfery, koncentrują i podają go w wysokim stężeniu. Dla osób w podeszłym wieku to często kwestia życia – nie ma wątpliwości doktor Dziadura.

Ks. Marcin Iżycki zwraca uwagę, że zakup koncentratorów, ale także sprzętu medycznego innych rodzajów, w tym respiratorów i specjalistycznych łóżek rehabilitacyjnych, był możliwy dzięki wsparciu podatników. – Bardzo za to wsparcie dziękuję w imieniu personelu naszych placówek, ale przede wszystkim w imieniu naszych podopiecznych, i zachęcam do wskazania Caritas Polska w rozliczeniu podatku PIT za 2020 rok. To bardzo proste – przekonuje dyrektor Caritas Polska. – Wystarczy w rocznym rozliczeniu podatkowym (PIT-28, PIT-36, PIT-36L, PIT-37, PIT-38, PIT-39) wpisać w odpowiednich pozycjach numer wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego (KRS) Caritas Polska: 0000198645 oraz wyliczoną kwotę jednego procentu podatku.

Więcej szczegółów, w tym instrukcję dla emerytów i rencistów oraz program do rozliczeń, można znaleźć na stronie www.jedenprocent.caritas.pl

Historyczne przeprosiny

Sąd Okręgowy w Warszawie orzekł, że prof. Barbara Engelking i prof. Jan Grabowski mają przeprosić za informacje z książki „Dalej jest noc", która przedstawia losy Żydów w okupowanej Polsce. „Wolność badań naukowych musi podlegać kryteriom rzetelności" – uzasadnił sąd.

Współautorów „Dalej jest noc" pozwała Filomena Leszczyńska – bratanica dawnego sołtysa opisanego w książce. Według niej jej stryj, sołtys wsi Malinowo Edward Malinowski, został fałszywie pomówiony w spornej książce o ograbienie Żydówki i współpracę z Niemcami podczas II wojny światowej. Pomówienie to – w jej ocenie – dotyczy opisanej w książce historii Estery Drogickiej z domu Siemiatyckiej, której Malinowski ocalił życie.

Sąd oddalił przy tym żądanie 100 tys. zł zadośćuczynienia. Wyrok jest nieprawomocny. Pełnomocnik historyków mec. Michał Jabłoński zapowiedział w rozmowie z PAP wniesienie apelacji.

Innowacyjne urządzenie

fot. PAP/Darek Delmanowicz

Firma ML System stworzyła urządzenie, które wykrywa koronawirusa w oddechu w ciągu mniej niż 10 sekund. Prezes firmy Dawid Cycoń powiedział, że powstałe w kilkadziesiąt dni urządzenie jest po wstępnych badaniach i uzyskało zgodę komisji bioetyki lekarskiej na przejście do fazy badań na gotowych wymazach. – Spodziewamy się bardzo szybko wyników w zakresie czułości i wykrywalności urządzenia – wyjaśnił prezes i wyraził nadzieję, że produkt jego spółki będzie masowo stosowany w zakładach pracy, na lotniskach czy na przejściach granicznych. Podkreślił, że urządzenie nie będzie wymagało specjalistycznej obsługi. Działa podobnie jak alkomat.

Cudownie piękna

Watykańska Pieta urzeka pięknem i głębią swojego przesłania. Jej autor był nie tylko genialnym artystą, ale i niezłym teologiem.

ks. Waldemar Turek

Koło Piety Michała Anioła w bazylice św. Piotra tłum gromadzi się zwykle już od rana, zaraz po godz. 7.00, o której jest otwierany najbardziej znany katolicki kościół świata. Od tego arcydzieła najczęściej rozpoczynają zwiedzanie świątyni zarówno grupy zorganizowane, jak i pojedynczy pielgrzymi oraz turyści. Niekiedy są trochę zaskoczeni, że słynna rzeźba znajduje się tak blisko wejścia, w pierwszej kaplicy po prawej stronie, w sąsiedztwie drzwi otwieranych tylko przy okazji roku świętego.

W czasie pandemii nawet koło Piety jest pusto, tym bardziej rano, kiedy w bazylice można dostrzec jedynie kilku porządkowych, nielicznych kapłanów odprawiających Msze Święte i doprawdy pojedynczych pielgrzymów. Należę do szczęśliwców, bo niemal codziennie przechodzę przez bazylikę i mogę ją podziwiać. Choć nie ukrywam, że bardzo bym się cieszył, gdyby już o poranku było tu mnóstwo ludzi, zwłaszcza tych przychodzących na modlitwę.

Pietę można dostrzec z daleka. Jest dobrze oświetlona i przyciąga uwagę nawet tego, kto tędy często przechodzi i każdego dnia zwraca uwagę na inne elementy wnętrza wspaniałej świątyni. Kto widzi Pietę po raz pierwszy, najpierw nie dowierza, że oto najbardziej znana rzeźba świata nagle ukazuje mu się w całym swoim pięknie, jakby zapraszając do tego, żeby nie tylko ją uważnie oglądać, podziwiać jej wyjątkowe piękno, ale także oddać należyty hołd Jezusowi, wysuniętemu na pierwszy plan.

Doprawdy aż trudno pojąć, do jak pięknych dzieł zdolny jest człowiek – zwłaszcza w naszych czasach, kiedy mówi się przede wszystkim o brzydocie i złu, które są owocem ludzkiej działalności.

Dlaczego Pieta?

Włoski termin *pietà* pochodzi z języka łacińskiego, w którym słowo *pietas* wskazywało na miłość ku bogom i cześć im oddawaną, ale też na dobroć, łaskawość i prawowierność. Chrześcijanie przejęli to słowo i nadali mu pogłębiony charakter, odnosząc je przede wszystkim do głębokiej czci oddawanej jedynemu Bogu, ale także ogólnie do pobożności, niemal dziecięcej miłości i szacunku. Św. Augustyn używa tego terminu również w tym celu, aby ukazać miłość rodzinną, zwłaszcza dzieci do rodziców i rodziców do dzieci.

Trudno powiedzieć, kiedy dokładnie słowa *pietà* zaczęto używać także w odniesieniu do rozdzierającej serce kompozycji przedstawiającej Matkę Bożą, która tuli w swoich ramionach martwe ciało Jezusa, zaraz po tym jak zostało ono zdjęte z krzyża. Historycy sztuki sakralnej i duchowości średniowiecznej wskazują na trzynastowieczne nabożne przedstawienia, tzw. *Vesperbild*, czyli „obrazy nieszporowe", organizowane najpierw w Niemczech, a później spopularyzowane, głównie przez franciszkanów, we Francji, Włoszech, a także w krajach Europy centralnej – również w Polsce.

To wtedy zaczęto także sporządzać figurki z drewna przedstawiające Matkę Bożą trzymającą swojego Syna po zdjęciu z krzyża. Zwykle były one niewielkie i przeznaczone do pobożności prywatnej. Chodziło o to, aby ułatwiać rozważanie męki Jezusa Chrystusa i Jego Matki, zwłaszcza w okresie Wielkiego Postu. Sama scena nie ma podłoża biblijnego, ale pobożność, zwłaszcza ludowa, zaowocowała tym wyobrażeniem, które z biegiem lat i wieków weszło na stałe nie tylko do chrześcijańskiej ascezy i mistyki, ale także w wielkim wymiarze do sztuki sakralnej.

Dziewicza Matka

Kiedy Michał Anioł Buonarotti (1475-1564) zaczął rzeźbić Pietę, miał zaledwie 24 lata. Jeden z francuskich kardynałów, Jean de Bilheres, myślał o swoim pomniku nagrobnym i doszedł do wniosku, że młody artysta mógłby wykonać dla niego odpowiednią figurę. Kardynałowi nie było dane zobaczyć tego dzieła; zmarł 6 sierpnia 1499 r., zanim zostało ukończone. Wcześniej rzeźbiarz sam wybrał odpowiedni marmur w okolicach słynnej Carrary i zaczął starannie pracę, która trwała około dwóch lat.

Sprawa była dosyć skomplikowana i tylko geniusz Michała Anioła mógł sprostać wielkiemu zadaniu ukazania dwóch postaci w odpowiednich proporcjach, które wydają się normalne jedynie w tej konfiguracji. Jeśli bowiem sprawilibyśmy, aby Matka Boża „wstała", byłaby znacznie wyższa od swojego Syna. W tej pozycji została jednak „powiększona", po to, aby mogła „unieść" na kolanach Jego martwe ciało.

Trzeba było w jakiś sposób ukryć to powiększenie i spowodować, aby nie rzucało się ono w oczy przeciętnemu obserwatorowi. Genialny artysta osiągnął to głównie przez rozbudowany strój Matki Bożej, zwłaszcza mocno pofałdowaną suknię, która nie tylko dodaje swoistego uroku rzeźbie, ale niejako wprawia ją w ruch. Jedynie głowa Matki Bożej w tym ruchu nie uczestniczy i Jej oblicze odznacza się szczególnym pięknem, majestatem i głębokim pokojem.

Matka Boża jest tu zresztą ukazana jako młoda dziewczyna, odznaczająca się niezwykłą urodą. Już niektórzy współcześni Michała Anioła krytykowali go za tego typu przedstawienie Bogarodzicy. Jednak wyjątkowo utalentowany rzeźbiarz był także dobrym teologiem, głęboko wierzącym w naukę o dziewictwie Maryi. Uważał, że w ogólności kobiety prowadzące cnotliwe życie długo zachowują młody wygląd, a cóż powiedzieć o Maryi.

Być może o wyobrażeniu w tej rzeźbie Matki Bożej jako młodej dziewczyny zdecydowały także inne argumenty. Michał Anioł bardzo cenił „Boską komedię" Dantego, który pisał: „Dziewico Matko, córko Twego Syna". W takim ujęciu rozumie się, że Maryja nie mogła być przedstawiona jako kobieta podstarzała. Michał Anioł, rzeźbiąc twarz Matki Bożej, myślał z pewnością także o swojej ziemskiej mamie, Franciszce, która zmarła, gdy on miał zaledwie sześć lat, i która na zawsze została w jego pamięci jako młoda, piękna kobieta.

Artysta był bardzo zadowolony ze swojej rzeźby, poruszającej jego serce, i często odwiedzał kaplicę, w której była wystawiona (w zupełnie innej części bazyliki

fot. xhz

w porównaniu z dzisiejszą lokalizacją). Podczas jednej z takich wizyt podsłuchał grupę pielgrzymów zachwyconych posągiem i przypisujących jego autorstwo Krzysztofowi Solariemu, artyście z Mediolanu, współczesnemu Michała Anioła. Podobno florentczyk został na noc w zamkniętym kościele i wyrzeźbił swój podpis na wstędze, która przebiega przez szatę Maryi. Później żałował swojego czynu, przejawu dumy, i postanowił nigdy więcej nie „podpisywać" żadnego ze swoich dzieł.

Michał Anioł uważał, że rzeźby są już gotowe we wnętrzu kamienia, trzeba tylko użyć odpowiedniej techniki, żeby je wydobyć.

Teologia zbawienia

Rzeźba jest pełna różnych szczegółów. Rzadko na przykład zwraca się uwagę na to, że Maryja nie dotyka bezpośrednio swoimi rękami ciała Chrystusa. Prawą ręką podtrzymuje jego ramię, ale czyni to, używając jakiejś delikatnej tkaniny, natomiast lewą trzyma zupełnie blisko kolana swojego Syna, jakby celowo nie chciała dotykać Jego boskiego ciała. Z obliczem Maryi harmonizuje oblicze zmarłego Syna. Twarz Jezusa nie jest ani zakrwawiona, ani cierpiąca; jest łagodna i spokojna, z zamkniętymi oczami człowieka, który w pełni świadom, spełnił powierzone sobie zadanie.

Nietrudno dopatrzyć się w tym genialnym przedstawieniu nawiązania do podobnego układu ciał Maryi i jej boskiego Syna zaraz po Jego narodzeniu. Tam i tu Maryja trzyma Syna w ramionach; tam i tu wpatruje się w Jego ciało; tam i tu ukazuje Zbawiciela całemu światu. Z artystycznego punktu widzenia przedstawienie bożonarodzeniowe było o wiele prostsze do wykonania i nie wymagało jakichś szczególnych zabiegów. Ale przecież minęły trzydzieści trzy lata i proporcje, zarówno fizyczne, jak i duchowe, bardzo się zmieniły…

Młody Michał Anioł był pełen entuzjazmu i odczuwał ogromną satysfakcję, gdy patrzył na swoje dzieło, które od razu spotkało się z ogromnym uznaniem. Trochę później Giorgio Vasari, malarz, architekt, a przede wszystkim historyk sztuki, pisał, że nie można wyjść z podziwu, iż ręka mistrza mogła dokonać czegoś tak niemal bosko pięknego. W tej rzeźbie nawet podstawa w marmurze została doskonale wykończona, każdy szczegół perfekcyjnie dopracowany, tak iż niektórzy mówili, że to wszystko jest zbyt piękne, nie do uwierzenia.

Potem mistrz jeszcze kilka razy podjął się wyrzeźbienia podobnej kompozycji: dwie z nich możemy podziwiać we Florencji i jedną w Mediolanie. Znawcy mówią, że Michał Anioł podejmował ten temat w szczególnych momentach swojego życia i wyrażał w nim także swój stan duchowy. W miarę jak mijał czas, trochę odchodził od idealnego przedstawiania ciała ludzkiego, aby szukać i ukazywać wymiar dramatu, ekspresyjności, wnętrza. W rzeźbie, która znajduje się w muzeum diecezjalnym we Florencji, w postaci Nikodema najprawdopodobniej możemy dopatrywać się autoportretu samego Michała Anioła, człowieka ciągle poszukującego, doświadczanego przez życie, z ufnością, ale i z pewnym niepokojem patrzącego ku przyszłości.

Wielkopostne przesłanie

Genialny artysta uważał, że rzeźby są już gotowe we wnętrzu kamienia i trzeba tylko użyć odpowiedniej techniki, żeby je… wydobyć na zewnątrz, odrzucając to wszystko, co zbyteczne, brzydkie i co szpeci figury. Nie wiem, czy to w odniesieniu właśnie do tej opinii Michała Anioła, czy w ogóle do pracy rzeźbiarza, pewien znawca życia duchowego powiedział – co warto przypomnieć zwłaszcza w okresie Wielkiego Postu – że duchowa misja każdego z nas jest podobna właśnie do pracy artysty. Chodzi o to, abyśmy przez całe życie odrzucali to, co nas szpeci, co jest w nas brzydkie i niezgodne z wolą Bożą, aby w końcu pozostała już tylko „boska" pieta naszego życia, tak piękna jak ta w bazylice św. Piotra.

PALĄCY PROBLEM

Monika Odrobińska

Co trzeci z rodziców nie wie, że jego dziecko pali; sprzeciwia się temu tylko co piąty z nich, tyle samo ten problem ignoruje lub go akceptuje. Tymczasem brakuje poradni uzależnień dla dzieci do 18. roku życia.

Młodzi w nałóg popadają niepostrzeżenie. Wychodzą z niego z trudem lub wcale. Tymczasem palenie zdaje się cieszyć niesłabnącym przyzwoleniem społecznym. Straż miejska czy policja rzadko reagują na młodzież popalającą na placach zabaw czy przystankach.

Podatkiem go!

Młodzi palacze zwykle są niżsi, lżejsi i drobniejsi od rówieśników, mają też mniejszą pojemność płuc. Osiągają gorsze wyniki sportowe, częściej zapadają na alergie i astmę. Najbardziej szkodliwymi składnikami dymu papierosowego są amoniak, cyjanek i formaldehyd; nikotyna ma właściwości uzależniające, a w wysokich dawkach – trujące: osłabia układ odpornościowy, zwiększa ryzyko chorób układu krążenia, zawału, udaru, chorób nowotworowych. Nie tylko osłabia jakość życia, ale też je skraca.

Palący 20-30 papierosów dziennie, którzy karierę nikotynową zaczynali poniżej 15. roku życia, pożyją osiem lat krócej. Niepokoi wzrost używania wyrobów tytoniowych przez dziewczęta i kobiety, wśród których dodatkowo pokutuje mit o ich właściwościach odchudzających. Od kilkunastu lat przeważają wśród pań zgony nie na raka piersi, ale na raka płuc.

Poważne skutki palenia są odległe w czasie, a to ułatwia rozpoczęcie przygody z nikotyną. Funkcjonuje wiele programów profilaktycznych. Dr Paweł Koczkodaj z Narodowego Instytutu Onkologii rekomenduje ciągłą i stałą edukację zdrowotną dzieci i młodzieży od przedszkola po studia, z uwzględnieniem szkodliwości wyrobów tytoniowych. – Przy czym wiedzę też należy aktualizować – mówi. – Młodzi szybko wychwycą, jeśli zaprezentuje im się przestarzałe czy niesprawdzone dane. Te muszą opierać się na dowodach medycznych.

Jednak skuteczności działań profilaktycznych przeczą statystyki. Na 17 tys. młodocianych palaczy z całej Polski, przebadanych w ramach PolNicoYouth, 60 proc. młodych poniżej 15. roku życia choć raz próbowało wyrobu nikotynowego, prawie 70 proc. pali codziennie, czyli nałogowo.

Co trzeci uzależniony przyznaje, że zaczynał od e-papierosów, co obala mit jakoby one nie uzależniały. Kupują je – głównie ze względu na ich smaki – w sklepach stacjonarnych i wymieniają się nimi w szkole. Połowa młodocianych palaczy przyznaje, że nie ma problemów z kupnem wyrobów nikotynowych. Blisko połowa sama dokonuje modyfikacji składu liquidów – bez zachowania środków higieny, co czyni je jeszcze bardziej niezdrowymi. E-papierosów młodzi używają także do podawania substancji psychoaktywnych innych niż tytoń: heroiny, kokainy, marihuany, dostępnych na rynku właśnie do podania przez papierosa elektronicznego.

Wśród działań profilaktycznych z pogranicza odwykowych do rozważenia są rozwiązania ekonomiczne. – W 2019 r. wśród 83 tys. zgonów jeden na pięć spowodowany był paleniem – mówi dr Michał Stokłosa z Instytutu Badań nad Zdrowiem i Polityką Zdrowotną Uniwersytetu Illinois w Chicago. – Pociąga to skutki gospodarcze. W 2012 r. badania ogólnoświatowe szacowały, że na leczenie z powodu chorób odtytoniowych i na wyrównanie kosztów z tytułu absencji chorobowej pracownika państwo przeznaczy 57 mld zł rocznie.

Młodzi w nałóg popadają niepostrzeżenie. Wychodzą z niego z trudem lub wcale.

Inne przytaczane przez dr. Stokłosę badania świadczą o tym, że podniesienie ceny papierosów o 10 proc. skutkuje spadkiem ich użycia o 4 proc. – Jest to szczególnie efektywne wśród młodzieży, bardziej wrażliwej na wzrost cen niż inne grupy wiekowe. Im droższe papierosy, tym mniejsza ich konsumpcja, ale także chęć dzielenia się nimi z kolegami, co zmniejsza presję rówieśniczą na palenie.

Podatki, jak uważa dr Stokłosa, powinny rosnąć równocześnie na papierosy i na e-papierosy, a wzrost ten powinien obejmować całą Europę. Polska powinna też zacieśnić współpracę międzynarodową w kwestii wyeliminowania nielegalnego handlu wyrobami tytoniowymi.

Na konieczność wprowadzenia zmian prawnych wskazuje z kolei dr hab. Małgorzata Balwicka-Szczyrba z Uniwersytetu Gdańskiego. – Dziś weryfikacja wieku kupującego papierosy jest fikcyjna – mówi. Ekspedient może poprosić o dowód, jeśli ma wątpliwości. Obowiązek ten powinien być obligatoryjny. Samodzielny zakup tytoniu powinien być możliwy nie od 18., ale od 21. roku życia, co już się sprawdza w innych krajach. Dalej: sponsoring podmiotów branży tytoniowej powinien być zakazany we wszystkich obszarach. Obecne dziś furtki prawne powodują, że podmioty te działają pośrednio, co zakaz czyni nieefektywnym.

Asertywność zamiast dymka

A co, gdy popalanie przechodzi w uzależnienie? – Programów interwencyjnych, polegających na pomocy młodym uzależnionym, w przeciwieństwie do prewencyjnych jest mało i funkcjonują słabo – przyznaje dr Magdalena Cedzyńska z Narodowego Instytutu Onkologii.

Blisko 70 proc. młodych palących nie ma wsparcia rodziny, szkoły, lekarza. Według danych NFZ uzyskać je mogą w poradniach zajmujących się leczeniem uzależnień oraz poradniach zdrowia psychicznego, które zawarły umowę na realizację świadczeń w zakresie leczenia uzależnień, terapii uzależnień dla dzieci i młodzieży, terapii uzależnienia od substancji psychoaktywnych innych niż alkohol, działań antynikotynowych, zadań psychiatrycznych ambulatoryjnych dla dzieci i młodzieży. Pomocy szukać mogą także u swojego lekarza POZ.

– W ubiegłym roku świadczenia udzielone pacjentom poniżej 18. roku życia z rozpoznaniem F17 – „Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane paleniem tytoniu" – zrealizowało 25 placówek medycznych – mówi Sylwia Wądrzyk, dyrektor Biura Komunikacji Społecznej NFZ. Jeśli miałyby obsłużyć wszystkich z 3 mln młodocianych uzależnionych, musiałyby przyjmować ponad 400 z nich dziennie.

– Nie należy wykluczać farmakologii, czyli nikotynowej terapii zastępczej, której podawanie młodym uzależnionym rozważa się już na całym świecie. Nikotyna powoduje silne

Poważne skutki palenia są odległe w czasie, a to ułatwia rozpoczęcie przygody z nikotyną.

fot. Monika Odrobińska

uzależnienie fizyczne, a wspomniane środki dostępne są tylko dla dorosłych – mówi Magdalena Cedzyńska. – Przestrzegałabym też przed odchodzeniem od palenia przez przerzucenie się na e-papierosy. Po roku nikotynowej terapii zastępczej pacjenci odchodzą od palenia, przy e-papierosach takich efektów nie ma.

Pomocy udzielić można jednak temu, kto się po nią zgłosi. – Pomaganie uzależnionej młodzieży jest trudne, bo i grupa wiekowa jest trudna – przyznaje Magdalena Cedzyńska. – Na uzależnienia bardziej podatne są dzieci nieradzące sobie z nudą, stresem, emocjami, presją otoczenia; które mają zaburzone poczucie wartości. U nich bardziej niż nad uzależnieniem należałoby popracować nad asertywnością – mówi.

Pewni siebie nie palą

Najbardziej podatne na uzależnienia są młode osoby ze skłonnością do depresji i zachowań agresywnych, blisko połowę czasu towarzyszy im lęk, który koją nałogiem nikotynowym. Ministerstwo Zdrowia, zapytane przez nas, gdzie młodzi nałogowi palacze mogą szukać pomocy, poleciło Poradnię Pomocy Palącym przy Zakładzie Epidemiologii i Prewencji Nowotworów w Narodowym Instytucie Onkologii im. Marii Skłodowskiej-Curie. – Celem poradni jest wspieranie i motywowanie osób palących, w tym osób młodych, do zmiany stylu życia, a zwłaszcza do zaprzestania palenia tytoniu, poprzez stworzenie Telefonicznej Poradni Pomocy Palącym (tel. 801 108 108) – mówi Joanna Koc z biura komunikacji MZ. – Działalność poradni ma charakter psychoedukacji, psychoprofilaktyki oraz konsultacji z elementami interwencji kryzysowej i wsparcia emocjonalnego. Celem poradnictwa telefonicznego jest motywowanie i wspieranie dzwoniących do zmiany trybu życia, a zwłaszcza do zaprzestania palenia tytoniu. W celu ustalenia odpowiedniej terapii należy skonsultować się z lekarzem podstawowej opieki zdrowotnej, który udzieli fachowej pomocy medycznej w omawianym zakresie.

Linia działa od 1996 r. – Od kiedy na każdej paczce papierosów podawany jest nasz numer, liczba połączeń wzrosła do 9 tys. rocznie – mówi Irena Przepiórka, pomagająca w poradni od lat. – Jedną czwartą dzwoniących stanowią młodzi do 19. roku życia – dopytują o szkodliwość palenia, weryfikują swoją wiedzę na ten temat, pytają, jak rzucić, jak radzić sobie z presją rówieśniczą, ze stresem, z pociągiem do nikotyny. O ile pomoc w tej kwestii dla dorosłych jest słabo rozpowszechniona, o tyle dla dzieci niemal jej nie ma.

Zdarza się też, że dzwonią rodzice młodych palaczy. – Rozmawiam z nimi o budowaniu właściwej motywacji u zbuntowanego nastolatka – mówi Irena Przepiórka. – Najczęściej nie działa uświadamianie odległych konsekwencji, ale już tych namacalnych tak: że nikotyna wpływa na pracę mózgu, kondycję fizyczną, wygląd skóry, co jest szczególnie ważne dla młodzieży. Że prowadzi do uzależnienia, a młodzi cenią sobie wolność. Jeśli uświadomi się im, że nikotyna to narkotyk, zmieniają postrzeganie palenia jako czegoś, co „odstawię, jak tylko będę chciał". Poza tym przyzwyczajenie do regulowania emocji substancjami psychoaktywnymi może prowadzić do sięgania po coraz mocniejsze środki.

Jeśli co trzeci z rodziców nie wie o nałogu syna czy córki, a co piąty albo to ignoruje, albo akceptuje, zmniejsza to szanse na pomoc dla takiego dziecka. A wpływ środowiska domowego na palenie jest ogromny. – Dzieci sięgają po papierosa najczęściej zapatrzone nie tylko w rówieśników, ale też w starsze rodzeństwo – mówi Irena Przepiórka. – Niebagatelny wpływ ma palenie samych rodziców – nie potępia się przecież czegoś, co robi kochana przez nas osoba. Dzieci obserwują, jak papierosem tata rozładowuje zdenerwowanie, a mama leczy smutek, i czerpią stąd wzorce.

Dziecko z domu, w którym palenie jest oswojone, wyrabia sobie na nie przyzwolenie. Nie widzi w papierosach nic złego. Przyzwyczajone do dymu od małego, nie reaguje na niego fizycznie tak gwałtownie, jak dzieci rodziców niepalących.

W terapii osób uzależnionych zawsze sięga się do przyczyn nałogu, odkrycia, jakie potrzeby on zaspokaja. – Często jest to potrzeba zaistnienia w grupie rówieśniczej, dostosowania się do jej norm, co wpływa na poczucie własnej wartości – mówi Irena Przepiórka. – Osoba pewna siebie nie musi imponować paleniem.

Marek Jurek

Nie idźcie tą drogą!

Ruch Zwykłych Księży udzielił publicznego poparcia Orkiestrze Jerzego Owsiaka. W równym stopniu ważna jest i deklaracja, i jej autorzy. Można bowiem o nich mówić wiele, ale bynajmniej nie to, że to księża „zwykli".

Mamy tam ks. prof. Andrzeja Szostka, byłego rektora KUL, który z uznaniem mówił o aborcyjnym stanowisku minister Kopacz w „sprawie Agaty" w 2008 r., ks. Adama Bonieckiego MIC, wieloletniego redaktora naczelnego „Tygodnika Powszechnego", który bronił Nergala-Holocausto po profanacji Pisma Świętego, o. Krzysztofa Mądela SJ, uzasadniającego parlamentarne głosowania przeciw życiu, o. Jacka Prusaka SJ, który „wierzy moralnej intuicji" tak „wielu katolików chodzących do Kościoła", a uważających, że „obecne nauczanie" w kwestii antykoncepcji „jest zbyt restrykcyjne, a nawet szkodliwe dla ich związków", ks. prof. Alfreda Wierzbickiego z KUL, który – udzielając poręczenia społecznego – nazywał mężczyznę kobietą, skoro tamten tak sobie życzył, o. Tomasza Dostatniego OP, który uważa, że Orkiestra Owsiaka, zawierając sojusz z Ruchem Wyp***dalać, „jednoczy ludzi tak bardzo podzielonych".

Lutowa deklaracja Zwykłych Księży również zwykła nie jest. Zwykli Księża przeciwstawiają się w niej „kierowaniu insynuacji pod adresem pana Jerzego Owsiaka i przedstawianiu działań podejmowanych przez jego fundację jako niegodnych zaufania". Sojusz Owsiak–Lempart nie jest jednak wymysłem krytyków WOŚP, nie jest też uzurpacyjną insynuacją działaczek strajku aborcyjnego. Ich deklaracja („Jurek, z Tobą do końca świata i jeden dzień dłużej! Szedłeś ramię w ramię z nami w proteście przeciwko ograniczaniu wolności kobiet – dziś my idziemy ramię w ramię z Tobą") nie była jednostronnym aktem podchwyconym przez krytyków WOŚP, ale przymierzem formalnie podjętym przez Jerzego Owsiaka („bardzo dziękuję Strajkowi Kobiet, który przesłał do nas pięknego maila. Strajk Kobiet w sobotę i w niedzielę gra z orkiestrą"). Nie chodzi też o żaden jednorazowy eksces. Honorowym gościem na festiwalu Jerzego Owsiaka była niegdyś pani Czubaszek, która tzw. aborcję uznała za doświadczenie „cudowne", a dzieci nie urodziła, bo dzieci w ogóle nie lubiła.

Deklaracja lutowa Zwykłych Księży zwykła nie jest.

Zwykli Księża słusznie deklarują, że „nikt nie ma prawa krzywdzić innych kłamstwem, powielaniem półprawd i rozpowszechnianiem na ich temat nieprawdziwych informacji", ale właśnie dlatego powinni przestać przypisywać bezpodstawność krytyce ruchu pana Owsiaka. Mogą (w sensie fizycznym) odrzucać racje tej krytyki, ale nie mogą, powołując się na prawdę, twierdzić, że racji tych nie ma.

Powinni też być świadomi, że ich bohater sprzymierzył się ze środowiskiem, które – poprzez systematyczną dehumanizację dzieci nienarodzonych – „krzywdzi innych kłamstwem, powielaniem półprawd i rozpowszechnianiem na ich temat nieprawdziwych informacji". To najlepszy powód, by księżom tym z całym szacunkiem powiedzieć: nie idźcie tą drogą! A przynajmniej nie prowadźcie nią innych, powołując się na swoje kapłaństwo.

Franciszek na Wielki Post

– W tym czasie nawrócenia odnówmy naszą wiarę, zaczerpnijmy „żywej wody nadziei" i przyjmijmy z otwartym sercem miłość Boga, która przemienia nas w braci i siostry w Chrystusie – zachęca papież Franciszek w Orędziu na Wielki Post 2021 r., zaprezentowanym 15 lutego w Watykanie.

Ojciec Święty przypomina w nim, że odnowa wiary, nadziei i miłości nie jest opcją, ale pilną koniecznością w życiu każdego chrześcijanina, możliwą do zrealizowania poprzez konkretne praktyki: post, spowiedź, pełną skupienia modlitwę i konkretne, nawet drobne gesty miłości.

W orędziu Ojciec Święty w konkretny sposób zachęca wiernych, by uświadomili sobie, co jest celem Świąt Paschalnych i poprzedzającego je czterdziestodniowego okresu nawrócenia. Mówiąc o odnowie wiary, papież przypomina, że składa się ona z dwóch etapów: przyjęcia prawdy o Chrystusie i dawania świadectwa wobec innych.

„Każdy etap życia jest czasem wiary, nadziei i miłości. To wezwanie do przeżywania Wielkiego Postu jako drogi nawrócenia, modlitwy i dzielenia się naszymi dobrami niech nam pomoże powrócić naszą osobistą i wspólnotową pamięcią do tej wiary, która pochodzi od żywego Chrystusa, do nadziei ożywionej tchnieniem Ducha Świętego i do miłości, której niewyczerpanym źródłem jest miłosierne serce Ojca" – konkluduje papież.

Apostoł Miłosierdzia

We wspomnienie Matki Bożej z Lourdes w wieku 90 lat zmarł o. Seraphin Michalenko, który całe swoje życie w zgromadzeniu księży marianów w USA poświęcił szerzeniu orędzia Miłosierdzia Bożego i duchowego dziedzictwa św. Faustyny Kowalskiej.

fot. archiwum xx. marianów

Był rektorem Narodowego Sanktuarium Bożego Miłosierdzia i dyrektorem Instytutu Miłosierdzia Bożego im. Jana Pawła II w Stockbridge w stanie Massachusetts. Przez 20 lat pracował jako wicepostulator w procesie kanonizacyjnym św. Siostry Faustyny na Amerykę Północną, był świadkiem pierwszego cudu przypisywanego wstawiennictwu Siostry Faustyny, który otworzył jej drogę do beatyfikacji w 1993 r., a także koordynatorem starań, które służyły weryfikacji drugiego cudu przed jej kanonizacją. Niósł światu orędzie Miłosierdzia jako rekolekcjonista i uczestnik sympozjów teologicznych i kongresów Miłosierdzia Bożego.

Zakaz nielegalny

Amerykański Sąd Najwyższy orzekł, że stan Kalifornia nie ma prawa zabraniać organizowania nabożeństw w kościołach, gdyż narusza to Konstytucję. Może jedynie ograniczyć liczbę osób, którym wolno w nich uczestniczyć, do 25 proc. pojemności obiektów. Wcześniej, zgodnie z restrykcjami gubernatora Kalifornii, prawie cały stan był objęty zakazem odprawiania nabożeństw.

Kaloryfery i wi-fi

ks. Stefan Moszoro-Dąbrowski

„Oko duszy” słabnie, kiedy człowiek pozwala, by całkowicie pochłonął go własny świat. Staje się wtedy niezdolny do odczytania śladów miłości Stwórcy. Możliwy jest jednak proces odwrotny: ćwiczenie zdolności patrzenia na rzeczywistość oczami wiary. Punktem wyjścia tego procesu jest mocne przekonanie, że życie modlitewne powinno opierać się na kilku momentach poświęconych każdego dnia wyłącznie obcowaniu z Bogiem. Tylko wtedy będzie możliwe życie w świadomości obecności Bożej podczas reszty dnia.

Życie modlitewne powinno opierać się na kilku momentach poświęconych każdego dnia wyłącznie Bogu.

„Jeśli mamy grzejnik, oznacza to, że możemy włączyć ogrzewanie. Ale pomieszczenie będzie się nagrzewało tylko wtedy, gdy włączony jest piec. Potrzebujemy zarówno grzejnika, jak i dobrze działającego pieca. Dobrze przeżyte chwile modlitwy – to one są tym rozpalonym piecem. Ale potrzebny jest także działający kaloryfer – w każdym momencie, w każdym pokoju, w każdym miejscu, podczas każdej pracy – obecność Boga” (św. Josemaría Escrivá). Piec jest tak samo ważny jak grzejniki. Aby Boże ciepło wypełniało cały nasz dzień, musimy poświęcić trochę czasu, aby rozpalić i podsycić ogień Jego miłości w naszych sercach.

Innym obrazem, którym możemy się posłużyć, jest łącze internetowe. Często obserwujemy osoby, które z wysiłkiem szukają połączenia podczas wycieczki poza miastem. Sami upewniamy się, czy w telefonie mamy aktywowane wi-fi, mając nadzieję, że połączy się, gdy tylko wykryje znaną sieć. Jednak to, że telefon jest otwarty na odbiór sygnału, nie oznacza, że go automatycznie dostaje ani że odbierze wszelkiego rodzaju wiadomości. Sygnał dociera, kiedy jesteśmy w zasięgu tej lub innej sieci, a wiadomości przychodzą, gdy ktoś je wysyła. Robimy co możemy z naszej strony, aktywując wi-fi, a następnie czekamy na nadejście wiadomości.

W przeciwieństwie do ustawień telefonu otwarcie serca nie jest czymś, co robi się raz i tak pozostaje. Na słuchanie Boga trzeba przygotować się każdego dnia: „Obyście usłyszeli dzisiaj głos Jego: «Nie zatwardzajcie serc waszych»” (Ps 95, 7-8). Jeśli będziemy wierni temu codziennemu zobowiązaniu, Bóg może dać nam cudowną łatwość ciągłego życia ze świadomością Jego obecności. Innym razem będzie nam trudniej. Ale tak czy inaczej będziemy z tych chwil czerpać ogromną siłę i nadzieję, aby z radością kontynuować naszą codzienną walkę, nasz codzienny wysiłek, aby rozpalać piec czy uzyskać połączenie. Ciągła świadomość Bożej Miłości jest darem, który oczekuje odpowiedzi, notabene jak każda miłość.

Bogactwo Bożego Słowa

Magdalena Wołochowicz

Wchodzimy właśnie w Wielki Post. Czy masz już jakieś postanowienia, jakiś plan, by go przeżyć naprawdę dobrze? Jeśli tak, to wspaniale! Jeśli nie, zachęcam Cię, abyś na chwilę się zatrzymał, wyciszył i docenił skarby, jakie Bóg ma dla Ciebie w swoim Słowie, a przede wszystkim po prostu Go spotkał.

Parę tygodni temu pisałam o tym, że nie zawsze uświadamiamy sobie, jakim skarbem jest Boże Słowo i jak ważny jest sam fakt, że w Polsce możemy posiadać Pismo Święte i czytać je bez ograniczeń.

Niedawno miałam okazję po raz kolejny czytać Psalm 119. Zazwyczaj kiedy go otwieram, w pierwszej chwili przeraża mnie jego długość. 176 wersetów do przeczytania i przyswojenia, zajmujących kilka ładnych stron w Biblii, to pewne wyzwanie. Gdy jednak wgłębiam się w jego treść, widzę, jak ważne jest jego przesłanie, ale też często mam wrażenie, że autor się powtarza, i to wielokrotnie. Nieustannie mówi o tym, jak cenne jest Boże Słowo, a w nim Jego zasady, postanowienia, napomnienia itd.

Czemu więc psalmista użył tak wielu słów?! Myślę, że to właśnie z tej ogromnej miłości do Boga i Jego praw – bo przecież jeśli coś kochamy, możemy o tym mówić i mówić! Skoro autor tak się rozpisał, warto wgłębić się bardziej szczegółowo w ten psalm.

Aby naprawdę go „przeżyć”, pomaga mi podzielenie go na krótsze fragmenty i zagłębianie się w nie po kolei.

W czasie ostatniego studiowania Psalmu 119 odkryłam następujące ważne prawdy na temat Bożego Słowa:

1. Słowo Boże to recepta na szczęście i błogosławieństwo.
2. Słowo Boże to źródło życia.
3. Słowo Boże to źródło nadziei i pocieszenia.
4. Słowo Boże to prawda i jest godne zaufania.
5. Słowo Boże to źródło mądrości i dziedzictwo.
6. Słowo Boże to źródło ochrony, wzmocnienia i pomocy.
7. Słowo Boże to trwały fundament oraz źródło sprawiedliwości i pokoju.

Wow, ile bogactw! Czy w ogóle jesteśmy ich świadomi? Czy korzystamy z nich na co dzień? Są tak bardzo praktyczne.

Wielki Post to czas zatrzymania się, skupienia się na przygotowaniu do Wielkiejnocy.

Wielki Post to czas zatrzymania się, skupienia na przygotowaniu do Wielkiejnocy. Z całego serca zachęcam Cię do pogłębienia relacji z Panem Jezusem i sięgnięcia jeszcze bardziej do skarbów Jego Słowa.

Niech ten Wielki Post będzie dla Ciebie głębokim przeżyciem spotkania z Tym, który zostawił Niebo, by zejść na ziemię i poświęcić swoje życie dla naszego zbawienia.

A jeśli chciałbyś bardziej wgłębić się w Psalm 119, zapraszam do dołączenia do Wielkopostnego Mailowego Studium Biblijnego, którego jestem współorganizatorką: zyjpelnia.org/wielkipost.

W sidłach lęku

ODPOWIADA **ks. Marek Kruszewski**

Chciałabym skontrolować swój lęk. On mną rządzi. Podejmuję niewłaściwe decyzje życiowe pod jego wpływem, a nie z wolnej woli. Mam nawracające wspomnienia sytuacji lękowych.

Słowo „kontrola” źle się nam kojarzy. W psychologii najczęściej mówi się o „nadkontroli” – lękowej, nerwicowej próbie ogarnięcia otaczającego nas świata. Tymczasem życie dojrzałe wymaga od nas autokontroli, czyli samoopanowania. W teologii mówimy o cnotach kardynalnych. To roztropność, sprawiedliwość, umiarkowanie, męstwo. Królową jest tu cnota umiarkowania. Niszczy nas wspomniana nadkontrola – zbyt silna postać stłumienia czy zahamowania własnych emocji, zachowania.

Potrzebna jest kontrola pozytywna. Polega ona na tym, że pozwalamy sobie odczuć swoje emocje, uczucia, nazwać je, przeżyć i wyrazić w pewnej pożądanej osobiście formie. Nie pomaga stałe rozważanie sytuacji lękowej. Skuteczne jest wzbudzenie przeciwnych emocji i postaw. Na przykład lęk równoważy się przez gniew, przez determinację „niech się tak stanie”, przez pytanie „i co z tego wynika?”. Możliwe jest też odwrócenie uwagi od sytuacji lękowej. W celu zredukowania strachu przedegzaminacyjnego student ogląda film akcji, uczeń włącza grę komputerową. Dla nas chrześcijan dużo skuteczniejsze i najgłębiej działające jest oddanie sytuacji lękowej Bogu. „Jezu, Ty się tym zajmij”, różaniec, powtarzanie aktów strzelistych, „Jezu, ufam Tobie” są sprawdzonymi formami pomocy.

Lęk wywoływany przez wspomnienia o przeszłości traktujemy jako sygnał do pracy nad sobą lub do modlitwy za kogoś. Kiedy jednak nie mamy na to czasu, sił i potencjału, męczące wspomnienia zastępujemy zestawem nowych, ciekawych, inspirujących myśli. Przypomina to tłumienie. Niekiedy jest jednak usprawiedliwione.

Znamy doraźne sposoby przezwyciężania presji nadmiernego lęku: wolne, głębokie oddechy, dobrana muzyka, rozciągające ćwiczenia fizyczne czy samoinstruowanie się: „Teraz weź się z Bożą pomocą do pracy”.

Przy poważniejszych, długotrwałych napięciach lękowych trzeba pomocy zewnętrznej: od Boga i od ludzi. Z kimś mądrym i dobrym uznajemy naszą sytuację za mniej groźną. Uczymy się, rozwijamy, zyskujemy narzędzia i doświadczenia. U niedoświadczonych występuje okrzyk: „wszystko albo nic”. Doświadczony stopniuje wagę lęku. Stopniując, stosuje sposoby kontroli osobno lub wszystkie naraz. Radością wieku dojrzałego jest fakt, że możemy już powiedzieć: kierujemy emocjami, a nie one nami.

xmarekk@o2.pl
Autor jest proboszczem parafii św. Patryka w Warszawie

Czytelnikom Łukasza

Wszyscy, którzy chcieliby lepiej zrozumieć Dzieje Apostolskie, chętnie zapewne sięgną po książkę amerykańskiego jezuity ks. Williama S. Kurza, którą wydało poznańskie wydawnictwo dominikanów W drodze. To piąta (po Ewangeliach Mateusza, Marka, Łukasza i Jana) pozycja wydana w serii „Katolicki Komentarz do Pisma Świętego”.

„Seria «Katolicki Komentarz do Pisma Świętego» (Catholic Commentary on Sacred Scripture) powstała, by pomóc w posłudze Słowa Bożego w życiu i misji Kościoła. Od czasów Soboru Watykańskiego II wśród katolików narasta głód dogłębnego badania Pisma, w sposób odsłaniający jego związki z liturgią, ewangelizacją, katechezą, teologią oraz życiem osobistym i wspólnotowym. Seria ta odpowiada na to pragnienie, dostarczając przystępne, a zarazem treściwe komentarze do każdej księgi Nowego Testamentu, opierające się zarówno na najlepszych współczesnych badaniach biblijnych, jak i bogatym skarbcu tradycji Kościoła” – piszą we wstępie redaktorzy serii – Peter S. Williamson, Mary Haly i Kevin Perrotta.

Dzieje Apostolskie to obok Ewangelii drugie dzieło życia św. Łukasza, Greka, nawróconego lekarza z Antiochii, ucznia i towarzysza św. Pawła podczas jego późniejszych podróży apostolskich. Opisują, jak uczniowie Jezusa prowadzili misję po Jego wniebowstąpieniu.

Lekturę książki ułatwia jasny przekaz. Po każdym fragmencie tekstu biblijnego zamieszczono listę odnośników do odpowiednich innych

ustępów Biblii, punktów Katechizmu Kościoła Katolickiego i miejsc, w których dany fragment został wykorzystany w rzymskim lekcjonarzu. Potem następuje bardzo szczegółowa egzegeza, mająca wyjaśnić znaczenie tekstu zarówno w jego oryginalnym, historycznym kontekście, jak i jego nieprzemijające znaczenie dla chrześcijan wszystkich czasów. A „rozważanie i zastosowanie praktyczne” ma pomóc odnieść Pismo Święte do własnego życia czytelnika.

Bardzo pomocne dla czytelników, zarówno duchownych, jak i świeckich, są zamieszczone na końcu książki: słowniczek, indeks tematów duszpasterskich i indeks tekstów wyróżnionych. Swoją użyteczną rolę odgrywają też mapy, dotyczące głównie podróży misyjnych św. Pawła.

To znakomita lektura dla wszystkich, którzy poważnie traktują kontakt ze Słowem Bożym i pragną żyć nim na co dzień.

Tygodnik „Idziemy” objął patronat medialny nad książką./**wś**

„Dzieje Apostolskie. Katolicki Komentarz do Pisma Świętego”
William S. Kurz SJ, przekład Dominika Krupińska
Wydawnictwo W drodze
Poznań 2021, 450 s.

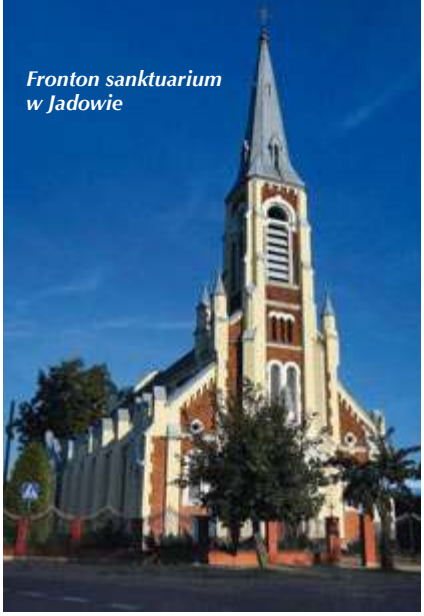
Fronton sanktuarium w Jadowie

fot. Wikipedia

Ołtarz główny z relikwiami Krzyża Świętego

fot. archiwum ks. Bogdana Lewińskiego

Pod znakiem krzyża

Patryk Lubryczyński

Parafia św. Jakuba Apostoła w Jadowie posiada relikwie Krzyża Świętego. Corocznie pielgrzymują do nich pątnicy zmierzający Drogą św. Jakuba, a inicjatywa Jadowskiego Wieczernika Kapłańskiego integruje księży.

Jadów był dawniej miasteczkiem, obecnie jest wsią i siedzibą gminy. Parafia położona jest w północno-wschodniej części Równiny Wołomińskiej. Przez jej obszar z południa na północ przepływa rzeczka Osownica – prawy dopływ Liwca – która tworzy wokół liczne stawy i zalewiska.

– Ze względu na migracje do Warszawy oraz starzenie się lokalnej społeczności

Ks. proboszcz Bogdan Lewiński

fot. archiwum ks. Bogdana Lewińskiego

liczba parafian zmniejsza się co roku, obecnie jest to 3,8 tys. osób – mówi proboszcz, ks. kan. Bogdan Lewiński. Do parafii należą miejscowości: Annopol, Borki, Dębe Małe, Dzierżanów, Jadów, Jadwisin, Józefów, Młynisko, Myszadła, Nowy Jadów, Oble, Podbale, Podmyszadła, Rozalin, Sitne, Starowola, Warmiaki, Wężówka, Wójty, Wyglądały, Zawiszyn.

W XV w. okolice były na tyle zagospodarowane i ludne, że w 1473 r., za panowania księcia mazowieckiego Bolesława IV, został wybudowany pierwszy modrzewiowy kościół. Konsekracji świątyni dokonał 5 lutego 1479 r. brat księcia, Kazimierz, biskup płocki. Natomiast parafia jadowska została erygowana w 1481 r. Osada Jadów stanowiła ważny ośrodek kultu religijnego i życia gospodarczego. W 1818 r. dobra jadowskie przyznano hrabiemu Stanisławowi Zamoyskiemu.

W 1882 r., dzięki staraniom ks. Piotra Brzozowskiego, rozpoczęła się budowa nowego kościoła. Dziedzic hrabiego Zdzisław Zamoyski ofiarował na ten cel część swoich funduszy i materiały budowlane uzyskane z rozbiórki dawnego dworu w Zawiszynie. Chłopi opodatkowali się na rzecz budowy i z własnej woli przychodzili pracować przy świątyni.

Obecny kościół parafialny Znalezienia Krzyża Świętego w Jadowie został zbudowany w latach 1882-1886, według projektu znakomitego architekta Józefa Dziekońskiego. Był to jeden z pierwszych jego projektów, wyróżniający się na tle innych zaprojektowanych przez artystę kościołów. Świątynia reprezentuje poszczególne elementy i detale architektoniczne stylu neoromańskiego. Jednakże ogólnie budowla, poprzez swój wertykalizm i duże powierzchnie otworów, znamionuje neogotyk.

– Kościół w większości zachował do czasów współczesnych swój oryginalny wygląd. W 1945 r. przez wojska radzieckie została zniszczona jedynie wieża, którą odbudowano w 1976 r. – tłumaczy proboszcz. W parafii znajdują się relikwie Krzyża Świętego, które w 1893 r. przekazał parafii kard. Mieczysław Ledóchowski. – W czasie II wojny światowej relikwie zostały ukryte. Po działaniach wojennych nie wiedziano, gdzie się znajdują. Podczas prac remontowych w 1994 r. ówczesny proboszcz ks. Marian Marczewski odkrył je w ołtarzu bocznym. Zostały oprawione w relikwiarz w kształcie krzyża i są wystawione do publicznego kultu w ołtarzu głównym nad tabernakulum. Przed okresem pandemii relikwie były udostępniane do czci i ucałowania w Wielki Piątek oraz podczas nabożeństw gorzkich żali oraz drogi krzyżowej – opowiada proboszcz. Oryginalny dokument potwierdzający autentyczność został zamknięty w podstawie relikwiarza.

W dwudziestą drugą rocznicę powstania diecezji warszawsko-praskiej, 15 września 2013 r., abp Henryk Hoser SAC podniósł świątynię do rangi sanktuarium Krzyża Świętego.

W tutejszej świątyni zainicjowany został Jadowski Wieczernik Kapłański. – Pomysł powstał w 2019 r., został zrealizowany dzięki staraniom ks. Leszka Bieńkowskiego, wówczas proboszcza par. w Urlach, a obecnie w par. św. Stanisława Kostki w Okuniewie. Na spotkanie formacyjne dla kapłanów w każdy drugi czwartek miesiąca składa się konferencja, Eucharystia, adoracja Najświętszego Sakramentu, nieszpory, a także spotkanie na plebanii. Około 70 proc. kapłanów z dekanatu jadowskiego bierze w nich czynny udział – mówi ks. Lewiński.

Warto zauważyć, że przez teren Jadowa przebiega Droga św. Jakuba. – Co roku kilka grup pątników wędruje szlakiem jakubowym. Wstępują w tym czasie do kościoła, aby oddać cześć relikwiom Krzyża Świętego. Modlitwa przy relikwiach daje pielgrzymom możliwość uzyskania odpust zupełnego pod zwykłymi warunkami – zachęca do odwiedzania sanktuarium ks. Bogdan.

W SKRÓCIE

■ **Duchowość dla Warszawy.** Gośćmi specjalnymi najbliższego wykładu otwartego w cyklu „Duchowość dla Warszawy" 24 lutego o godz. 19.00 będą: ks. Krzysztof Gajos SAC, rekolekcjonista i duszpasterz, oraz Marzena Szymczak, dietetyk. Wykład odbędzie się on-line i będzie transmitowany w internecie. Link do transmisji na stronie internetowej uczelni: www.akademiakatolicka.pl. Patronat medialny nad wydarzeniem objął tygodnik „Idziemy".

■ **Dzień modlitwy i postu.** Nabożeństwo Drogi Krzyżowej w ramach Dnia modlitwy i postu za grzechy wykorzystywania seksualnego osób małoletnich poprowadzi 19 lutego o godz. 18.00 w archikatedrze warszawskiej bp Michał Janocha.

■ **Obłóczyny.** Klerycy III roku Wyższego Metropolitalnego Seminarium Duchownego w Warszawie po raz pierwszy 21 lutego o godz. 10.30 przyjmą strój duchowny. Sutanny otrzymają z rąk ks. rektora Wojciecha Bartkowicza. Transmisja on-line na stronie archidiecezji warszawskiej: https://archwwa.pl/wydarzenia/obloczyny-2-2-2-2/.

■ **Bp Grzybowski o ks. Blachnickim.** Podczas 46. Kongregacji Odpowiedzialnych Ruchu Światło-Życie w Centralnym Domu Ruchu Światło-Życie w Krościenku 27 lutego o godz. 11.00 bp Jacek Grzybowski wygłosi wykład pod tytułem „Prawda jako podstawowy wymiar głoszenia Ewangelii w ujęciu ks. Franciszka Blachnickiego". Całe wydarzenie będzie transmitowane od godz. 9.00 na kanale YouTube Oaza TV.

■ **O owoce beatyfikacji.** W archikatedrze warszawskiej 28 lutego o godz. 19.00 odbędzie się kolejna Msza św. i modlitwa o owoce beatyfikacji prymasa Wyszyńskiego.

■ **Modlitwa za dzieci i matki w stanie błogosławionym.** Parafia NMP Matki Pięknej Miłości w Warszawie i Katolickie Stowarzyszenie Pielęgniarek i Położnych Polskich zapraszają na Mszę św. pod przewodnictwem bp. Romualda Kamińskiego. Zostanie ona odprawiona w intencji matek w stanie błogosławionym, z małymi dziećmi oraz o wyniesienie na ołtarze Służebnicy Bożej Stanisławy Leszczyńskiej. 23 lutego, godz. 12, kościół przy ul. Myśliborskiej 100.

■ **Zdewastowany kościół.** W nocy z 13 na 14 lutego niezidentyfikowany wandal namalował czerwoną farbą na murach kościoła Świętych Piotra i Pawła w parafii św. Barbary w Warszawie dziesięć odwróconych krzyży i symbole Strajku Kobiet, pioruny. Zniszczono m.in. postument figury Chrystusa i jawnogrzesznicy.

ROK ŚW. JÓZEFA

Kard. Kazimierz Nycz ustanowił trzy kościoły św. Józefa w archidiecezji – na Kole, w Ursusie i w Józefosławiu koło Piaseczna – jubileuszowymi kościołami stacyjnymi Roku św. Józefa. – Można spodziewać się pewnego rodzaju specjalnego programu, specjalnych aktywności w tych parafiach, a przede wszystkim są one otwarte i zapraszają, aby właśnie tam modlić się za pośrednictwem św. Józefa. Druga kwestia związana jest z odpustami, które w kościołach stacyjnych można uzyskać – powiedział ks. Przemysław Śliwiński, rzecznik kurii archidiecezji warszawskiej.

fot. archiwum „Idziemy"

fot. Biuro Prasowe DW-P/Karolina Błażejczyk

ŁASKAWA PEREGRYNUJE

Kopia obrazu Matki Bożej Łaskawej nawiedza parafie diecezji warszawsko-praskiej. 9 lutego bp Romuald Kamiński przewodniczył Mszy św. w parafii św. o. Pio na Gocławiu. Na 18 lutego zaplanowano peregrynację w parafii Matki Bożej Nieustającej Pomocy na Saskiej Kępie, z udziałem abp. Artura Mizińskiego, sekretarza Konferencji Episkopatu Polski.

SZPITAL POŁUDNIOWY

Ruszyły przyjęcia pacjentów w nowo wybudowanym Szpitalu Południowym na warszawskim Ursynowie. Początkowo placówka będzie leczyć pacjentów z koronawirusem, jako jeden z ośmiu szpitali tymczasowych w województwie mazowieckim, utworzonych w ramach planu zabezpieczenia łóżek „covidowych". Decyzja ta jest skutkiem porozumienia władz miasta z wojewodą mazowieckim.

fot. www.facebook.com/SzpitalUrsynow

DLA HOSPICJUM DZIECIĘCEGO

W XXIX Światowy Dzień Chorego zakończył się tegoroczny łódzki Orszak Trzech Króli. W czasie grudniowo-styczniowej akcji zebrano 345 490 zł, za które zakupiono respirator, asystor kaszlu, pulsoksymetr, koncentrator tlenu, łóżka dla chorych dzieci oraz analizator hematologiczny – urządzenie, które pozwala wcześnie zdiagnozować infekcję wirusową albo bakteryjną, dzięki czemu można dużo wcześniej wdrożyć odpowiednie leczenie. To tylko część sprzętu zakupionego przez dyrekcję hospicjum dziecięcego. – Serdecznie dziękujemy państwu, księdzu arcybiskupowi oraz organizatorom Orszaku za ten sprzęt. Towarzyszymy naszym podopiecznym od 21 lat i nie możemy uzdrowić chorych, ale możemy wspierać – bo taka jest nasza rola. Ta pomoc jest możliwa dzięki darczyńcom, ofiarodawcom i tym, którzy nam pomagają – mówiła Janina Adamczyk, prezes hospicjum dziecięcego Łupkowa./**xpk**

fot. ks. Paweł Kłys

MEDYCY ABP. RYSIOWI

fot. ks. Paweł Kłys

Dr Paweł Czekalski, prezes Okręgowej Rady Lekarskiej w Łodzi, wręczył abp. Grzegorzowi Rysiowi odznaczenie przyznane przez Ministra Zdrowia Adama Niedzielskiego za wkład w ratowanie życia ludzkiego. W kwietniu ubiegłego roku arcybiskup zaapelował do wiernych archidiecezji o pomoc w zakupie respiratorów do łódzkich szpitali. Na ten cel zabrano blisko 2 mln zł, co pozwoliło na zakup większej ilości sprzętu, niż się spodziewano. – Ta nagroda jest dla tych wszystkich, którzy się na ten sprzęt medyczny poskładali, ja to tylko w waszym imieniu przetrzymam. Tak sobie pomyślałem: jak to by było dobrze, gdyby tego sprzętu nie trzeba było używać, ale jeśli trzeba, to chwała Bogu, że znaleźli się ludzie, którzy ten sprzęt zakupili – mówił abp Grzegorz Ryś./**xpk**

W SKRÓCIE

■ **Nowe Epifanie.** „Któż zdoła się ostać?" to hasło 12. edycji interdyscyplinarnego Festiwalu Nowe Epifanie, organizowanego przez Centrum Myśli Jana Pawła II. Tegoroczna edycja ma formułę on-line. Festiwal rozpoczął się 17 lutego i potrwa do 28 marca. W programie: dziewięć premier teatralnych, cykl koncertów muzyki dawnej, warsztaty i wydarzenie kulinarne. Więcej informacji na stronie www.nowe-epifanie.pl oraz na profilach facebookowym i instagramowym Festiwalu.

■ **Powołanie mężczyzny.** Rekolekcje w Loretto „Powołanie mężczyzny. Wzór św. Józefa" poprowadzą o. Jerzy Grzanka SSCC i siostry loretanki. W programie: konferencje, medytacja Słowa Bożego, adoracja, Eucharystia, możliwość spowiedzi świętej i rozmowy. Rozpoczęcie 26 lutego o godz. 18.00, zakończenie 28 lutego o godz. 15.00. Zapisy i informacja: e-mail: rekolekcje@loretto.pl, tel. 511 219 439, 29 741 17 87, https://loretto.pl/rekolekcje-dla-mezczyzn-2021/.

■ **Dawny blask.** Zabytkowa kamienica przy ul. Kłopotowskiego 30 na Starej Pradze w Warszawie odzyskała po generalnym remoncie dawny blask. Pierwsi mieszkańcy odebrali już klucze od burmistrza dzielnicy – w 373. rocznicę nadania praw miejskich Pradze.

REKLAMA

Światowy Dzień Chorego

fot. https://www.facebook.com/DiecezjaWarszawskoPraska/photos/

Z posługującymi chorym

Wauli kurii biskupiej ordynariusz warszawsko-praski przewodniczył Mszy św. z udziałem osób życia konsekrowanego, przedstawicieli różnych zgromadzeń zakonnych, którzy na co dzień posługą otaczają chorych i cierpiących. Słowo wstępu wygłosił ks. Arkadiusz Zawistowski, Krajowy Duszpasterz Służby Zdrowia. Zaznaczył, że Eucharystia jest najlepszą duchową szczepionką, którą osoby konsekrowane mogą dzielić się z chorymi.

– Co możemy dać chorym my, jako osoby konsekrowane, które są blisko Jezusa, które naśladują Go przez rady ewangeliczne – ubóstwa, posłuszeństwa i czystości. Możemy dać Eucharystię – najcenniejszy dar duchowy dla personelu medycznego i pacjentów. To jest taka szczepionka duchowa, którą możemy im przekazać – wyjaśnił ks. Zawistowski. W homilii bp Kamiński zaznaczył, że by służyć drugiemu w potrzebie, konieczne jest dostrzeżenie wartości każdego człowieka.

fot. https://www.facebook.com/DiecezjaWarszawskoPraska/photos/

W Szpitalu Bródnowskim

W ramach obchodów Światowego Dnia Chorego bp Romuald Kamiński sprawował Mszę św. w kaplicy Szpitala Bródnowskiego dla pracowników i pacjentów szpitala. Ordynariusz warszawsko-praski przypomniał, że 11 lutego przypada rocznica objawień maryjnych w Lourdes, w których Niepokalana prosiła o nawrócenie, ponieważ pragnieniem Boga jest to, aby każdy człowiek był rzeczywiście do Niego podobny.

– Matka Boża w Lourdes prosiła o nawrócenie. To jest tak ważne, ponieważ pragnieniem Boga samego jest, aby stworzenie, człowiek, który jest Jego tchnieniem, był Jemu podobny. Ciągle mamy ten deficyt rozumienia siebie samych. Kim jesteśmy? Chodzi tutaj o niebywałą wielkość każdego człowieka – powiedział podczas homilii bp Kamiński. Dodał, że istotne jest, by nie mieć w sobie pychy wielkości, ale świadomość ukochania w oczach Boga Stwórcy, co jest furtką do właściwej postawy służby. – Jeśli się wie o sprawach podstawowych, kim jest drugi człowiek, wtedy łatwiej nam jest służyć. Łatwiej jest zrozumieć każdą naszą posługę, każde nasze działanie wobec osoby, która jest dzieckiem Bożym – zaznaczył hierarcha.

fot. https://www.facebook.com/DiecezjaWarszawskoPraska/photos/

W sanktuarium MB z Lourdes

W sanktuarium Matki Bożej z Lourdes na warszawskiej Pradze Mszy św. przewodniczył bp Jacek Grzybowski. W homilii przywołał pieśń Sługi Jahwe umęczonego, który oddaje życie za innych w darze odkupienia. Zwrócił uwagę, że mówiąc o chorobie, nie myślimy tylko o cierpieniu w wymiarze fizycznym.

– Chorobą naszych czasów nie jest tylko choroba nowotworowa, choroby szpitalne, ale także depresja, smutek, wewnętrzna pustka, którą bardzo wielu ludzi, także młodych, przeżywa. Zamknięcie w domach. Zamknięci w sobie mają dojmujące przekonanie, że nikt ich nie kocha, nikogo nie interesują, nie ma dla nich przyszłości, perspektyw, nadziei. To jest oczywiście szatańska perspektywa, ale tak się dzieje, że ona dociera i wsącza się jak trucizna w umysły i serca ludzi – stwierdził bp Grzybowski. Na zakończenie Mszy św. odmówiono Litanię do Matki Bożej z Lourdes. Zgromadzeni w kościele otrzymali indywidualne błogosławieństwo Najświętszym Sakramentem.

W archidiecezji warszawskiej

Główne obchody Światowego Dnia Chorego w archidiecezji warszawskiej odbyły się w Centralnym Szpitalu Klinicznym MSWiA w Warszawie. Liturgii w intencji chorych i personelu medycznego przewodniczył nuncjusz apostolski w Polsce abp Salvatore Pennacchio, homilię zaś wygłosił metropolita warszawski. – Tu, w środku tego szpitala, Chrystus pod postacią chleba i wina uobecnia swoją ofiarę krzyżową oraz jest obecny ze swoim ludem cierpiącym i tymi, którzy pochylają się nad ludźmi chorymi i cierpiącymi – powiedział kard. Nycz.

Nawiązując do orędzia papieża Franciszka na tegoroczny 29. Światowy Dzień Chorego, kard. Nycz zwrócił uwagę na znaczenie braterstwa. – W tym trudnym czasie pandemii trzeba, żeby ludzie byli dla siebie braćmi – powiedział hierarcha.

fot. https://archwwa.pl/aktualnosci/

Metropolita warszawski zwrócił uwagę, że służba lekarza czy pielęgniarki polega na patrzeniu w twarz brata i siostry, człowieka chorego. Kardynał powtórzył za papieżem Franciszkiem, że służba choremu nie może być ideologiczna ani polityczna. Nie polega na służeniu idei, tylko na pomocy konkretnemu choremu człowiekowi, który przychodzi po nadzieję i zdrowie. – On ufa w wasze kompetencje, wiedzę, fachowość, że wyjdzie ze szpitala zdrowszy, a może nawet całkiem pozbawiony wszystkich obciążeń, z którymi przyszedł – podkreślił kard. Nycz.

fot. xhz

Jednym z kościołów stacyjnych jest bazylika Najświętszego Serca Jezusowego na Pradze przy ul. Kawęczyńskiej

KOŚCIOŁY STACYJNE

W Wielkim Poście, od 17 lutego do 28 marca, można nawiedzać w obydwu warszawskich diecezjach tzw. kościoły stacyjne. Wiekowa rzymska tradycja zagościła w diecezjach warszawskich przed siedmioma laty. – Wierni coraz liczniej podejmują inicjatywę tej jedynej w swoim rodzaju pielgrzymki, traktując ją jako indywidualne pogłębienie przeżywania Wielkiego Postu oraz przygotowanie do Triduum Paschalnego – ocenia ks. Dariusz Szczepaniuk, kanclerz kurii warszawsko-praskiej. Zwraca się do duszpasterzy, by zachęcali wiernych do nawiedzania kościołów.

Kościołami stacyjnymi w poszczególne dni Wielkiego Postu są:

- 17 lutego – Środa Popielcowa – Świątynia Opatrzności Bożej [ul. Prymasa Hlonda 1, archidiecezja warszawska (AW)]
- 18 lutego – czwartek – parafia Bogurodzicy Maryi (ul. Powstańców Śląskich 67 D, AW)
- 19 lutego – piątek – parafia MB Loretańskiej [ul. Ratuszowa 5A, diecezja warszawsko-praska (DWP)]
- 20 lutego – sobota – parafia Najświętszej Maryi Panny Matki Kościoła (ul. Domaniewska 20, AW)
- 21 lutego – I niedziela Wielkiego Postu – bazylika św. Michała Archanioła i św. Floriana Męczennika, katedra warszawsko-praska (ul. Floriańska 3, DWP)
- 22 lutego – poniedziałek – parafia bł. Władysława z Gielniowa (ul. Przy Bażantarni 3, AW)
- 23 lutego – wtorek – parafia św. Faustyny (ul. Żuromińska 2, DWP)
- 24 lutego – środa – parafia św. Andrzeja Boboli (ul. Rakowiecka 61, AW)
- 25 lutego – czwartek – parafia MB Królowej Aniołów (ul. ks. Markiewicza 1, AW)
- 26 lutego – piątek – parafia św. Ojca Pio (ul. Fieldorfa 1, DWP)
- 27 lutego – sobota – parafia św. Stanisława Kostki (ul. Hozjusza 2, AW)
- 28 lutego – II niedziela Wielkiego Postu – bazylika archikatedralna św. Jana Chrzciciela (ul. Świętojańska 8, AW)
- 1 marca – poniedziałek – parafia MB z Lourdes (ul. Wileńska 69, DWP)
- 2 marca – wtorek – parafia Niepokalanego Poczęcia NMP (ul. Przy Agorze 9, AW)
- 3 marca – środa – parafia św. Jakuba Apostoła (ul. Grójecka 38, AW)
- 4 marca – czwartek – parafia Narodzenia Pańskiego (ul. Ostrobramska 72, DWP)
- 5 marca – piątek – parafia św. Maksymiliana Marii Kolbego (ul. Rzymowskiego 35, AW)
- 6 marca – sobota – parafia Nawiedzenia NMP (ul. Przyrynek 2, AW)
- 7 marca – III niedziela Wielkiego Postu – bazylika Najświętszego Serca Jezusowego (ul. Kawęczyńska 53, DWP)
- 8 marca – poniedziałek – parafia św. Michała Archanioła (ul. Puławska 95, AW)
- 9 marca – wtorek – parafia Świętej Trójcy (ul. Solec 61, AW)
- 10 marca – środa – parafia św. Wincentego Pallottiego (ul. Skaryszewska 12, DWP)
- 11 marca – czwartek – parafia św. Tomasza Apostoła (ul. Dereniowa 12, AW)
- 12 marca – piątek – parafia Podwyższenia Krzyża (ul. Słomiana 2/4, AW)
- 13 marca – sobota – parafia Chrystusa Króla (ul. Tykocińska 27/35, DWP)
- 14 marca – IV niedziela Wielkiego Postu – bazylika Świętego Krzyża (ul. Krakowskie Przedmieście 3, AW)
- 15 marca – poniedziałek – parafia Ofiarowania Pańskiego (ul. Stryjeńskich 21, AW)
- 16 marca – wtorek – parafia Świętej Rodziny (ul. Rozwadowska 9/11, DWP)
- 17 marca – środa – parafia św. Franciszka z Asyżu (ul. Hynka 4 A, AW)
- 18 marca – czwartek – parafia Wszystkich Świętych (plac Grzybowski 3/5, AW)
- 19 marca – piątek – parafia MB Różańcowej (ul. Wysockiego 8, DWP)
- 20 marca – sobota – parafia MB Wspomożycielki Wiernych (ul. Conrada 7, AW)
- 21 marca – V niedziela Wielkiego Postu – konkatedra MB Zwycięskiej, parafia Bożego Ciała na Kamionku (ul. Grochowska 365, DWP)
- 22 marca – poniedziałek – parafia św. Augustyna (ul. Nowolipie 18, AW)
- 23 marca – wtorek – parafia Najczystszego Serca Maryi (ul. Chłopickiego 2, DWP)
- 24 marca – środa – parafia Najświętszej Maryi Panny Matki Miłosierdzia (ul. Bonifacego 9, AW)
- 25 marca – czwartek – parafia św. Zygmunta (plac Konfederacji 55, AW)
- 26 marca – piątek – parafia MB Nieustającej Pomocy (ul. Nobla 16, DWP)
- 27 marca – sobota – parafia Zmartwychwstania Pańskiego (ul. Księcia Ziemowita 39, DWP)
- 28 marca – Niedziela Palmowa Męki Pańskiej – parafia Wniebowstąpienia Pańskiego (ul. Komisji Edukacji Narodowej 101, AW)

Program ramowy dnia stacyjnego

– **niedziele:**

do południa

- otwarcie kościoła 6.00-21.00
- Msze Święte wg porządku w parafii
- wystawienie Najświętszego Sakramentu i adoracja*
- stała całodzienna spowiedź
- godz. 12.00 – Anioł Pański i Różaniec (tajemnice bolesne*)

po południu

- godz. 15.00 – Koronka do Miłosierdzia Bożego (Droga Krzyżowa*)
- godz. 17.00 – Gorzkie Żale z kazaniem pasyjnym (w Bazylice Świętego Krzyża – godz. 18.00)
- godz. 20.00 – Msza Święta
- godz. 21.00 – Apel jasnogórski

* nabożeństwa wg możliwości kościołów stacyjnych

– **dni powszednie:**

do południa

- otwarcie kościoła 6.00-21.00
- Msze Święte wg porządku w parafii
- wystawienie Najświętszego Sakramentu i adoracja (do godz. 15.00)
- stała całodzienna spowiedź
- godz. 12.00 – Anioł Pański i Różaniec (tajemnice bolesne)

po południu

- godz. 15.00 – Koronka do Miłosierdzia Bożego (Droga Krzyżowa)
- godz. 19.00 – Gorzkie Żale z kazaniem pasyjnym
  - w poniedziałki i czwartki – część pierwsza
  - we wtorki i piątki – część druga
  - w środy i soboty – część trzecia
- godz. 20.00 – Msza Święta
- godz. 21.00 – Apel jasnogórski

fot. archiwum Rodziny Miriam Betlejem w Józefowie

Msza Święta przed domem Rodziny Miriam Betlejem

Pojednani z Ojcem

Patryk Lubryczyński

Ognisko Miriam od Pojednania w Józefowie, prowadzone przez wspólnotę Rodzina Miriam Betlejem, jest miejscem, gdzie można w rodzinnej atmosferze i w ciszy doświadczyć miłości Boga Ojca.

Na leśnym terenie w podwarszawskim Józefowie k. Otwocka znajduje się niewielki zielony domek, w którym mieszkają osoby ze wspólnoty życia konsekrowanego Rodzina Miriam Betlejem. Wspólnotę w nurcie posoborowej odnowy życia konsekrowanego założyła s. Joanna Bizier w 1978 r. w kanadyjskim mieście Baie-Comeau.

Bracia i siostry są obecni jedynie w sześciu krajach świata: Kanadzie, Rosji, Belgii, Urugwaju, Haiti, a od sześciu lat prowadzą także Ognisko Miriam od Pojednania w Józefowie. Patronami wspólnoty są m.in. polscy święci: św. Faustyna Kowalska i św. Maksymilian M. Kolbe.

Wspólnota pojawiła się w Polsce za sprawą oblatki wspólnoty Rodziny Miriam Betlejem Lilli Danileckiej, która złożyła pierwsze śluby w 2009 r. Napisała list do ordynariusza warszawsko-praskiego abp. Henryka Hosera SAC, aby poinformować go o tym fakcie. Po dwóch latach abp Hoser zaprosił Rodzinę Miriam Betlejem do Polski na stałe.

6 stycznia 2015 r. powstała nowa fundacja Rodziny Miriam Betlejem w diecezji warszawsko-praskiej. Wspólnotę tworzą Kanadyjczycy: siostry Mireille i Francine oraz brat Manuel. Jak tłumaczą, owoc charyzmatu wspólnoty wyraża się najpełniej w dążeniu do tego, aby żyć w jedności komunii tajemnicą i umiłowaniem Kościoła rozumianego jako Rodzina Boga Ojca.

– Obecnie remontujemy nasz dom i uczymy się wciąż języka polskiego. Organizuje my rekolekcje indywidualne oraz grupowe. Łączymy życie kontemplacyjne, a także ewangelizacyjne. Ludzie przybywający do nas na dni skupienia włączają się w codzienne życie modlitewne. Mają możliwość pomagać w czynnościach domowych i jadają z nami posiłki – wyjaśnia s. Mireille.

Siostra zaznacza, że rekolekcje mają różnorodną tematykę – zarówno maryjną, jak i eucharystyczną, koncentrującą się na obecności Jezusa w życiu. Program jest dostosowywany do potrzeb osób, które przyjeżdżają. Uczestnicy mogą zgłaszać własne intencje modlitewne. – Dla osób z zewnątrz otwieramy naszą kaplicę na godzinną adorację Najświętszego Sakramentu z odmówieniem Koronki do Bożego Miłosierdzia.

W liturgii ważną rolę odgrywają dla nas pieśni. Śpiewamy fragmenty Słowa Bożego z wykonywaniem modlitewnych gestów. Łącznie modlitwa zajmuje nam cztery do pięciu godzin dziennie wraz z zaangażowaniem w misję ewangelizacyjną – podaje schemat planu dnia s. Mireille. Siostry i brat od dwóch lat współpracują także z katolicką wspólnotą frankofońską przy sanktuarium św. Andrzeja Boboli w Warszawie.

Misję ewangelizacji realizują prostymi środkami. Jedną z nich jest sprzedaż „Kromek Słowa Bożego". – To sto cytatów z Pisma Świętego na temat ufności. Każdy z nich jest umieszczony na osobnej karteczce w kształcie kromki chleba, aby podkreślić, że Słowo Boże jest pokarmem dla duszy – opowiada br. Manuel. Wspólnota zachęca także do „Duchowych Witamin C Caritas". – To zbiór kartek, które w przystępny sposób uczą postaw chrześcijańskich, mogących stanowić oryginalną pomoc i inspirację w codziennym przeżywaniu wiary oraz relacji z innymi. Polecamy także „Fiszki Bożych łask. Oto Matka Twoja", stanowiące serię minidialogów z Maryją. Matka Boża wysłuchuje naszych próśb i odpowiada na nie z miłością, obdarowując konkretną łaską, oraz zachęca do rozważania tajemnic wiary – mówi s. Mireille. Brat i siostry są zapraszani na warsztaty ewangelizacyjne do szkół.

Kaplica w ognisku Miriam od Pojednania

fot. archiwum Rodziny Miriam Betlejem w Józefowie

Członkowie wspólnoty przygotowują album pieśni Rodziny Miriam Betlejem, który został już nagrany w polskim tłumaczeniu; debiut planowany jest wiosną tego roku pod tytułem „Bóg jest mym Ojcem". Zapraszają chętnych do Klubu Zaraźliwych Świętych. Aby zostać członkiem, trzeba codziennie pomodlić się do Matki Bożej oraz postarać się w ciągu dnia spełnić przynajmniej jeden uczynek, który sprawi komuś radość.

Wspólnota ma wielu członków zewnętrznych, prowadzi m.in. Apostolstwo Ofiarowania w Rodzinie Miriam Betlejem. Zainteresowani, po przygotowaniu i wyrażeniu gotowości, przyjmują na siebie określone zobowiązania. Zaproszenie kierowane jest szczególnie do osób starszych, chorych i cierpiących, które pragną w ten sposób duchowo wspomagać misję, podejmując z ufnością i nadzieją wyzwanie niesienia codziennego krzyża w zjednoczeniu z Chrystusem.

Więcej informacji o organizacji rekolekcji, materiałach ewangelizacyjnych oraz możliwości przystąpienia do Apostolstwa Ofiarowania w Rodzinie Miriam Betlejem na stronie internetowej: www.rodzinamiriam.org lub pod numerem tel. +48 22 789 28 63.

Męczeństwo św. Bartłomieja

dr Dorota Lekka

Obraz Michaela Willmanna „Męczeństwo św. Bartłomieja", umiejscowiony w kościele Wszystkich Świętych w Warszawie, oglądać można w dawnej Galerii Porczyńskich na wystawie „Willmann encore. Męczeństwa apostołów", której patronuje tygodnik „Idziemy".

fot. Muzeum Narodowe we Wrocławiu

Obraz powstał z fundacji opata Arnolda Freibergera w 1662 r. Pierwotnie wraz z pozostałymi dziełami z cyklu zdobił ściany prezbiterium i nawy głównej kościoła klasztornego w Lubiążu. W 1943 r. został przewieziony do Lubomierza, następnie do Szklarskiej Poręby Średniej na przełomie 1944 i 1945 r., w 1945 r. do pałacu Paulinum w Jeleniej Górze, a w 1952 r., już bez ramy, trafił do Warszawy.

Dalsze losy obrazu w Warszawie przypominały tułaczkę z czasów wojny. Według A. Kozieła obraz po przywiezieniu do stolicy został umieszczony w kościele św. Józefa. Według dokumentów konserwatorskich malowidło do 1965 r. znajdowało się w katedrze. Z ustnych podań wynika, że po odnalezieniu obrazu w podziemiach świątyni Wszystkich Świętych został on przekazany do kościoła seminaryjnego św. Józefa, gdzie był przechowywany w bibliotece, zwinięty na wałku, w bardzo złym stanie. Stamtąd trafił w 1994 r. do konserwacji, po której został umieszczony na pięć lat w kaplicy literackiej w archikatedrze. Następnie płótno trafiło do kościoła Świętej Trójcy na Solcu, najpewniej jeszcze przed 2000 r. Potem, 24 sierpnia 2017 r., obraz został przeniesiony do kościoła Wszystkich Świętych w Warszawie, gdzie został umiejscowiony na ścianie prawej nawy, w drugim przęśle od wejścia, tuż obok obrazu „Męczeństwo św. Jakuba". W ten sposób ta stołeczna świątynia gromadzi dziś połowę obrazów z cyklu *martyria apostolorum*.

Obraz przedstawia męczeństwo św. Bartłomieja. Rozświetlona z lewej strony stojąca postać świętego, odchylonego w prawą stronę i lekko zaciemniona z prawej, jest umieszczona na pierwszym planie i stanowi centralny punkt obrazu. Bartłomiej, przepasany na biodrach białą przepaską, oparty jest o wysoki drewniany słup. Jego prawe ramię jest wyciągnięte w bok, a lewe wygięte do tyłu i przywiązane rzemieniami do grubego słupa. Pod wyciągniętym, obdartym ze skóry ramieniem i klatką piersiową widnieje wielki, krwawy płat skóry. Świętego otacza dziesięcioosobowa grupa siepaczy i katów z narzędziami zbrodni w ręku. Ich twarze i gwałtowne ruchy zdradzają okrucieństwo. Wzmacnia je obecność trzech psów chłepczących krew męczennika, z których jeden liże ociekające krwią strzępy skóry świętego. Egzekucji dokonuje oprawca stojący z lewej strony, zwrócony bokiem, trzymający w zębach nóż. Z tyłu świętego, zza lewego ramienia, można dostrzec postać drugiego oprawcy, ostrzącego noże. Jest on częściowo przesłonięty słupem. Z tyłu pośrodku znajduje się kolejny kat zwrócony bokiem, częściowo zasłonięty ramieniem Bartłomieja. Ma białą przepaskę i koszulę, czerwone spodnie i niebieski fartuch. Za tą grupą widnieje kilka postaci ukrytych w cieniu, wyrażających zaciekawienie rozgrywającą się akcją. Nad całą kompozycją góruje postać siedzącego na koniu mężczyzny w turbanie. W tle obrazu jest krajobraz z widocznymi ruinami budowli, na tle ciemnego nieba, w środkowej i lewej części przesłoniętego ciemnymi chmurami burzowymi, z których błyska piorun. Z lewej strony widnieją piki lub kije. W lewym dolnym rogu dostrzec można słabo widoczny herb opactwa lubiąskiego i monogram opata Arnolda Freibergera *A.A.L.* z datą *1662*.

Bartłomiej Apostoł urodził się w I wieku n.e. w Kanie Galilejskiej. Synoptycy nazywają go Bartłomiejem (gr.-aram. *bar-Tholomaios* „syn Tolomaja-Ptolemeusza" lub „syn oracza", por. Mt 10, 3; Mk 3, 18; Łk 6, 14, także Dz 1, 13), Jan zaś określa go Natanaelem (hebr. „Bóg dał", por. J 1, 45-51; 21, 2). Św. Augustyn i św. Grzegorz Wielki rozróżniali ich, ale z czasem przyjęto, że to ta sama postać. Na Wschodzie zaczęto ich utożsamiać od IX w., a na Zachodzie od XI w.

Szczegóły dotyczące śmierci Bartłomieja zostały opisane przez bł. Jakuba de Voragine w „Złotej legendzie" i pseudo-Abdiasza w „Historii zmagań apostolskich". Podają je także św. Doroteusz i św. Izydor z Sewilli. Podsumowując wszystkie informacje, trzeba powiedzieć, że na rozkaz króla Astyagesa pojmano Bartłomieja w mieście Albanopolis w Armenii (obecne Emanstahat), gdzie był męczony, rozpięty na krzyżu głową w dół, żywcem obdarty ze skóry, a następnie ścięty ok. 70 r. Euzebiusz w swojej „Historii kościelnej" podaje, że terenem jego działalności były Indie, gdzie poniósł męczeńską śmierć. Być może postać w turbanie, którą przedstawia Willmann, to nawiązanie do tego rejonu. Martyrologium rzymskie za św. Izydorem z Sewilli podaje, że barbarzyńcy odarli Bartłomieja żywcem ze skóry, a król Astyages rozkazał ściąć go mieczem i tak święty dopełnił męczeństwa. Ciało jego najpierw przeniesiono na wyspę Lipari, stamtąd do Benewentu, a w końcu do Rzymu. Jego relikwie znajdują się w bazylice św. Bartłomieja w Rzymie, a liturgiczne święto obchodzone jest 24 sierpnia.

Z miłości do liturgii

Chór Katedry Warszawsko-Praskiej Musica Sacra przyzwyczaił nas już do muzyki na najwyższym poziomie artyzmu. Świadczyć o tym może choćby pięć przyznanych dotąd chórowi nagród polskiego przemysłu fonograficznego Fryderyk oraz jeszcze więcej, sześć Fryderyków, przyznanych jego dyrektorowi artystycznemu i dyrygentowi prof. Pawłowi Łukaszewskiemu. Taki także, najwyższy poziom prezentuje najnowsza perła chóru Musica Sacra – nagrana w październiku 2020 r. w murach katedry warszawsko-praskiej płyta „Benedictus XVI in honorem". Nagranych na niej 21 utworów potwierdza żelazną konsekwencję, z jaką Musica Sacra i prof. Łukaszewski od lat popularyzują muzykę liturgiczną jako jedynie godną oprawiać święto, jakim zawsze winna być liturgia Kościoła. Jest też – idąc śladem myśli Benedykta XVI, któremu płyta jest dedykowana – najwyższym hołdem złożonym liturgii przez muzykę.

Kompozycje na płycie zostały uporządkowane w czterech cyklach, o których więcej dowiemy się z przystępnie opracowanej wkładki albumu. Znajdziemy wśród nich utwory starsze – barokowe,

ale i całkiem współczesne. W zdecydowanej większości źródłem oprawionych wybitną muzyką tekstów są antyfony i inne śpiewy obecne we współczesnych księgach liturgicznych.

Dzieła literatury sakralnej, jakie usłyszymy, sięgnąwszy po tę płytę, ukazują, w jak różnorodny sposób kompozytorzy różnych czasów i środowisk wykorzystywali swój talent, by umysły i serca słuchaczy kierować ku sprawom Bożym. O kunszcie tej płyty, obok starannie dobranego repertuaru, stanowi przede wszystkim nienaganna jakość wykonania tych dzieł. Przykuwa uwagę mistrzowsko wypracowana przez wicedyrektor chóru p. Joannę Łukaszewską, świadcząca o znakomitej technice wokalnej jednolita barwa głosów chóralnych – znak rozpoznawczy Musica Sacra.

Soborowa konstytucja „Sacrosanctum concilium" uczy, że „liturgia ma przyczyniać się do coraz większego rozwoju życia chrześcijańskiego wśród wiernych, ułatwić zjednoczenie wszystkich wierzących w Chrystusa, i umocnić to, co prowadzi do powołania wszystkich ludzi na łono Kościoła". Wszystkie te kryteria spełnia – ubierając liturgię w „moc sztuki" – album „Benedictus XVI in honorem". Więcej – pomaga w modlitwie i przynosi słuchaczowi wytchnienie. Nie musimy Boga zasypywać wielością słów. Zasłuchani, stojąc twarzą w twarz z Bogiem, w trudnym czasie pandemii możemy razem z chórem śpiewać m.in. przepiękne „Pie Jesu Domine…" lub szukać pocieszenia w „Northern Lights"./**Radek Molenda**

Chór Katedry Warszawsko-Praskiej
Musica Sacra
„Benedictus XVI in honorem"
Requiem Records 2020
Czas: 57'04 min
Do kupienia m.in. na stronie:
opus-series.com

Orędownicy chorych

Leksykon świętych i błogosławionych patronów w chorobach ukazał się nakładem lubelskiego Wydawnictwa Jut. To kompendium aktualne nie tylko w czasie pandemii koronawirusa.

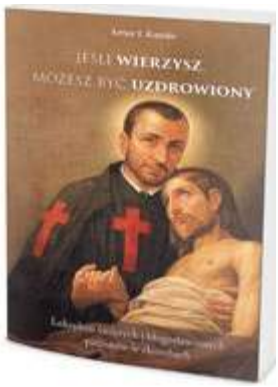

Autorem książki jest włoski duchowny ks. Artur J. Katolo – bioetyk, anglista, italianista i filolog klasyczny. Od wielu lat związany z Polską, gdzie prowadził wykłady na uczelniach stolicy, Wrocławia i Gdańska. Wśród napisanych przez niego książek są „Bioetyka starożytności chrześcijańskiej" oraz „Embrion ludzki – osoba czy rzecz". Tym razem zaprezentował polskiemu czytelnikowi książkę o świętych i błogosławionych, którzy wzywani są przez chorych w różnych chorobach. „Mamy siedem sakramentów… Ale chyba można powiedzieć także o ósmym, który pozwolę sobie nazwać «sakramentem cierpienia w chorobach i dolegliwościach». «Ósmy sakrament» uczy zrozumienia sensu i ceny zbawczej męki naszego Pana Jezusa Chrystusa" – pisze autor.

We wstępie do książki bp Jan Sobiło, posługujący w diecezji charkowsko-zaporoskiej na Ukrainie, zwrócił uwagę, że mając dobry kontakt ze świętymi, można głęboko przeżywać sakrament cierpienia, gdy nadejdzie czas chorób i dolegliwości, a także doświadczyć mocy piątego z siedmiu sakramentów – sakramentu namaszczenia chorych.

Mamy więc świętych wzywanych m.in. podczas apopleksji, astmy, bezsenności, cukrzycy, depresji, epidemii, bólów głowy, gorączki, chorób kręgosłupa, płuc, a nawet po ukąszeniu przez węża. Łatwo znaleźć świętego dzięki indeksowi chorób oraz indeksowi wymienionych w książce świętych. Przy każdym z nich czytelnik znajdzie krótką notę biograficzną oraz modlitwę.

Autor książki zwraca uwagę: „Pragnę przestrzec przed jedną postawą: proszę modlitw o uzdrowienie zanoszonych za wstawiennictwem świętych i błogosławionych nie traktować w kategorii zaklęć i czarów. Chrześcijaństwo z magią nie ma nic wspólnego. Nie jesteśmy od tego, aby za pomocą różnych praktyk magicznych rozkazywać Panu Bogu. Nasza postawa powinna charakteryzować się tym, co przekazują słowa zawarte w *Modlitwie Pańskiej*: «Bądź wola Twoja jako w Niebie, tak i na ziemi» oraz słowa filozofa i teologa, doktora Kościoła, św. Anzelma z Canterbury (1033-1109): «wiara poszukująca zrozumienia» (*fides quaerens intellectum*)".

Pięknie edytorsko wydana książka zachęca do lektury nie tylko osoby chore czy mające chorych w rodzinie. Patronat medialny nad książką objął tygodnik „Idziemy"./**wś**

„Jeśli wierzysz, możesz być uzdrowiony. Leksykon świętych i błogosławionych patronów w chorobach"
Artur J. Katolo
Wydawnictwo Jut
Lublin 2021, 288 s.

Osiecka z serialu

Mirosław Winiarczyk

Emisja serialu „Osiecka” w TVP 1 dobiegła końca. Pisałem już o nim w „Idziemy”, teraz pora na podsumowanie.

Trzynastoodcinkowa fabularna opowieść o życiu popularnej autorki tekstów piosenek i jednej z najważniejszych gwiazd tzw. elity kulturalnej okresu PRL-u już w trakcie emisji wzbudziła liczne komentarze, często krytyczne. Pochodziły one głównie od znajomych i przyjaciół poetki.

Podkreślano, że autorzy serialu mało czasu antenowego poświęcili pogłębianiu wątków psychologicznych: problemów artystki, jej dramatycznych często wyborów i dylematów moralnych. Skupili się natomiast na pobieżnym relacjonowaniu poszczególnych epizodów z życia Osieckiej – kolejnych romansów i małżeństw, macierzyństwa, trudnych relacji z dorastającą córką, zmian miejsca zamieszkania, powrotów do matki w mieszkaniu na Saskiej Kępie, wyjazdów zagranicznych, sukcesów artystycznych na festiwalach i skłonności do alkoholu. W konsekwencji odnosiliśmy wrażenie, że w serialu było zbyt dużo grzybów w barszczu, przez co trudno nam się było zorientować w przebiegu wypadków z życia poetki, jej kolejnych związków z mężczyznami, najczęściej postaciami z pierwszych stron gazet.

Z dzienników Osieckiej, wielu wywiadów oraz wznawianych biografii poetki wiemy, że jej emocje i namiętności były bardzo różne, nieraz bardzo mroczne. Jednak oglądając serial, trudno było się zorientować, jakie były prawdziwe motywy wielu czynów Osieckiej i jaki był właściwie jej pomysł na życie oraz karierę artystyczną i towarzyską w PRL-u.

Pamiętajmy, że w kulturze Polski Ludowej, niezależnie od tzw. kierowniczej roli władz, ważną rolę odgrywały rozmaite wpływowe towarzyskie gremia i kliki, w których Osiecka doskonale umiała się poruszać i brylować. O tych problemach w serialu niewiele się mówiło.

Od strony artystycznej serial okazał się bardzo nierówny. Jak wspomniałem, niektóre wątki były wręcz nudne i niejasne. Widzowie, którzy nie orientują się dobrze w personaliach elity kulturalnej i medialnej okresu PRL-u, mogli czuć się wręcz zdezorientowani. Może lepiej było zrealizować solidny film dokumentalny o Agnieszce Osieckiej, gdzie autorzy mieliby możliwość wyczerpująco opowiedzieć o jej życiu.

Osiecka; serial TVP; Polska 2020; reżyseria: Robert Gliński, Michał Rosa; pomysł serialu: Joanna Ochnik; scenariusz: Maciej Wojtyszko, Maciej Karpiński i inni; aktorzy: Eliza Rycembel, Magdalena Popławska, Maria Pakulnis, Jan Frycz, Grzegorz Małecki, Piotr Żurawski, Magdalena Smalara i inni; emisja: TVP 1, niedziela 20.10

fot. TVP

fot. TVP

Wystawy na Zamku

Cztery wielkie wystawy: „Arcydzieła z Watykanu”, „Polskie elity a upadek Rzeczypospolitej”, „Holandia czasów Rembrandta”, „Caravaggio i inni mistrzowie” znalazły się w programie wystawienniczym Zamku Królewskiego w Warszawie na rok 2021.

Obchodzona właśnie 50. rocznica podjęcia decyzji o odbudowie Zamku Królewskiego w Warszawie zostanie uhonorowana specjalnymi wydarzeniami odwołującymi się do historycznej przeszłości i promującymi obecną działalność Zamku.

– Symbolicznym znakiem tych obchodów, owego zwrócenia się ku przeszłości i zarazem skierowania w przyszłość, jest „Ikaria”, jedna z najbardziej rozpoznawalnych rzeźb autorstwa Igora Mitoraja, obecnie prezentowana na dziedzińcu pałacu Pod Blachą – wyjaśnił prof. Wojciech Fałkowski, dyrektor Zamku.

Otwarcie pierwszej z dużych ekspozycji „Arcydzieła z Watykanu. Wystawa w 100-lecie urodzin Jana Pawła II” planowane jest na 23 marca. Wystawa – czynna do 23 maja – była gotowa już na setną rocznicę urodzin Karola Wojtyły, 18 maja 2020 r., ale z powodu pandemii dopiero teraz będzie mogła być pokazana.

Po raz pierwszy w Polsce pojawią się na niej arcydzieła włoskiego malarstwa, użyczone przez Muzea Watykańskie: „Madonna z Dzieciątkiem, świętymi Dominikiem i Katarzyną Aleksandryjską” Fra Angelica, „Uczynki miłosierdzia. Spragnionych napoić i podróżnych w dom przyjąć” Olivuccia di Ciccarella, „Święty Mateusz z aniołem” Guida Reniego, „Odkupiciel” Antonia Allegriego, zwanego Correggiem.

Koncepcję wystawy oparto na opowieści biograficznej Karola Wojtyły i późniejszym papieskim nauczaniu kierowanym do Polaków podczas pielgrzymek do Ojczyzny./**PAP/wś**

KONKURS

Z fascynacji polskimi Kresami i regularnych podróży po nich powstała książka „Ostatnie lata polskich Kresów” Sławomira Kopra i Tomasza Stańczyka, wydana przez Frondę. Autorzy przywołują fakty z początków XX w., miejsca i ciekawostki, a nader wszystko bohaterów: Olę i Józefa Piłsudskich oraz ich Wileńszczyznę, Ryszarda Kapuścińskiego, Marię Rodziewiczównę i ich Polesie. Obszerna publikacja przesiąknięta jest opisami heroicznych czynów, wydarzeń politycznych i kulturalnych. Nie brakuje też wątków towarzyskich, wręcz plotkarskich.

Wśród czytelników, którzy 22 lutego między godz. 13 a 13.15 zadzwonią pod nr (22) 512 00 95 i odpowiedzą na pytanie: **Czyje słowa o „ofierze dziecinnej” znajdują się na grodzieńskim grobie Tadeusza Jasińskiego – 13-letniego obrońcy Grodna września 1939 r.?** – rozlosujemy 3 egz. książki „Ostatnie lata polskich Kresów”.

Odpowiedź na pytanie konkursowe nr 7: „Mamy zaś ten skarb w naczyniach glinianych, aby się okazało, że moc, która wszystko przewyższa, jest z Boga, a nie z nas” (2 Kor 4, 7). Zwycięzcom gratulujemy!

W Warszawie rozpoczęły się obchody sześćdziesięciolecia historycznego odkrycia, dokonanego przez polskich archeologów w Faras. Jak unikalne dzieła kultury nubijskiej trafiły do Muzeum Narodowego?

fot. T. Biniewski

Prof. Kazimierz Michałowski nadzoruje prace przy kopaniu rowu sondażowego przez Wielki Kom

Cud z Faras

Sylwia Uryga

Dziś to miejsce pokrywają wody jeziora Nasera. Gdy w 1959 r. rozpoczęła się budowa Wielkiej Tamy Asuańskiej, pojawiła się ogromna szansa na modernizację Egiptu, ale jednocześnie wielkie niebezpieczeństwo dla bezcennych starożytnych zabytków, które skazane były na zalanie przez spiętrzone wody Nilu. W tej sytuacji rządy Egiptu i Sudanu wystosowały w 1960 r. we współpracy z UNESCO apel do społeczności międzynarodowej o pomoc w ratowaniu zagrożonego dziedzictwa. Chodziło zarówno o ochronę odkrytych już skarbów przeszłości – do najgłośniejszych akcji ratunkowych tamtego czasu należało przeniesienie skalnych świątyń z Abu Simbel – jak i poszukiwanie zupełnie nowych obiektów. Znaleziska miały zostać podzielone na dwie części: połowa pozostawała w kraju odnalezienia zabytków, a pozostała część trafiała do instytucji, która dokonała odkrycia. Tym sposobem w pierwszej połowie lat 60. XX w. w zbiorach MNW znalazła się niepowtarzalna kolekcja chrześcijańskiej sztuki nubijskiej, prezentowana obecnie w Galerii Faras im. prof. Kazimierza Michałowskiego.

(Nie)spełnione marzenie

Polska ekspedycja dotarła do Faras 2 lutego 1961 r. Kierownikiem wyprawy został zasłużony już wówczas dla polskiej archeologii prof. Kazimierz Michałowski. Badacz urodził się w 1901 r. w Tarnopolu. Przygodę z nauką rozpoczynał we Lwowie, ale wiedzę z zakresu archeologii zdobywał m.in. w Szkole Francuskiej w Atenach. Już jako trzydziestolatek objął Katerę Archeologii Klasycznej na Uniwersytecie Warszawskim. Marzył o wzbogaceniu polskich zbiorów antycznych. Jego starania o rozpoczęcie wykopalisk w rejonie Morza Śródziemnego zakończyły się sukcesem w 1936 r., gdy polscy archeolodzy, we współpracy z francuskimi kolegami, zaczęli prace w Edfu w Egipcie. Rozwój kariery profesora przerwała wojna. Po walkach w kampanii wrześniowej został internowany w obozie jenieckim w Woldenbergu. Zorganizował tam uniwersytet dla oficerów, na którym wykładał egiptologię. Po wojnie kierował pierwszymi polskimi wykopaliskami w Myrmekion na Krymie, a także pracami m.in. w Dell el-Bahari, gdzie odkrył świątynię Totmesa II. Był twórcą tzw. polskiej szkoły archeologii. Wymyślony przez niego system pracy zakładał, że oprócz archeologów do zespołu badawczego włączano specjalistów z innych dziedzin, m.in. antropologów czy epigrafików. Pomysł znalazł wkrótce wielu naśladowców.

Jadąc z misją do Sudanu, prof. Michałowski marzył o odkryciu faraońskiej świątyni. Wybrał stanowisko w Faras, gdyż znajdowało się tam olbrzymie sztuczne wzgórze, tzw. kom, na szczycie którego powstała XVII-wieczna arabska cytadela. – Michałowski wiedział, że to nie jest przypadkowy pagórek. Tam musiał być budynek, który pokryła wydma – wspominał podczas inauguracji jubileuszu w MNW prof. Stefan Jakobielski, filolog-egiptolog, uczestnik wykopalisk w Faras, a następnie długoletni kierownik polskiej misji archeologicznej w Starej Dongoli w Sudanie. U stóp wzgórza znajdowano bloki budowli faraońskich z czasów Totmesa III i Ramzesa II, istniało więc podejrzenie, że jest tam faraońska świątynia. Zamiast niej polscy badacze odkryli jednak inny gmach, częściowo zbudowany z kamiennych blo-

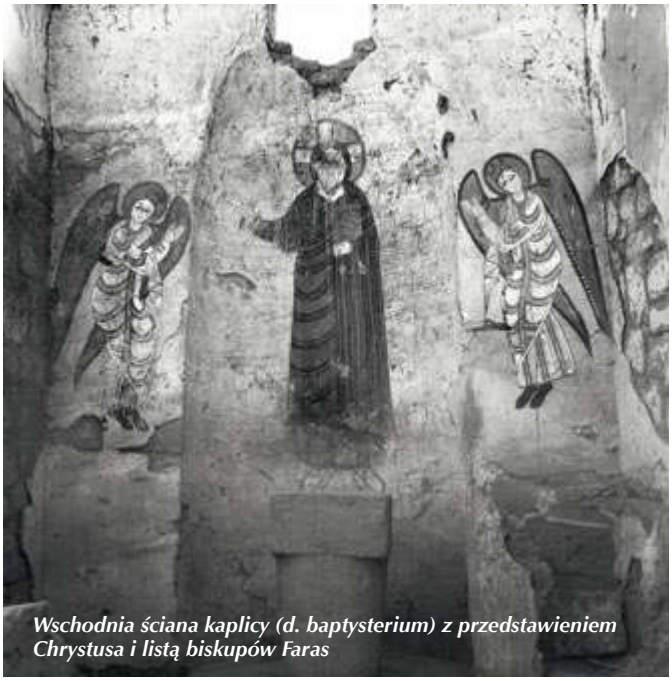

fot. A. Dziewanowski

Wschodnia ściana kaplicy (d. baptysterium) z przedstawieniem Chrystusa i listą biskupów Faras

ków, a częściowo z cegły mułowej. Później się okazało, że to chrześcijańska katedra. – Przy każdym ruchu, po wyniesieniu każdego kolejnego kosza piachu odsłaniał się kawałek budowli i fragment malowidła. To był największy tryumf i największy „kłopot", jaki miał prof. Michałowski. Bo to wszystko trzeba było później zabezpieczyć – wspominał prof. Jakobielski. Odkrycie w Faras należało do przełomowych, znacznie wzbogaciło skąpą wiedzę naukowców na temat królestwa Nubii. A nam przypomina o długich dziejach chrześcijaństwa na terenie dzisiejszego Sudanu.

Piła i żelazko

Malowidła pokrywające ściany katedry wykonano farbami temperowymi na suchym tynku mułowym. Pierwsze przedstawienia pochodzą z przełomu VII i VIII w., ostatnie z wieku XIV. – Napisy, które znajdują sie wokół postaci, są greckie. Możemy podejrzewać, że artyści początkowo pracujący w Faras pochodzili z Bizancjum, bo stąd przybyło do Nubii chrześcijaństwo. Z czasem Nubijczycy sami poznawali warsztat malarski, ale w sensie technologicznym i ikonograficznym tutejsza sztuka pozostała bizantyjska – mówi prof. Aleksandra Sulikowska-Bełczowska, kurator Zbiorów Sztuki Starożytnej i Wschodniochrześcijańskiej MNW.

Wśród odkrytych przedstawień znajdowały się sceny Bożego Narodzenia, Ukrzyżowania i Złożenia do Grobu oraz Trzech Młodzianków w Piecu Ognistym, a także wizerunki Matki Bożej, archaniołów (przede wszystkim Michała), apostołów, ale też lokalnych świętych, a także portrety czternastu biskupów faraskich.

Archeolodzy wiedzieli, że budynku nie da się uratować, skupili się zatem na ocaleniu bezcennej polichromii. Pierwsze – i co warto zauważyć, od razu udane – próby zdjęcia malowideł ze ścian podjął Stanisław Jasiewicz, konserwator z MNW. Następnie prace kontynuował Józef Gazy. Proces był niezwykle skomplikowany. Należało maksymalnie wzmocnić lico malowidła. Za pomocą specjalnych żelazek podgrzewanych na prymusach wprasowywano w nie mieszaninę woskową, a także warstwy bibuły japońskiej, gazy i tkaniny lnianej. Następnie całość malowidła była odcinana od ściany za pomocą pił. Odwrocie szlifowano, żeby było możliwie cienkie. Całość pakowano do drewnianych skrzyń, uprzednio owijając malowidła w bawełniane tkaniny. Podobno członkowie misji oddawali na ten cel również własne koce.

Kierownikiem wyprawy był zasłużony już wówczas dla polskiej archeologii prof. Kazimierz Michałowski.

Tym sposobem Polacy zabezpieczyli ponad 120 malowideł. Zgodnie z umową pomiędzy rządami Sudanu i Polski połowa zabytków trafiła do MNW, pozostała część zaś do Muzeum Narodowego w Chartumie. Polscy badacze opuścili stanowisko 30 kwietnia 1964 r. Wkrótce jego teren został zalany.

Bez retuszu

Pierwsze malowidła dotarły do Warszawy już w 1962 r., jednak największy transport przyjechał do Muzeum Narodowego w 1964 r. Zabytki najpierw barką nilową popłynęły do Wadi Halfa, następnie pojechały pociągiem do Port Sudanu, stamtąd zaś polskim statkiem „Monte Cassino" dopłynęły do Gdyni, skąd ciężarówkami przewieziono je do Warszawy.

Polska ekspedycja dotarła do Faras 2 lutego 1961 r.

Żmudny proces konserwacji odbywał się w pracowni zaaranżowanej w miejscu, w którym obecnie znajduje się Galeria Faras. Po zdjęciu zabezpieczeń prace przewidywały stworzenie nowego podłoża nośnego, aby malowidła mogły być w bezpieczny sposób prezentowane w zupełnie nowych warunkach. Pierwsze zabiegi polegały na usunięciu oryginalnego tynku oraz odsoleniu pozostałych warstw. Malowidła zwilżano wodą od strony odwrocia i nakładano kompresy. Czynność tę powtarzano wielokrotnie aż do uzyskania pewności, że wyekstrahowano wszystkie sole. Związki te mogą bowiem migrować na powierzchnię, co prowadzi do unieczytelnienia obrazu, a nawet zniszczenia malowidła. Podczas prac konserwatorskich nie dokonano żadnych retuszy. Dzięki temu dziś możemy śledzić oryginalne przemalowania, zmiany kompozycji, a czasem wręcz nowe obrazy namalowane bezpośrednio na starszych wizerunkach.

Galeria Faras została otwarta w 1972 r. Oprócz 67 unikalnych malowideł prezentowane są w niej piękne detale architektoniczne. W zbiorach MNW znajduje się również wiele innych obiektów kamiennych i zabytków ceramicznych, a także odkryte w katedrze karty pergaminowe. – To fragmenty ksiąg liturgicznych – greckich, koptyjskich i nubijskich. Najciekawsze są te karty, które zawierają pozostałości po miniaturach. Choć są bardzo mało czytelne, to poświadczają, że Nubijczycy posługiwali się tym typem malarstwa. Obiekty te są bardzo wrażliwe na światło i na co dzień przechowywane w magazynie. Mam nadzieję jednak, że przy okazji jubileuszu pokażemy je na tymczasowej ekspozycji – mówi prof. Aleksandra Sulikowska-Bełczowska.

Świętowanie jubileuszu odkrycia katedry w Faras potrwa do jesieni 2022 r. W programie przewidziano m.in. dwie konferencje naukowe, wiele wydarzeń o charakterze edukacyjnym, np. budowę „Namiotu archeologa" na dziedzińcu muzealnym, wydanie książki poświęconej pracom w Faras, przygotowanie filmu o prof. Kazimierzu Michałowskim, publikację w internecie kalendarium wykopalisk czy specjalnych tematycznych podcastów.

Obchody organizowane są wspólnie z Centrum Archeologii Śródziemnomorskiej UW oraz Instytutem Kultur Śródziemnomorskich i Orientalnych PAN. Patronuje im Ministerstwo Spraw Zagranicznych i polski oddział UNESCO.

Galeria Faras

fot. Bartosz Bajerski/MNW

Zdjęcia zostały udostępnione dzięki uprzejmości Archiwum Instytutu Kultur Śródziemnomorskich i Orientalnych Polskiej Akademii Nauk (IKŚiO PAN)

fot. PAP/EPA/Sergei Ilnitsk

Piotr Kościński

Dla kogo Kreml?

Jeden z głównych oponentów rosyjskiego prezydenta Władimira Putina, Aleksiej Nawalny, trafi na ponad dwa lata do kolonii karnej. Sytuacja w Rosji się komplikuje: uwięzienie Nawalnego wywołało duże protesty, ale jak na razie szef rosyjskiego państwa liczy na to, że uda się je stłumić siłą.

Nawalny stał się znany dzięki swoim blogom, krytykującym korupcję na szczytach władzy. Potem zaangażował się w działalność opozycyjną. Władza odpowiedziała aresztem i sądem. Wreszcie w sierpniu 2020 r. opozycjonista został otruty i był bliski śmierci. Uratowano go w Niemczech, dokąd został przewieziony – okazało się, że trucizną był środek bojowy, nowiczok. W marcu 2018 r. w Wielkiej Brytanii podobnym środkiem usiłowano otruć byłego agenta rosyjskiego wywiadu Siergieja Skripala – zdaniem Londynu uczyniły to służby rosyjskie.

Po wyleczeniu, mimo ostrzeżeń, 17 stycznia Nawalny wrócił do Moskwy. Został aresztowany na lotnisku, a służba więzienna uznała, że wyjeżdżając za granicę, złamał warunki zawieszenia kary, na którą został wcześniej skazany (zdaniem Nawalnego – niesłusznie, także Europejski Trybunał Praw Człowieka uznał ten proces za nieuczciwy). Oczywiście jest to zarzut absurdalny, bo opozycjonista był nieprzytomny i to nie on podjął decyzję o wyjeździe. Niemniej sąd „odwiesił" mu karę i w efekcie najbliższe ponad dwa lata Nawalny spędzi w kolonii karnej. Oczywiście, będzie się od tego odwoływać.

Putin trzyma się mocno

Na razie Putin może spać spokojnie. Niezależny ośrodek badawczy Lewady przeprowadził badanie, z którego wynika, że w ciągu ostatnich miesięcy poparcie dla niego spadło zaledwie o jeden punkt procentowy, z 65 do 64 proc. Z pewnością natomiast zaniepokoił go spadek popularności wśród młodzieży – o 17 punktów procentowych, do zaledwie 51 proc.

Bo Nawalny znany jest bardzo dobrze, ale jedynie dość wąskiej grupie społeczeństwa. Na wsi, gdzieś w odległych rejonach ogromnego kraju, mało kto o nim wie. Dzieje się tak zwłaszcza tam, gdzie ludzie oglądają wyłącznie państwową telewizję i słuchają państwowego radia – w nich Putin jest kochanym przez wszystkich ojcem narodu.

Owszem, zrobiony przez Nawalnego film o pałacu Putina pod Gelendżykiem na południu Rosji obejrzało na YouTube'ie już 100 milionów ludzi. A sam pałac skrywa podobno szesnastopiętrowy podziemny bunkier, winotekę z oknem na morze, dwie aquadyskoteki i skalny tunel prowadzący na plażę. Według ludzi Nawalnego tylko jedna szczotka do toalety w pałacu kosztowała równowartość 3 tysięcy złotych! Okazuje się jednak, że wpływ tego filmu na Rosjan jest umiarkowany, a zresztą znany przyjaciel Putina, biznesmen Arkadij Rotenberg, oznajmił, że to on jest właścicielem tego niezwykłego obiektu. Co zresztą może być prawdą, bo Rotenberg może przecież odgrywać

rolę „słupa". Dla rosyjskiego prezydenta byłoby to bardzo wygodne rozwiązanie.

Zatrzymanie Nawalnego wywołało spore jak na Rosję protesty. Policja zareagowała bardzo ostro – zatrzymała tysiące ludzi, a statystyki są szokujące. Za udział w akcjach protestacyjnych sądy skazały około 750 osób na łącznie 6300 dni aresztu – średnio po 8 dni. To metoda chętnie stosowana zarówno tu, jak i na Białorusi. Areszty są rodzajem krótkoterminowego i zarazem bardzo uciążliwego więzienia. Dodatkowo 500 osób skazano na kary grzywny o łącznej wartości 6 milionów rubli, czyli 300 tysięcy złotych – średnio po około 600 złotych na osobę (przeciętne miesięczne zarobki Rosjanina to 1700 złotych).

Kolonie karne są pozostałością po sowieckim systemie więziennictwa.

Ostre akcje policji i natychmiastowe kary dla uczestników demonstracji zatrzymały protesty, organizowane przede wszystkim w dużych miastach. Jak na razie Rosja funkcjonuje jak wcześniej. Po ostatnich zmianach w konstytucji Władimir Putin może rządzić do 2036 r., o ile rzecz jasna pozwoli mu na to zdrowie. Wspierać go będzie partia władzy Jedna Rosja, mająca absolutną większość w parlamencie (339 na 450 deputowanych). Zresztą, obecna w Dumie Państwowej „koncesjonowana opozycja" – czyli komuniści, tak zwani liberalni demokraci i Sprawiedliwa Rosja – nigdy nie podważała istniejącego systemu władzy. Opozycja antysystemowa, czyli przeciwnicy Putina, nie ma najmniejszych szans na dostanie się do parlamentu. Do lokalnych rad trafili opozycjoniści, ale są to pojedyncze osoby.

Kolonia ma go poprawić

Nawalny trafił do instytucji, którą w Polsce nazywany „kolonią karną". Warto przez chwilę się zastanowić, czym są takie „kolonie" w Rosji. My od razu wyobrażamy je sobie jak stalinowskie łagry. Tymczasem jest to rodzaj więzień przypominających otoczone murami osady. Właściwa ich nazwa to „kolonie poprawcze" (*isprawitielnyje kolonii*). Bo cel, przynajmniej teoretyczny, jest prosty: kolonia ma doprowadzić do poprawy przestępcy, do tego, by zrezygnował ze swych sprzecznym z prawem działań. I teoretycznie o to właśnie chodzi w przypadku Nawalnego: kolonia ma „naprostować" jego rzekomo antypaństwowy charakter.

W zależności od obowiązującego regulaminu kolonie dzielą się na te o reżimie ogólnym, ścisłym i specjalnym. Różnica polega na sposobie odbywania kary. W koloniach o ścisłym reżimie znajdują się ci, którzy popełnili ciężkie przestępstwa, oraz recydywiści. Specjalny reżim jest przeznaczony dla szczególnie niebezpiecznych recydywistów, odbywających karę dożywocia.

Portal TO opisywał „Zonę na Jużnej", kolonię o ścisłym reżimie w Tomsku. Oficjalna nazwa to IK-4 UFSIN Rosji (4 Kolonia Poprawcza Federalnej Służby Więziennej Rosji) dla Obwodu Tomskiego. Z bardzo optymistycznej relacji portalu można wnioskować, że żyje się tam dobrze: „pomieszczenia mieszkalne są czyste. Toalety i prysznice są wyłożone kafelkami, jest też pokój gospodarczy z deską do prasowania. W sypialniach przewidziano 2,5 m kw. na skazanego". Oczywiście, więźniowie pracują. Jest tu kilka zakładów i warsztatów. W szwalni szyta jest „specodzież", czyli ubrania dla więźniów, a stolarnia i kuźnia pracują też na potrzeby instytucji zewnętrznych; w pakowalni co dzień szykuje się kilka tysięcy paczek z żywnością dla osadzonych przewożonych do innych miejsc (co oznacza, że po Rosji stale krążą ich tysiące…). Płaca więźnia może sięgać nawet 30 tysięcy rubli miesięcznie, czyli około 1,5 tysiąca złotych. Za te pieniądze więzień może kupić w sklepiku konserwy czy słodycze. Jak pisał portal, społeczność kolonii jest prawdziwie międzynarodowa – są tu Buriaci, Kałmucy, Udmurcy, oczywiście też Rosjanie i Ukraińcy. Stąd też obecność niewielkiej cerkwi i meczetu.

Za udział w akcjach protestacyjnych sądy skazały około 750 osób.

To bardzo pozytywny obraz, ale też o krytykę więziennictwa ze strony rosyjskich mediów jest raczej trudno. Warto jednak zauważyć, że czasem artykuły krytyczne się pojawiają. I tak np. w obwodzie kaliningradzkim kilka lat temu podniosły się protesty w kwestii warunków sanitarnych, w jakich żyją więźniowie miejscowej kolonii. Toalety były otwarte, bez jakichkolwiek zasłon, ale też bez oświetlenia. Specjalna komisja stwierdziła pleśń na ścianach i odpadający tynk. W zakładzie produkcji konserw było brudno, podobnie w kuchni. Brakowało środków do mycia i mioteł.

A w 2017 r. sąd w Niewiansku (obwód swierdłowski) skazał byłego naczelnika kolonii poprawczej nr 46 i trzech jego podwładnych za zabicie skazanego. Jak ustalono w śledztwie, pobili oni więźnia, a następnie zostawili go przykutego do kraty. W efekcie więzień zmarł, a ponad 400 odsiadujących wyroki w kolonii rozpoczęło strajk głodowy. Sąd wydał wyrok: były komendant IK-46 podpułkownik Ilja Czikin skazany został na 13 lat i 6 miesięcy w kolonii o ścisłym reżimie…

Czego chce Nawalny?

Kolonie karne są pozostałością po sowieckim systemie więziennictwa, a ten był bolszewickim (a więc dużo surowszym) rozwinięciem systemu carskiego. Także dzisiejsza Rosja jest przede wszystkim krajem postsowieckim.

Dziś jest to państwo z gospodarką opartą na dwóch surowcach: ropie naftowej i gazie. Jak ich cena rośnie, rosną też wpływy do budżetu. Jak cena maleje – budżet się kurczy. A na same tylko zbrojenia nasz wschodni sąsiad wydaje 65 miliardów dolarów rocznie. Tyle że taką właśnie gospodarkę bardzo łatwo jest kontrolować. Z punktu widzenia Putina i jego współpracowników ewentualna zmiana byłaby trudna, kosztowna i na dodatek ograniczająca ich wpływ na państwo. Choć wszyscy zdają sobie sprawę z tego, że na dłuższą metę ropa i gaz nie wystarczą.

Niestety, Rosjanie mają bardzo skromne doświadczenia jeśli chodzi o funkcjonowanie w warunkach demokracji. Za cara państwo było monarchią absolutną, co zmieniło się dopiero podczas I wojny światowej. Kolejny okres demokracji nastąpił po upadku Związku Radzieckiego. Dziś szansa na zmianę władzy w wyniku wyborów jest zerowa. Uniemożliwia to istniejący system.

A jednak są ludzie tacy jak Nawalny, którzy chcą reformowania Rosji. Tyle że niekoniecznie chodzi im o reformy w kierunku liberalno-demokratycznym. Poglądy, jakie prezentuje opozycjonista, są raczej nacjonalistyczne: mówił o „Rosji dla Rosjan" i opowiadał się za ograniczeniem imigracji z dawnych republik azjatyckich ZSRR; publicznie popierał aneksję Krymu. Nawalny chce wielkiej, silnej Rosji – ale państwa sprawnego, a nie tak skorumpowanego jak obecnie. I swoimi postulatami może coraz bardziej zyskiwać na popularności.

Jego zwolennicy zamierzają na razie stosować metody sprawdzone już na Białorusi, czyli na przykład krótkie, niewielkie demonstracje w różnych częściach większych miast. Już teraz apelowano o organizowanie wieczornych zgromadzeń w osiedlach mieszkaniowych, podczas których uczestnicy wznosiliby komórki z włączonymi latarkami. Trudno przewidzieć rozwój sytuacji. Putin nie przegra w sposób demokratyczny, ale w razie gdyby rzeczywiście stracił społeczne poparcie, może okazać się konieczne, by zastąpił go ktoś inny. Na przykład Nawalny.

Święty Józef i imię Jezus

Jaką nieznaną wcześniej treść zawiera w sobie imię Jezus, skoro Bóg uznał za stosowne, aby pouczyć o tym św. Józefa?

ks. Jacek Stefański

„Porodzi Syna, któremu nadasz imię Jezus" (Mt 1, 21) – słyszy św. Józef od anioła. Św. Jan Chryzostom pisze, że słowa o nadaniu imienia nowo narodzonemu Synowi Bożemu utwierdziły Opiekuna Zbawiciela w przekonaniu, iż jego rola w życiu Dziecięcia nie będzie marginalna. Rzecz jasna, że Józef nie jest jedyną osobą, która dostaje nakaz nadania imienia Synowi Bożemu; to samo polecenie otrzymuje jego Niepokalana Małżonka. Jednak Józef otrzymuje też wyjaśnienie hebrajskiego imienia Jezus: „On bowiem zbawi lud swój od jego grzechów". Jest to rzecz intrygująca, bo Józef znał język hebrajski, podobnie jak Najświętsza Maryja Panna. Dlaczego zatem anioł tłumaczy, co oznacza imię Jezus?

Imię Boże

Zanim odpowiemy na to pytanie, musimy pamiętać, że w Starym Testamencie znajdujemy liczne słowa określające Pana Boga: „Pan", „Mój Pan", „Mój Pan jest sprawiedliwością", „Bóg", „Bóg Najwyższy", „Bóg Wieczny", „Bóg Wszechmogący", „Bóg Zastępów". Natomiast żaden człowiek ani nie usiłował nadać, ani nie otrzymał prawa do nadania imienia Bogu Izraela, nawet jeżeli to imię miałoby być przez Boga objawione.

Takie objawienie otrzymał Mojżesz, który na górze Horeb (Synaj) prosił Pana, aby ujawnił mu swoje imię (Wj 3, 13-14): „Oto pójdę do Izraelitów i powiem im: Bóg ojców naszych posłał mnie do was. Lecz gdy oni mnie zapytają, jakie jest Jego imię, cóż im mam powiedzieć?". Na to pytanie Bóg daje Mojżeszowi nie jedną, lecz trzy odpowiedzi. Pierwsza brzmi: „JESTEM, KTÓRY JESTEM". Druga brzmi: „JESTEM". A trzecia: „PAN, Bóg Ojców waszych, Bóg Abrahama, Bóg Izaaka i Bóg Jakuba" (Wj 3, 15). Inaczej mówiąc, Mojżesz otrzymuje wieloznaczną odpowiedź, chociaż słyszy też jedno tajemnicze określenie, które dzisiaj nazywamy Tetragramem. Jest to termin składający się z czterech hebrajskich liter, którego wymowa obecnie nie jest już możliwa do zrekonstruowania. Dla nas natomiast ważny jest fakt, że to enigmatyczne określenie pod względem gramatycznym wskazuje na przyszłość.

Benedykt XVI w swoim arcydziele „Jezus Chrystus" zauważa, że tajemniczy Tetragram był jakby imieniem oczekującym dopełnienia przez wiele wieków, od chwili objawienia go Mojżeszowi. Bóg zatem nie dał Mojżeszowi jednoznacznej odpowiedzi na prośbę, aby objawił swoje imię. Podał mu jedynie określenie niekompletne, a przy nim inne określenia, aby Mojżesz wiedział, że na pełną odpowiedź trzeba będzie czekać. Jaka zatem była ta odpowiedź?

Odpowiedź w imieniu Jezus

W Bożym objawieniu św. Józefowi i Najświętszej Maryi Pannie odpowiedź na prośbę Mojżeszową o ujawnienie imienia Bożego brzmi „Jezus" lub – po hebrajsku – *Jeszua*. To jest nowe imię Boże, nowy Tetragram, który również składa się z czterech hebrajskich liter! Nie jest to już słowo enigmatyczne, ponieważ funkcjonowało jako prawdziwe hebrajskie imię w społeczności żydowskiej za czasów św. Józefa. Pojawia się jednak ważny szczegół: o ile Mojżeszowy Tetragram był określeniem skonstruowanym gramatycznie w czasie przyszłym, o tyle imię Jezus występuje już jako imię gramatycznie w czasie teraźniejszym. To imię oznacza: „Bóg zbawia". Czyli na Zbawienie już nie trzeba czekać, bo Syn Boży zbawia za sprawą swojego człowieczeństwa. Natomiast Józef, nadając Synowi Bożemu ludzkie imię, nie tylko potwierdza Jego człowieczeństwo, ale podejmuje względem Niego – z woli Bożej – powołanie i stanowisko ojca.

Imię Jezus w języku hebrajskim składa się z czterech liter, podobnie jak imię Boże objawione Mojżeszowi na Synaju.

Teraz dopiero możemy wrócić do pytania: Dlaczego anioł Boży podaje św. Józefowi znaczenie hebrajskiego imienia Jezus? Dlatego, że wybawienie, którego miał dokonać Syn Boży, nie było wybawieniem z ucisku społecznego, politycznego, chorobowego lub psychologicznego, lecz z grzechu. Inaczej mówiąc, Józef słyszy coś, co nie jest częścią hebrajskiego imienia Jezus. A zatem nowo narodzone Dziecię nie tylko „wybawi", ale „wybawi swój lud od *jego grzechów*". Wyrażenie „od jego grzechów" jest dodatkowym objawieniem, które Opiekun Zbawiciela ma usłyszeć, bo to on będzie przygotowywał Syna Bożego do najważniejszej misji w dziejach ludzkości: wybawienia ludzi z grzechów.

Gdy Mojżesz otrzymał objawienie dotyczące „imienia" Bożego, miał się udać z tym „imieniem" do Egiptu, do swojego zniewolonego ludu i do faraona. Celem misji Mojżesza było wyzwolenie Izraelitów z fizycznej niewoli. Tak przynajmniej mogłoby się wydawać i tak też do dziś Żydzi postrzegają misję Mojżesza. Problem z tym przekonaniem polega zaś na tym, że niewola Hebrajczyków w Egipcie nie była tylko fizyczną niewolą. Izraelici byli też zniewoleni moralnie. Pisze o tym prorok Ezechiel w dwudziestym rozdziale swojej Księgi, nawiązując do grzechu oddawania czci bożkom egipskim przez Żydów. Zresztą, nawet po opuszczeniu Egiptu Izraelici wracali do swoich bałwochwalczych grzechów. Za to Bóg miał ich ukarać, ale za każdym razem coś Go powstrzymywało. A co Go powstrzymywało? Ezechiel podaje niespodziewaną odpowiedź: Jego imię!

Kilkakrotnie Bóg mówi, że ze względu na swoje imię nie unicestwi swojego ludu. Było to właśnie owo enigmatyczne imię, które wybrzmiało w uszach Mojżesza na górze Horeb i które przez wieki wskazywało na przyszłość, na dzień, kiedy to imię zostanie w końcu dopełnione nowym objawieniem. To dopełnienie dokonuje się za przyczyną św. Józefa, który wraz ze swoją przeczystą Małżonką nadaje Synowi Bożemu oczekiwane od wieków imię Boże: Jezus – *Jeszua*, czyli „Bóg zbawia" – ale z grzechu.

Wybawienie z grzechu

Zbawcza misja Chrystusa jest zatem przede wszystkim wybawieniem z grzechu. Grzech jest największą tragedią człowieka od zarania ludzkości. Nękanie fizyczne, kataklizmy, straty materialne, choroby mogą stanowić tragedię, ale ich skutki są rozpatrywane zazwyczaj i przede wszystkim w kategoriach doczesnych. Skutki grzechu są zaś wieczne

w wyniku grzechu pierworodnego. Dlatego tylko Bóg może nas z grzechu wybawić.

Święty Józef musiał usłyszeć, że zbawienie, które przynosi Bóg, jest wybawieniem z grzechu, bo o tym wielu Izraelitów zapomniało, myśląc, że misja oczekiwanego Mesjasza będzie polegała na wybawieniu z innych opresji. Tak więc nadając Synowi Bożemu imię Jezus, Józef uczynił to jako ojciec, który jednocześnie naprawia błędne myślenie swoich rodaków, skupionych na sprawach doczesnych. Ze świadomością konieczności wybawienia ludu z grzechu Józef miał towarzyszyć dorastającemu Chrystusowi i przygotować go do zbawczego zadania ocalenia rodzaju ludzkiego z grzechu.

Małżonek Niepokalanej Dziewicy pokazuje każdemu ojcu, jak przygotować dziecko do dorosłego życia. Największym sukcesem ojca jest uformowanie przyszłego dojrzałego człowieka w taki sposób, aby potrafił odrzucić grzech i żyć w łasce Bożej. Dla wielu ojców tego rodzaju osiągnięcie wychowawcze może być mało znaczące, bo wielu rodzicom sukces wychowawczy kojarzy się raczej ze statusem społecznym, korzyściami ekonomicznymi, sprawnością zawodową, a nawet sławą.

Św. Józef każe wszystkim rodzicom wrócić wraz z nim do ważnego momentu, kiedy usłyszał, że ma nadać imię Synowi Bożemu. Miało to być imię, które oznaczało nie tylko, że Bóg zbawia, ale też, że zbawia z grzechu. Na tym ma polegać wychowanie każdego dziecka: trzeba je tak uformować, tak mu pomóc w wyrabianiu cnót, aby samo zrozumiało, że największym osiągnięciem życiowym jest wierność Bogu.

Pomyślmy, jak wyglądałaby Polska, gdyby każdy ojciec i każda matka przyjęli Józefową poradę i w ten sposób wychowali swoje dzieci.

fot. xhz

Potęga imienia Jezus

Tradycja żydowska głosi, że konieczna jest zgoda obojga rodziców co do imienia, które ma być nadane dziecku. W przypadku św. Józefa i Niepokalanej Dziewicy ten aspekt nie stanowił problemu, ponieważ oboje otrzymali identyczny nakaz odnoszący się do imienia Dziecięcia. Ich zgoda była pełna, bo jej źródłem był Bóg. I tu mamy klucz otwierający bramę do zgody małżeńskiej. Bo zgoda małżeńska ma być w Bogu, w którego małżonkowie wierzą, do którego się modlą i u którego szukają błogosławieństwa. Ale co zrobić, jeżeli wierzący małżonkowie są nadal nękani przez brak zgody?

To pytanie prowadzi nas do nabożeństwa do Najświętszego Imienia Jezus dla małżonków. Najświętsze Imię Jezus było źródłem zgody dla św. Józefa i Matki Bożej. To święte imię często wybrzmiewało z ich ust, gdy zwracali się do Syna Bożego, gdy szukali Go, gdy rozmawiali o Nim i myśleli. Jest to imię, które przypominało im, kim to Dziecię jest, skąd pochodzi i jaka jest Jego misja.

W Kościele, którego dziećmi staliśmy się przez chrzest święty, każde katolickie małżeństwo może korzystać z tego nadal mało znanego skarbu, jakim jest nabożeństwo do Najświętszego Imienia Jezus. To imię nie jest tylko ogólnym odnośnikiem do Osoby Chrystusa. Jest to imię, które zawiera moc i świętość. Dlatego też tylko drugie przykazanie Dekalogu zawiera nie sam zakaz, ale również karę dla tych, którzy to przykazanie łamią przez brak szacunku dla imienia Bożego. Co prawda katechizm przypomina, że drugie przykazanie obejmuje szacunek względem wszystkiego, co święte, ale na pierwszym miejscu wymienia święte imię Boże (KKK 2146).

Niech więc wszyscy małżonkowie dodają do swojej codziennej modlitwy Litanię do Najświętszego Imienia Jezus, zwłaszcza wtedy, kiedy doświadczają niezgody w małżeństwie. To potężne imię, wypowiedziane wielokrotnie w sposób modlitewny, pomoże im złagodzić konflikty, przywrócić pokój serca i odnowić miłość małżeńską. Stanie się tak, bo Najświętsze Imię Jezus było źródłem zgody w domu Świętej Rodziny od początku. Dla nas to imię będzie ochroną przed wszystkim, co niezgodne z wolą Bożą.

Autor jest kapłanem diecezji ełckiej,
doktorem biblistą,
urodził się i wychował w Izraelu

fot. xhz

NA PUSTYNI

Rozpoczęliśmy czas przygotowań do przeżycia świąt wielkanocnych. Poprzedzają je dni zwane Wielkim Postem, które mają zmobilizować nas do wyciszenia i zastanowienia nad swoim życiem.

Pustynia, na którą zostaje wyprowadzony Jezus w dzisiejszej ewangelii, to miejsce, które do tej pory było kojarzone z „ucieczką" przed napierającym tłumem, chęcią wyciszenia i spotkania z Ojcem. Tym razem pustynia okazuje się czasem próby, spotkania z diabłem i jego pokusami. Przerażająca jest liczba dni, które wyznaczają czas pokus. Pytamy sami siebie: czy dałbym radę, czy 40 dni nie wykończyłoby mnie duchowo i czy podołałbym jak Jezus, ile takich diabelskich prób przechodzę każdego dnia.

Zaczyna się od dźwięku budzika, wstania do modlitwy, przygotowania do pracy. Można wymienić każdy punkt codziennych zajęć i zrewidować poruszenia serca, dobre natchnienia i zaistniałe pokusy. Pustynia to miejsce, w którym znajdujemy się codziennie. Od nas zależy świadome przeżycie tego czasu i szczera weryfikacja obranych strategii i postaw obecnych w naszym życiu.

Czy chcemy się nauczyć żyć świadomie, być blisko siebie, drugiego człowieka i Boga? Czy chcemy walczyć z pokusami i czy zwyciężymy wszystkie ataki złego ducha? Czy chcemy pokochać Boga bardziej, czy pragniemy się tego uczyć, czy wybieramy drogę, która sprawia, że wszystko zaczynamy robić ze względu na tę najpiękniejszą i najważniejszą relację? Te pytania i odpowiedzi na nie wydają się najważniejsze.

ks. Michał Dziedzic

Autor jest dyrektorem Wydziału Duszpasterstwa Młodzieży Diecezji Warszawsko-Praskiej, diecezjalnym duszpasterzem młodzieży i asystentem diecezjalnym KSM

I NIEDZIELA WIELKIEGO POSTU

21 lutego 2021

Czytanie z Księgi Rodzaju
9, 8-15
Tak rzekł Bóg do Noego i do jego synów:
„Oto Ja zawieram przymierze z wami i z waszym potomstwem, które po was będzie; z wszelką istotą żywą, która jest z wami: z ptactwem, ze zwierzętami domowymi i polnymi, jakie są przy was, ze wszystkimi, które wyszły z arki, z wszelkim zwierzęciem na ziemi. Zawieram z wami przymierze tak, iż nigdy już nie zostanie zgładzona wodami potopu żadna istota żywa i już nigdy nie będzie potopu niszczącego ziemię". Po czym Bóg dodał: „A to jest znak przymierza, które Ja zawieram z wami i każdą istotą żywą, jaka jest z wami, na wieczne czasy: Łuk mój kładę na obłoki, aby był znakiem przymierza między Mną i ziemią. A gdy rozciągnę obłoki nad ziemią i gdy ukaże się ten łuk na obłokach, wtedy wspomnę na moje przymierze, które zawarłem z wami i z wszelką istotą żywą, z każdym człowiekiem; i nie będzie już nigdy wód potopu na zniszczenie żadnego jestestwa".

Psalm responsoryjny
25, 4-9
Refren: Drogi Twe, Panie, to łaska i wierność.

Daj mi poznać Twoje drogi, Panie,
naucz mnie chodzić Twoimi ścieżkami.
Prowadź mnie w prawdzie według swych pouczeń,
Boże i Zbawco, w Tobie mam nadzieję.

Wspomnij na swe miłosierdzie, Panie,
na swoją miłość, która trwa na wieki.
Tylko o mnie pamiętaj w swoim miłosierdziu,
ze względu na dobroć Twą, Panie.

Dobry jest Pan i łaskawy,
dlatego wskazuje drogę grzesznikom.
Pomaga pokornym czynić dobrze,
uczy ubogich dróg swoich.

Czytanie z Pierwszego Listu św. Piotra Apostoła
3, 18-22
Najdrożsi:
Chrystus raz jeden umarł za grzechy, sprawiedliwy za niesprawiedliwych, aby was do Boga przyprowadzić; zabity wprawdzie na ciele, ale powołany do życia przez Ducha. W nim poszedł ogłosić zbawienie nawet duchom zamkniętym w więzieniu, niegdyś nieposłusznym, gdy za dni Noego cierpliwość Boża naczekiwała, a budowana była arka, w której niewielu, to jest osiem dusz zostało uratowanych przez wodę. Teraz również zgodnie z tym wzorem ratuje was ona we chrzcie nie przez obmycie brudu cielesnego, ale przez zobowiązanie dobrego sumienia wobec Boga – dzięki zmartwychwstaniu Jezusa Chrystusa. On jest po prawicy Bożej, gdyż poszedł do nieba, gdzie poddani Mu zostali aniołowie i Władze, i Moce.

Aklamacja: Chwała Tobie, Słowo Boże.
Nie samym chlebem żyje człowiek,
lecz każdym słowem, które pochodzi z ust Bożych.

Słowa Ewangelii według św. Marka
1, 12-15
Duch wyprowadził Jezusa na pustynię. A przebywał na pustyni przez czterdzieści dni, kuszony przez szatana, i był ze zwierzętami, aniołowie zaś Mu służyli.
Gdy Jan został uwięziony, Jezus przyszedł do Galilei i głosił Ewangelię Bożą. Mówił: „Czas się wypełnił i bliskie jest królestwo Boże. Nawracajcie się i wierzcie w Ewangelię!”.

KALENDARIUM LITURGICZNE

Poniedziałek, 22 lutego
Święto Katedry św. Piotra Apostoła
Czytania mszalne: 1 P 5, 1-4; Ps 23, 1b-6; Mt 16, 13-19

Wtorek, 23 lutego
Dzień powszedni albo wspomnienie św. Polikarpa, biskupa i męczennika
Czytania mszalne: Iz 55, 10-11; Ps 34, 4-7. 16-19; Mt 6, 7-15

Środa, 24 lutego
Czytania mszalne: Jon 3, 1-10; Ps 51, 3-4. 12-13. 18-19; Łk 11, 29-32

Czwartek, 25 lutego
Czytania mszalne: Est 4, 17k.m.r-u; Ps 138, 1b-3. 7e-8; Mt 7, 7-12

Piątek, 26 lutego
Czytania mszalne: Ez 18, 21-28; Ps 130, 1b-8; Mt 5, 20-26

Sobota, 27 lutego
Dzień powszedni albo wspomnienie św. Grzegorza z Nareku, opata i doktora Kościoła
Czytania mszalne: Pwt 26, 16-19; Ps 119, 1-2. 4-5. 7-8; Mt 5, 43-48

fot. PAP/EPA/Vatican Media Handout

Z NAUCZANIA PAPIEŻA FRANCISZKA

MODLITWA CZYNI CUDA
Drodzy bracia i siostry, zwróćmy dzisiaj uwagę na potrzebę modlitwy w przeżywanej przez nas codzienności. Każda myśl, napotkane sytuacje i podejmowane działania mogą stać się przedmiotem rozmowy z Bogiem, która przemienia nas i otaczający świat: łagodzi gniew, pozwala przebaczyć, wprowadza pokój, podtrzymuje miłość, pomnaża radość. Wydarzenia, troski, nasze ludzkie problemy mogą stać się okazją do spotkania z Bogiem: uwielbiania Go, dziękczynienia, błagania. Modlitwa jest zawsze żywa, dynamiczna, nawet wtedy, gdy nie mówią usta. Dlatego w różnych okolicznościach, często polecajmy Bogu siebie samych, wszystkich nam bliskich, ludzi przygodnie spotkanych, ubogich, samotnych, bezdomnych, potrzebujących nieznajomych. Także Katechizm zachęca nas, byśmy ogarniali modlitwą codzienne sprawy, zwyczajne sytuacje życia (por. n. 2660). Jesteśmy istotami kruchymi, słabymi i grzesznymi ludźmi, ale zdolnymi do modlitwy. To jest nasza największa godność. Pamiętajmy, że modlitwa zgodna z zamysłem Serca Jezusa czyni cuda.

Podczas audiencji generalnej 10 lutego

O MIŁOSIERNYCH SPOWIEDNIKACH
Trędowaty, pomimo przepisów Prawa, wychodzi z izolacji i przychodzi do Jezusa. Jego choroba była uważana za karę Bożą, ale w Jezusie mógł ujrzeć inne oblicze Boga: nie Boga karzącego, ale Ojca współczucia i miłości, który uwalnia nas od grzechu i nigdy nas nie wyklucza ze swego miłosierdzia. W ten sposób ten człowiek mógł wyjść ze swojej izolacji, ponieważ w Jezusie znajduje Boga, który podziela jego cierpienie. Postawa Jezusa go pociąga, pobudza do wyjścia ze swych ograniczeń i powierzenia Mu swojej bolesnej historii.
Pozwólcie, bym w tym miejscu pomyślał o wielu dobrych spowiednikach, którzy mają taką postawę: pociągania ludzi, wielu ludzi, którzy czują się niczym, którzy czują się przytłoczeni z powodu swoich grzechów… Ale z czułością, ze współczuciem… Dobrzy są ci spowiednicy, którzy nie mają w ręku bicza, ale jedynie przyjmują, aby słuchać i aby powiedzieć, że Bóg jest dobry i że Bóg zawsze przebacza, że Bóg niestrudzenie przebacza. Proszę dziś wszystkich o oklaski dla tych miłosiernych spowiedników, tu, na placu, wszystkich.

Z rozważania przed modlitwą „Anioł Pański” 14 lutego

NA TWITTERZE
Ten, kto daje do rąk dzieciom broń, zamiast chleba, książek i zabawek, popełnia przestępstwo nie tylko przeciwko najmniejszym, ale przeciwko całej ludzkości.
Do dziennikarzy: Wszyscy jesteśmy odpowiedzialni za nasz przekaz, za informacje, które podajemy, za kontrolę, której możemy dokonywać odnośnie do fałszywych wiadomości, demaskując je. Wszyscy jesteśmy wezwani, by być świadkami prawdy.

W internecie ogromną popularnością cieszą się kaznodzieje, mający na wszystko proste odpowiedzi, krytykujący papieża, sobór i cały Kościół. Skąd bierze się to zjawisko i do czego prowadzi?

Ukąszeni przez Lutra

ks. Przemysław Artemiuk

Czesław Miłosz, publikując w 1953 r. w Paryżu „Zniewolony umysł", opisał w nim, językiem alegorii i paraboli, uzależnienie wschodnioeuropejskich intelektualistów od komunistycznej dyktatury. W pracy tej poeta po raz pierwszy użył także ukutego przez sobie zwrotu „ukąszenie heglowskie". Dotyczyło ono osób, które dały się uwieść ideologii socjalistycznej.

Całkiem świadomie przywołuję to wyrażenie. Obserwując bowiem narastającą falę krytyki (dotyczącą papieża, hierarchii, ostatniego soboru itd.), odnoszę nieodparte wrażenie, że w przypadku wielu ludzi Kościoła mamy do czynienia ze swoistym ukąszeniem. Już nie Heglem czy filozofią marksistowską, ale myślą Marcina Lutra.

Co ma wspólnego ten szesnastowieczny reformator z dzisiejszymi krytykami? Luter dokonał absolutyzacji własnego doświadczenia wiary i odniósł je do Kościoła. Akcent położony na subiektywne, indywidualne i własne przekonanie pozostaje kluczem łączącym reformatora i współczesnych krytyków.

Tylko doświadczenie

Reformacja w XVI w. „zakwestionowała Tradycję, wychodząc z założenia, że czyste pierwotne nauczanie, «czysta Ewangelia» została zafałszowana, że «Rzym», papiestwo i Kościół katolicki nie zachowały już jej w sposób nieskażony. Chodziło zatem (…) o powrót do tego, co pierwotne, poprzez bezpośrednie sięgnięcie do Biblii z pominięciem Tradycji".

Luter był przekonany, że Kościół katolicki, posiadając władzę w dziedzinie wiary, realizuje ją poprzez wielość tradycji i instytucji. Są one stawiane, zdaniem reformatora, na równi z Ewangelią, a przecież mają tylko charakter „wymysłów" ludzkich. Odrzucając tradycję, Luter dostrzegał w Piśmie Świętym, które jest nośnikiem Ewangelii, jedyną normę dla wiary i nazwał tę zasadę *sola Scriptura* – tylko Pismo.

Akcent położony na subiektywne przekonanie pozostaje kluczem łączącym reformatora i współczesnych krytyków.

Czy jednak w takiej sytuacji możliwe jest uzyskanie pewności co do Pisma Świętego, skoro jego wyjaśnienia egzegetyczne mogą być niekiedy sprzeczne? Do czasów reformacji „hermeneutycznym środkiem w tej kwestii była tradycja, rozumiana jako dalsze żywe przekazywanie wykładni Pisma Świętego. Luter jednak z tym zrywa. Kto zatem mu powie, co jest zgodne z Pismem, czyli co faktycznie przekazuje mu Jezus Chrystus?".

Reformator, gdy „wyzwolił słowo Boga z więzów urzędu kościelnego", jednocześnie poddał je własnemu upodobaniu. Zasada *sola Scriptura* została w koncepcji twórcy reformacji uzupełniona o regułę *sola experientia* – tylko doświadczenie. Tym samym dla Lutra zasadniczym kryterium tego, co faktycznie przekazuje nam Chrystus, stało się osobiste doświadczenie.

fot. archiwum

Lucas Cranach – Portret Marcina Lutra

W takiej perspektywie tradycja przestała być narzędziem hermeneutycznym służącym zrozumieniu Pisma Świętego. Jej miejsce zajęło własne doświadczenie człowieka wsłuchującego się w Biblię. Ono stało się kluczowe. Reformator, wyrażając tę prawdę, stwierdził: *sola experientia facit theologum*, czyli „tylko doświadczenie czyni kogoś teologiem". Zdaniem Lutra jego osobiste doświadczenie z równą pewnością zgadza się z Pismem Świętym lub przynajmniej nadaje się do tego, by właściwie rozumieć Pismo Święte.

Syndrom reformatora

Niestety, zamiana tradycji na osobiste doświadczenie i odrzucenie tej pierwszej, jako narzędzia wyjaśniającego czy też interpretującego osobiste przekonanie i indywidualne wizje, powtarza się. Obecnie jesteśmy świadkami przebudzenia i dynamicznego rozwoju rozmaitych „autorytetów duchowych". Dzięki internetowi i mediom społecznościowym duchowni, ale nie tylko oni, gromadzą wokół siebie rzesze wiernych. Nauczanie wielu z nich cechuje otwarta krytyka kościelnej doktryny i przedkładanie własnego doświadczenia nad głos Kościoła.

Nieposłuszni duchowni jednoznacznie sprzeciwiają się obecnemu papieżowi, niektórzy z nich nie wymieniają nawet jego imienia w kanonie eucharystycznym. Poza tym kwestionują w różnych sprawach nauczanie biskupów i deprecjonują ostatni sobór. Podstawowe kryterium ich przepowia-

dania stanowi osobiste doświadczenie, nierzadko wsparte prywatnymi i niezatwierdzonymi przez Kościół objawieniami czy wizjami.

Słuchając krytycznych głosów kaznodziejów, pełnych oburzenia i nieposłuszeństwa, trudno nie skojarzyć ich postawy z osobą szesnastowiecznego reformatora. Otwarty sprzeciw wobec kościelnej hierarchii, głoszenie alternatywnych wobec oficjalnego nauczania doktryn, a przede wszystkim przedkładanie osobistego doświadczenia, przez nikogo nie zweryfikowanego, pozwala widzieć w nich ludzi dotkniętych syndromem Lutra.

Chociaż w swoim przepowiadaniu są nierzadko bardziej papiescy niż papież i wyraźnie odcinają się od jakichkolwiek znamion protestantyzmu, to jednak absolutyzacja własnego doświadczenia stawia ich po stronie szesnastowiecznego reformatora. Opór, zaślepienie, nieposłuszeństwo i odrzucenie kościelnego autorytetu to cechy wspólne krytyków.

Przyczyny sukcesu

Ogromna popularność niepokornych kaznodziejów – filmy z ich udziałem mają nawet miliony odsłon w internecie – każe zapytać, kim są słuchacze szukający oparcia w niepewnych i kontrowersyjnych doktrynach. Dlaczego bardziej wierzą krytykom niż papieżowi czy swoim biskupom?

Świat kreowany przez sceptycznych wobec oficjalnej kościelnej linii kaznodziejów jest zazwyczaj czarno-biały. Nie ma w nim miejsca na niuanse. Kaznodzieje ci udzielają prostych odpowiedzi nawet na najbardziej skomplikowane pytania. Często banalizują swój przekaz, a upraszczając go, odzierają z istotnych szczegółów.

Ich nauczanie ma formę zamkniętą, brak w nim znaków zapytania, wątpliwości czy poszukiwań. Pełno tam za to apokaliptycznych wizji, przepowiedni, podejrzanych doktryn, rozmaitych praktyk pobożnościowych, których wypełnianie ma zagwarantować zbawienie.

Słuchacze czują się w takim świecie, przypominającym oblężoną twierdzę, bezpiecznie. Bez możliwości wyboru i osobistej decyzji, całkowicie zdają się na autorytet nauczającego.

Myśli na przyszłość

Przyglądając się „fenomenowi" kościelnych krytyków, dobrze pamiętać o kilku fundamentalnych prawdach. Po pierwsze, osobiste doświadczenie wiary, jeśli ma służyć innym we wspólnocie, musi zostać poddane weryfikacji ze strony Kościoła. Nauczający, nawet jeśli jest duchownym, w żadnym razie nie może głosić własnych, niesprawdzonych wizji.

Po drugie, rolą objawień prywatnych jest pomoc w pełniejszym przeżywaniu objawienia publicznego, nie zaś korekta czy też uzupełnianie go.

Po trzecie, nauczających winna cechować postawa posłuszeństwa i współodczuwania z Kościołem, czyli *sentire cum Ecclesia*. Oznacza ona, że „teologia [ale także katecheza, homilia, kazanie, konferencja] nie jest prywatną ideą teologa".

Po czwarte, wobec narastającej fali wewnątrzkościelnej krytyki należy pamiętać, że Kościół nigdy nie może się mylić, jest w nim bowiem złożony przez Jezusa dar prawdy, który chroni przed błędem i w świecie pełnym sprzecznych opinii, półprawd i kłamstw pozwala zachować niezmienność.

Autor jest kapłanem diecezji łomżyńskiej, doktorem habilitowanym, specjalistą w zakresie teologii fundamentalnej, profesorem UKSW

Ewa Makowska

Stymulatory serca

Stymulator (rozrusznik) serca to urządzenie elektroniczne, którego zadaniem jest przeciwdziałanie opisanej przed tygodniem bradykardii poprzez pobudzanie serca z odpowiednią częstością. Tym samym zapobiega on zasłabnięciom i omdleniom wynikającym ze zbyt wolnej pracy serca. Ma wielkość zbliżoną do pudełka zapałek, ale jest od niego o połowę cieńszy. Wszczepia się go pod skórę, poniżej obojczyka. Z sercem łączy się go za pomocą giętkich, zamkniętych w silikonowej osłonce kabelków (elektrod), które przez żyły wprowadza się do serca – w zależności od wskazań tylko do przedsionka, tylko do komory lub do obu jam (stymulatory dwujamowe – najczęstsze).

Współczesne stymulatory działają „na żądanie": przez cały czas monitorują czynność serca, włączają się tylko wtedy, gdy jest ona zbyt niska. Oznacza to, że mając stymulator nastawiony np. na 60 uderzeń na minutę, można mieć tętno dużo szybsze. Nie zapobiegają one zaburzeniom rytmu (w tym migotaniu przedsionków), a jedynie pozwalają na bezpieczne zwiększanie dawek leków antyarytmicznych.

Poza możliwością wysyłania bodźców stymulujących (pobudzających serce) stymulatory posiadają pamięć wewnętrzną, w której rejestrowane są istotne dane kliniczne i techniczne. Odczytać z nich można np. średnią częstość rytmu z ostatniego okresu, liczbę arytmii, czas ich trwania, a nawet uzyskać zapis EKG z wewnątrz serca z okresu arytmii, co pozwala lekarzowi na podejmowanie decyzji o leczeniu. Ponadto urządzenie rejestruje stan zużycia baterii oraz parametry wskazujące, czy układ pracuje prawidłowo.

Kontrolę stymulatora i odczyt danych z pamięci przeprowadza się w czasie ambulatoryjnej wizyty w pracowni kontroli stymulatorów. Nad stymulatorem umieszcza się głowicę odczytującą, a następnie analizuje dane przesłane do specjalnego urządzenia (programatora). W czasie kontroli można indywidualnie dobrać parametry najlepsze dla pacjenta, np. przyspieszyć częstość stymulacji albo zaprogramować, by rytm serca przyspieszał się w miarę wykonywania wysiłku, co może poprawić wydolność fizyczną.

U pacjentów z dużym uszkodzeniem lewej komory serca i z jej niewydolnością, objawiającą się dusznością i znaczną męczliwością (np. po dużym zawale serca) coraz częściej stosuje się stymulatory trójjamowe, tzw. resynchronizujące. Trzecia elektroda, stymulująca bezpośrednio lewą komorę serca, ma za zadanie spowodować, by obie komory serca (prawa i lewa) kurczyły się w sposób najbardziej zbliżony do skurczu zdrowego serca, a więc prawie jednocześnie (synchronicznie).

Nowością ostatnich lat są malutkie stymulatory bezelektrodowe, wszczepiane przezżylnie bezpośrednio do wnętrza serca. Zarówno wskazania do ich zastosowania, jak też ich dostępność są w chwili obecnej bardzo ograniczone.

Autorka jest kardiologiem, doktorem nauk medycznych

O (nie tylko) nowych zapożyczeniach

dr hab. Tomasz Korpysz

Wielu współczesnych użytkowników – zwłaszcza tych bardziej świadomych, a zarazem traktujących język jako wartość samą w sobie, o którą należy dbać – z niepokojem zauważa napływ coraz liczniejszych, a przy tym bardzo różnorodnych zapożyczeń do polszczyzny. Obawy o przyszłość, a zarazem o swoiście rozumianą „czystość" języka polskiego zwykle są bardzo przesadzone, ale rzeczywiście w ostatnich kilkunastu latach liczba wyrazów z języków obcych (zwłaszcza z języka angielskiego), które pojawiły się w polszczyźnie, jest zauważalna nawet dla niespecjalistów. Wiele z nich związanych jest z kilkoma konkretnymi dziedzinami ludzkiego życia, takimi jak informatyka, media cyfrowe, ekonomia i biznes, w tym handel, ale też np. sport, rozrywka i szerzej – kultura.

Duża część nowych wyrazów obcych ma charakter internacjonalizmów: w podobnej postaci funkcjonują w różnych językach, co niewątpliwie ułatwia komunikację, zwłaszcza specjalistyczną (naukową, zawodową). Takie zapożyczenia, odnoszące się do tych zjawisk w otaczającej nas rzeczywistości, które dawniej nie istniały, a więc nie było i nie ma na ich określenie rodzimych słów, zasługują raczej na aprobatę. Przyswajamy je tym chętniej i z normatywnego punktu widzenia oceniamy tym bardziej pozytywnie, im łatwiej i im bardziej da się je do polszczyzny zaadaptować: spolszczyć pisownię, uprościć wymowę, podporządkować jakiemuś rodzimemu modelowi odmiany, uczynić podstawą do tworzenia wyrazów pochodnych itp. Podobnie pozytywnie ocenia się te tzw. egzotyzmy, zapożyczenia, które przychodzą do polszczyzny wraz z elementami obcych kultur, do których się odnoszą. Nie ma przecież potrzeby (a i praktycznego sensu) szukania polskich odpowiedników nazw typu *bonsai*, *ikebana*, *kimono*, *seppuku* czy *sumo* – że przywołam przykłady dobrze już zakorzenionych w naszym języku japonizmów. Są one przecież bardzo silnie związane z realiami kultury japońskiej i żaden rodzimy odpowiednik nie będzie miał takiego bagażu konotacji.

Rzecz jasna, nie wszystkie zapożyczenia zasługują na aprobatę. Jeżeli przejmujemy z języka obcego słowo, które ma rodzimy odpowiednik, które w sensie komunikacyjnym niczego nie wnosi, to zwykle uznaje się to po prostu za błąd językowy. Często stosowanie takich wyrazów jest przejawem bezrefleksyjnego ulegania modzie językowej, ale też swoistego lenistwa, jak np. w tzw. „korpomowie", czyli języku środowiskowym pracowników korporacji, w którym – nie tylko ze względu na ich często międzynarodowy charakter – powszechnie używa się angielszczyzny.

Przywołałem wyżej obszary tematyczne, do których odnosi się szczególnie dużo najnowszych zapożyczeń. Istnieje jednak jeszcze jedna sfera rzeczywistości pozajęzykowej, która staje się dla Polaków coraz ważniejsza, co przejawia się także w bardzo intensywnym rozwoju słownictwa z tego zakresu. Chodzi mianowicie o kulinaria. Liczne podróże, w czasie których Polacy poznają kuchnie krajów całego świata, w tym egzotyczne produkty i potrawy, popularność licznych telewizyjnych programów kulinarnych, powstające jak grzyby po deszczu blogi i strony internetowe poświęcone gotowaniu i jedzeniu – wszystko to sprawia, że coraz więcej nowych wyrazów dotyczących tych zjawisk przenika do polszczyzny z różnych języków obcych. W tym zakresie istotna jest nie tylko angielszczyzna – niemało nowych słów zapożyczamy z języka francuskiego, włoskiego, hiszpańskiego, ale też z języków azjatyckich. Aby się o tym przekonać, wystarczy zajrzeć do menu jakiejś restauracji przy przyjrzeć się produktom na półce większego sklepu spożywczego. Przykłady takich nowych słów odnoszących się do jedzenia przywołam za tydzień.

Ulga prorodzinna

Edyta Pisarczyk-Kulon

W rozliczeniu rocznym z urzędem skarbowym rodzice, opiekunowie oraz rodzice zastępczy mogą pomniejszyć podatek o ulgę związaną z wychowywaniem dzieci. Wystarczy w załączniku (PIT/O) wpisać dane dzieci i o kwotę ulgi obniżyć podatek za 2020 rok.

Podatnik może odliczyć ulgę na każde dziecko do ukończenia 18 lat – to zasada. Dodatkowo rodzice mogą obniżyć podatek o ulgę na każde niepełnosprawne dziecko, które otrzymuje zasiłek (dodatek) pielęgnacyjny lub rentę socjalną. Na dzieci dorosłe ulga przysługuje do 25 lat, jeżeli dziecko się uczy, a jego dochody i przychody uzyskane w ramach ulgi dla młodych po zsumowaniu za cały rok nie przekraczają 3089,00 zł. Wpływu na prawo do ulgi nie ma dochód z renty rodzinnej.

Podatnik, który nie może odliczyć pełnej kwoty ulgi, ponieważ podatek wynikający z rozliczenia jest u niego niższy niż kwota odliczenia, może również uzyskać zwrot nieodliczonej ulgi. W tym przypadku kwota zwrotu jest limitowana, podatnik otrzyma nie więcej niż kwotę zapłaconych składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne, które podlegają odliczeniu od przychodu.

Warunkiem skorzystania z ulgi prorodzinnej jest faktyczne wykonywanie władzy rodzicielskiej nad dzieckiem. Chodzi o faktyczne wychowywanie dziecka. Okoliczność, że rodzic nie jest pozbawiony władzy rodzicielskiej, czy nawet płacenie alimentów albo sporadyczne kontakty z dzieckiem nie dają prawa do odliczenia. Z ulgi natomiast może skorzystać podatnik, który wychowuje dziecko w tzw. opiece naprzemiennej.

Podatnik, który wychowuje więcej niż jedno dziecko, z ulgi skorzysta bez względu na wysokość uzyskanych przychodów/dochodów. Nie ma tu żadnego limitu. Przy jednym dziecku z ulgi mogą skorzystać rodzice, którzy uzyskali roczny dochód w określonej wysokości. Dla samotnie wychowującego rodzica dochód roczny nie może przekroczyć 112 000,00 zł. Tak samo roczny dochód podatnika i małżonka (jeżeli związek małżeński trwał przez cały rok) nie może przekroczyć 112 000,00 zł. I trzeci limit dotyczy podatników, którzy nie są w związku małżeńskim z rodzicem dziecka, wynosi on 56 000,00 zł.

Wysokość ulgi jest zróżnicowana ze względu na liczbę dzieci, które wychowuje podatnik. Na pierwsze dziecko jest to kwota 92,67 zł miesięcznie, co daje 1112,04 zł rocznie. W takiej samej wysokości przysługuje ulga na drugie dziecko, 92,67 zł miesięcznie – 1112,04 zł rocznie. Na trzecie dziecko ulga wynosi 166,67 zł miesięcznie, czyli 2000,04 zł rocznie. Na czwarte i każde kolejne dziecko podatnik może odliczyć 225,00 zł miesięcznie, a rocznie 2700,00 zł.

Odliczenie dotyczy łącznie obojga rodziców, opiekunów prawnych dziecka albo rodziców zastępczych pozostających w związku małżeńskim. Kwotę tę mogą odliczyć od podatku w częściach równych lub w dowolnej proporcji przez nich ustalonej. Z pełnej ulgi może skorzystać jedno z rodziców, wtedy nie przysługuje ona drugiemu.

Ulga na dziecko nie przysługuje od miesiąca, w którym dziecko zostało umieszczone w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie albo zawarło związek małżeński.

Autorka jest radcą prawnym

fot. PAP/Grzegorz Momot

ZIMA NIE TAKA ZŁA

Mariusz Jankowski

Brak zimy, mrozu i przede wszystkim śniegu najbardziej odczuwały dzieci. To właśnie one najbardziej cieszyły się z tegorocznych wybryków aury. Wybryków, bo przecież w poprzednich latach o wyjściu na sanki można było tylko pomarzyć. A teraz? Ileż odebrałem telefonów z prośbą o wypożyczenie sprzętu, na którym da się zjechać z górki. Sanki okazały się dobrem deficytowym, niemal na wagę złota (warto było w nie kiedyś zainwestować, nawet jeśli długo leżały gdzieś w kącie balkonu). Dzieci – te młodsze i te starsze – wyciągnęły na dwór rzesze dorosłych. Sam byłem świadkiem zjazdów pań i panów w kwiecie wieku, a własne szaleństwa przypłaciłem podartymi spodniami. Ale warto było! Kto wie, kiedy znów będziemy mieli okazję cieszyć się zimą w mieście.

Skoro o radości mowa – muszę odnotować wyczyny polskich sportowców. Bo przez lata poza sukcesami Justyny Kowalczyk, skoczków narciarskich oraz okazjonalnymi wyczynami łyżwiarzy szybkich czy biathlonistów zima była dla polskich kibiców czasem złym. Pozbawionym emocji i sukcesów. Teraz możemy mieć nadzieję, że to się zmieni. Nie na chwilę, ale na dłużej.

23-letnia Kamila Żuk niedawno została mistrzynią Europy. Nie brak głosów twierdzących, że takiego talentu w polskim biathlonie nie było być może nigdy. Maryna Gąsienica-Daniel dała promyk nadziei na to, że w narciarstwie alpejskim Polska przestanie być białą plamą. A medale Karoliny Kalety oraz Moniki Skinder w mistrzostwach świata juniorek są oczywistym sygnałem – królowa zimy Justyna Kowalczyk może niedługo doczekać się następczyń, z których będziemy bardzo dumni. Szczególnie warto zapamiętać nazwisko Skinder. Monika sięgnęła po złoto w sprincie techniką klasyczną. Po tym sukcesie szwedzkie media pisały o naszej biegaczce w samych superlatywach. „Super talent z Polski" – te słowa nie wymagają komentarza. Za to warto przypominać, że w naszym kraju sporty zimowe wciąż są w bardzo trudnym położeniu.

Wiele na ten temat mogłaby opowiedzieć Justyna Kowalczyk – jeszcze w trakcie swojej kariery twardo walczyła o profesjonalne trasy biegowe dla swoich następców. Na szczęście tutaj coś się zmieniło. Rok temu otwarto w Zakopanem nowe trasy, a także internat dla sportowców. Koszt inwestycji: ponad 25 milionów złotych. I jestem przekonany, że nie są to pieniądze zmarnowane. Tylko w ten sposób, poprzez regularne finansowe wsparcie, możemy doczekać czasów, gdy w sportach zimowych Polacy nie będą tylko tłem dla najlepszych. I dzięki temu dla nas wszystkich zima nie będzie już taka zła.

Autor jest dziennikarzem TVP

Pierwsze podium!

Dużo radości polskiej kadrze skoczków przyniósł sobotni konkurs w Zakopanem, podczas którego Andrzej Stękała po raz pierwszy stanął na pucharowym podium, plasując się na drugiej pozycji. W niedzielnych zawodach Polacy mieli już mniej szczęścia, najlepszy Dawid Kubacki był szósty, a Stękałę zdyskwalifikowano ze względu na wagę. Teraz kadrę czekają MŚ w Oberstdorfie, a do reprezentacji weszli: K. Stoch, D. Kubacki, P. Żyła, A. Stękała, K. Murańka i J. Wolny.

Powtórzyła wynik

fot. PAP/EPA/Dean Lewins

Rozstawiona z „15" Iga Świątek przegrała w 1/8 finału wielkoszlemowego Australian Open z Simoną Halep, wiceliderką światowego rankingu tenisistek (6:3, 1:6, 4:6), powtarzając tym samym ubiegłoroczny wynik. 29-letnia Rumunka o awans do półfinału powalczy z Sereną Williams. Tymczasem Iga Świątek wystąpi jeszcze w drugiej rundzie miksta z Łukaszem Kubotem.

fot. PAP/EPA/Christian Bruna

Druga sportowa młodość

Szwajcarka Lara Gut-Behrami została mistrzynią świata w supergigancie we włoskiej Cortinie d'Ampezzo. Srebro zdobyła jej rodaczka Corinne Suter, a brąz – broniąca tytułu Amerykanka Mikaela Shiffrin. Gut-Behrami znów wspina się na sportowe szczyty po kontuzji w 2017 r., która długo nie pozwalała jej osiągnąć dobrej formy.

Znów radość Bayernu

Tytuł Klubowych Mistrzów Świata trafił do piłkarzy Bayernu Monachium po zwycięstwie z meksykańskim Tigres UANL (1:0). Do 73. minuty na boisku grał Robert Lewandowski, ale gola, który przyniósł triumf drużynie, strzelił w 59. minucie Benjamin Pavard. Trzecie miejsce w rozgrywkach zajął egipski Al Ahly.

fot. PAP/EPA/Noushad Thekkayil

Juniorki na medal

Na jednym podium Mistrzostw Świata Juniorów stanęły Monika Skinder i Karolina Kaleta, zdobywając pierwsze i trzecie miejsce w sprincie techniką klasyczną w fińskim Vuokatti. Trzy dni później Izabela Marcisz w rewelacyjnym stylu wywalczyła złoto w biegu na 10 km techniką dowolną.

fot. Tomi Mäkipää

Masło czy margaryna

Barbara Wiśniowska

W dzieciństwie obserwowałam rozkwitający rynek reklamy telewizyjnej. Z bratem znaliśmy na pamięć reklamy margaryny Kamy i odgrywaliśmy scenkę wielokrotnie. Reklama przekonywała widzów, że masło jest niezdrowe i sprzyja sklerozie, a kto spożywa margarynę, ma dobrą pamięć i serce jak dzwon. Od tamtego czasu na naszym stole zagościła margaryna Kama. Sądzę, że ta reklama uwiodła miliony Polaków i przekonała ich, że masło jest wcieleniem zła. Pewnie mało kto wzruszył się informacją, że aktor grający w reklamie, Bogusz Bilewski, choć na ekranie ogłaszał: „Kamę jem i serce mam jak dzwon", umarł właśnie na serce. Ja już wtedy podejrzewałam, że daliśmy się oszukać reklamie, zresztą miażdżyca moich dziadków wcale nie malała, choć jedli margarynę dwa razy dziennie, a masła nigdy. Później moja studencka koleżanka socjolożka badała podejrzanie częste zachorowania na raka wśród pracowników wytwórni margaryn.

Jaka więc jest prawda? Czy masło powoduje miażdżycę, a margaryna raka? Mamy zrezygnować ze wszystkich tłuszczów? Dziś już wiadomo, że tłuszcze są bardzo istotne dla zdrowia, natomiast wcieleniem zła jest wiele rodzajów cukru.

Masło jest źródłem witamin A, D, E oraz bardzo wartościowych krótko- i średniołańcuchowych kwasów tłuszczowych i dienów kwasu linolowego. Niestety, w wysokiej temperaturze błyskawicznie jełczeje, a tuż po wyciągnięciu z lodówki kompletnie nie nadaje się do smarowania. Zwyczajne masło nieklarowane nie nadaje się też do smażenia. Jest drogie i rzeczywiście niewskazane dla osób, które mają zbyt wysoki poziom cholesterolu.

Margaryny, zwłaszcza twarde, są pełne toksycznych izomerów trans kwasów tłuszczowych odpowiedzialnych za choroby serca, obniżanie poziomu dobrych tłuszczów w organizmie oraz prawdopodobnie mogą być przyczyną agresji u wielu osób. Ich produkcja, metodą uwodornienia, budziła tak wielkie kontrowersje, że obecnie powoli zastępuje się ją metodą estryfikacji.

Oleje roślinne nierafinowane to źródło cennych nienasyconych kwasów tłuszczowych. Muszą być płynne, aby nie traciły swoich cudownych właściwości. Czy to znaczy, że mam smarować kanapki olejem? Owszem, można, jeśli niestraszne nam kapanie oleju po brodzie.

Miłośnikom smarowania pieczywa poradzę natomiast: ani masło, ani margaryna, ale własnoręcznie zrobiony miks.

fot. Barbara Wiśniowska

OLI-MASŁO

Składniki: 100 g masła 82% ■ 75 g oliwy z pierwszego tłoczenia lub innego oleju nierafinowanego ■ szczypta ulubionej przyprawy, np. cynamonu

Składniki: Oba tłuszcze powinny być w tej samej temperaturze. Miksujemy je w blenderze przez 2-4 minuty. Przechowujemy w lodówce, nadaje się do smarowania od razu po wyjęciu.

KRZYŻÓWKA Z HASŁEM Siostry Honoraty

POZIOMO

1 A – skrzydlaty koń
1 G – skandynawski stwór
2 E – część martena
3 A – wino gruzińskie
3 G – obszar słonej wody
6 A – poroże kozicy
6 H – zamek patentowy
8 C – miasto Łazarza
9 A – syn Abrahama
9 G – został zraniony
10 E – angielskie piwo
11 A – nawijać przędzę
11 G – brana u krawca

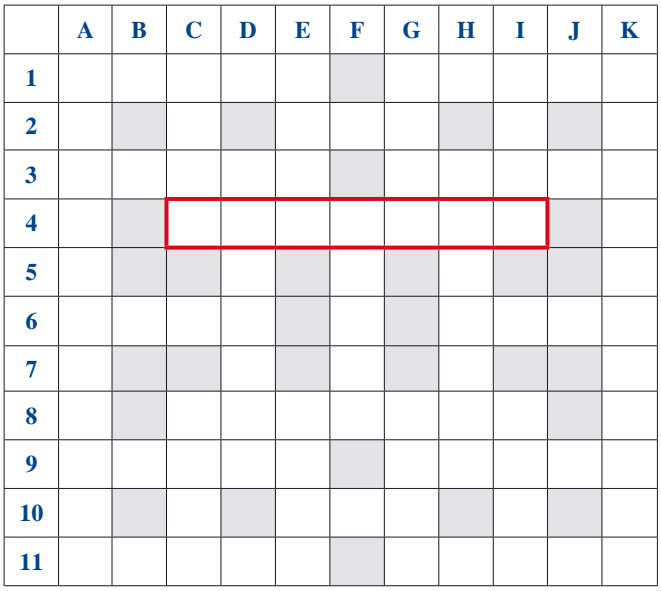

PIONOWO

A 1 – uzależnienie od pracy
C 1 – parkowe drzewo
C 8 – miara pamięci na dysku
D 3 – kraina w Izraelu
E 1 – strata metalu
E 8 – splatać włókna
F 4 – starogrecki rynek
G 1 – fotel monarchy
G 8 – druga faza snu
H 3 – sklep ze świątkami
I 1 – mały Aleksander
I 8 – bohaterka z powieści
K 1 – nauka o języku

Hasło do odczytania w zaznaczonym wierszu

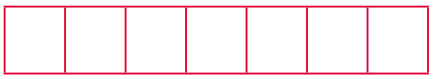

Rozwiązania prosimy nadsyłać do 7 marca na adres redakcji „Idziemy". Wylosowanych autorów poprawnych odpowiedzi nagrodzimy książkami.

TVP 1

04.40 Klan (3754) – telenowela TVP; **05.10** Klan (3755) – telenowela TVP; **05.30** Klan (3756) – telenowela TVP; **06.00** Słownik polsko@polski – talk-show; **06.25** wojsko-polskie.pl; **06.55** Słowo na niedzielę; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Łagiewnikach; **08.00** Tydzień; **08.30** Zakochaj się w Polsce; **09.05** Las bliżej nas; **09.30** Okrasa łamie przepisy; **10.05** Stulecie Winnych (24) – serial TVP; **10.55** Słowo na niedzielę; **11.00** Transmisja Mszy Świętej z Jasnej Góry; **11.55** Między ziemią a niebem; **12.00** Anioł Pański; **12.15** Między ziemią a niebem; **12.50** Moje życie po nałogu; **13.20** BBC w Jedynce; **14.15** Z pamięci; **14.25** Weterynarze z sercem; **15.00** Koronka do Miłosierdzia Bożego; **15.25** Przyrodnik na tropie; **16.00** Komisarz Alex (183): Oliwier; **17.00** Teleexpress; **17.20** Pogoda; **17.30** Ojciec Mateusz (301): Trudny powrót; **18.30** Jaka to melodia?; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.15 Sanatorium miłości (8)
21.10 Sanatorium miłości. Kulisy programu
21.20 Miłość i Miłosierdzie – film fabularny, Polska 2019, reż.: Michał Kondrat, wyk.: Ksawery Szlenkier, Maria Gudejko, Tadeusz Chudecki, Dorota Liliental
23.15 Contratiempo. Niewidzialny gość – Hiszpania 2016
01.10 Znam kogoś, kto cię szuka – dramat, Polska/Francja 2015, reż.: Julia Kowalski, wyk.: Andrzej Chyra, Artur Steranko, Yoann Zimmer, Liv Hennequier
02.40 Gry małżeńskie – komedia romantyczna, USA 2011
04.20 Jaka to melodia?
05.05 Z pamięci – Rajmund Ziemski cz. 1
05.10 Zakończenie dnia

TVP 2

05.20 Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2388) – serial obyczajowy TVP; **05.55** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2389) – serial obyczajowy TVP; **06.25** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2390) – serial obyczajowy TVP; **07.00** Dla niesłyszących – M jak miłość (1567) – serial TVP; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym Pogoda-flesz; **11.10** Zacznij Od Nowa; **11.45** Szansa na sukces. Opole 2020 – widowisko muzyczne; **12.55** Walentynkowy Koncert Życzeń – cz. 2; **14.00** Familiada – teleturniej; **14.35** Koło fortuny (957) – teleturniej; **15.10** Szansa na sukces. Opole 2020 – widowisko muzyczne; **16.10** Na dobre i na złe (798): Pęknięte serca; **17.05** Jutro należy do nas (25) – serial, Francja 2017; **18.00** Panorama; **18.20** Pogoda; **18.30** Rodzinka.pl (154): Wiosno wrócisz? – serial komediowy TVP; **18.55** Na sygnale (289): Urodziny – serial fabularyzowany TVP; **19.25** Na sygnale (290): Kto jest bardziej naiwny?

20.00 Fałszerz – film fabularny, USA 2014, reż.: Philip Martin, wyk.: John Travolta, Christopher Plummer, Tye Sheridan
21.45 Kino bez granic – Whiskey Tango Foxtrot – USA 2016, reż.: John Requa, Glenn Ficarra, wyk.: Tina Fey, Margot Robbie, Martin Freeman
23.45 Panie Dulskie – film obyczajowy, Polska 2015, reż.: Filip Bajon, wyk.: Krystyna Janda, Katarzyna Figura, Maja Ostaszewska, Władysław Kowalski, Olgierd Łukaszewicz
01.30 Życie Carlita – film sensacyjny, USA 1993, reż.: Brian De Palma
03.55 Miasto prywatne – film sensacyjny, Polska 1994, reż.: Jacek Skalski
05.15 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.55 Powitanie: Poranek; **05.59** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata; **06.21** Pogoda Info; **06.29** Serwis Info Poranek; **06.52** Pogoda Info; **06.59** Serwis Info Poranek; **07.21** Pogoda Info; **07.29** Serwis Info Poranek; **07.52** Pogoda Info; **07.59** Serwis Info Poranek; **08.21** Pogoda Info; **08.30** W Kontrze; **09.15** Serwis Info Poranek; **09.40** Pogoda Info; **09.50** Woronicza 17; **10.59** Serwis Info Dzień weekend; **11.22** Pogoda Info; **11.29** Serwis Info Dzień weekend; **11.50** Salon dziennikarski; **12.30** Serwis Info Dzień weekend; **13.29** Serwis Info Dzień weekend; **13.59** Serwis Info Dzień weekend; **14.29** Serwis Info Dzień weekend; **14.52** Pogoda Info; **15.00** Debata Senior; **15.54** Pogoda Info; **16.00** Okiem Wiary; **16.29** Serwis Info Dzień weekend; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Teleexpress na deser; **17.45** Serwis Info Dzień weekend; **18.00** Panorama; **18.18** Serwis Info Wieczór weekend; **18.25** Studio Zachód; **18.50** Info V4+; **19.05** Głębia ostrości

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 W pełnym świetle
21.30 Serwis Info Wieczór weekend
21.42 Pogoda Info
21.50 Strefa starcia
23.00 Info Wieczór
23.55 Serwis Info Wieczór weekend
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.58 Pogoda Info
01.07 Woronicza 17
02.10 Minęła 20
03.00 Serwis dla Polonii
03.16 Pogoda Info
03.20 Filmy Dokumentalne TVP Info
04.15 Filmy Dokumentalne TVP Info
05.13 Agrobiznes
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Mojżesz – 10 przykazań; **06.50** Głos serca; **07.35** Ocalić od zapomnienia; **07.45** Kolory Świętości; **07.50** 40 dni ze św. Józefem; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Słowo Życia; **08.05** Polski Punkt Widzenia; **08.25** Święty na każdy dzień; **08.30** Z Parlamentu Europejskiego; **09.00** 100 cudownych miejsc na świecie; **09.10** Spotkanie z M. Buczek; **09.15** Katecheza bpa Antoniego Długosza; **09.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **10.35** Niedziela; **10.40** Cuda Jezusa; **11.25** Kolumb; **12.00** Anioł Pański; **12.20** Wieś – to też Polska; **13.30** Papież Polak do Rodaków; **14.05** Oratorium średniowieczne; **15.25** Juan Diego; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Koncert życzeń; **17.00** Gorzkie Żale; **17.30** Nowa Ewangelizacja; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Anioł Pański; **18.05** Informacje dnia; **18.15** Rozmowy niedokończone

19.30 Opowieści biblijne historie animowane z Nowego Testamentu
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitewna
20.50 Kolory Świętości
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Retrospekcja
21.45 Cuda Jezusa
22.30 Mała Nellie od Świętego Boga
23.00 Jak my to widzimy
23.30 Tam, gdzie Bóg płacze
00.00 Programy powtórkowe

Film obyczajowy
PANIE DULSKIE
TVP 2 – 23.45

Akcja filmu „Panie Dulskie" rozgrywa się w trzech planach czasowych – w roku 1914, w roku 1954 oraz pod koniec lat 90. Głównymi bohaterkami są trzy przedstawicielki rodziny, reprezentantki kolejnych pokoleń: wnuczka Dulska (Maja Ostaszewska), matka Dulska (Katarzyna Figura) oraz babcia Dulska (Krystyna Janda). Najmłodsza, która jest reżyserką, postanawia zrealizować film dokumentalny, poznając zarazem tajemnice własnej rodziny, tym bardziej że do Melanii przyjeżdża Rainer Dulsky (Władysław Kowalski), profesor psychiatrii ze Szwajcarii. Czuje, że ma coś wspólnego z kamienicą, w której mieszkają Dulscy...

TVN

05.10 Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **05.25** Ukryta prawda – program obyczajowy; **06.25** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **07.25** Nowa Maja w ogrodzie; **07.55** Akademia ogrodnika; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.30** Brzydula (86); **12.00** Brzydula (87); **12.30** Brzydula (88); **13.00** Co za tydzień – magazyn; **13.30** Tajemnica zawodowa; **14.30** Kolekcja smaków; **15.05** Wyjątkowe domy; **15.40** Niesamowity Hulk – film przygodowy, USA 2008, reż.: Louis Leterrier, wyk.: Edward Norton, Liv Tyler, Tim Roth, Blake Nelson; **18.00** Kuchenne rewolucje; **19.00** Fakty; **19.25** Sport; **19.35** Pogoda; **19.45** Uwaga!; **20.00** Dobre, podaj dalej; **20.05** Plan doskonały – film sensacyjny, USA 2006, reż.: Spike Lee; **22.50** Człowiek demolka – film sensacyjny, USA 1993, reż.: Marco Brambilla, wyk.: Sylvester Stallone; **01.15** MasterChef – program rozrywkowy; **02.40** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **03.00** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.15** Strażnicy marzeń – USA 2012, reż.: Ramsey Peter; **10.30** Krzysiu, gdzie jesteś? – USA/Wielka Brytania, reż.: Forster Mark; **12.45** Kraina lodu – animacja, USA 2013, reż.: Chris Buck, Lee Jennifer; **14.55** Thor: Ragnarok – USA 2017, reż.: Taika Waititi, wyk.: Cate Blanchett, Idris Elba, Jeff Goldblum, Chris Hemsworth, Tom Hiddleston, Anthony Hopkins, Mark Ruffalo; **17.40** Nasz Nowy Dom; **18.50** Wydarzenia; **19.20** Sport; **19.25** Pogoda; **19.30** Państwo w Państwie – program publicystyczny; **20.00** XIII Płocka Noc Kabaretowa; **23.00** Faceci w czerni – komedia, USA 2002, reż.: Barry Sonnenfeld, wyk.: Tommy Lee Jones, Will Smith, Rip Torn, Lara Flynn Boyle, Johnny Knoxville, Dawson Rosario; **01.00** Venom – Chiny/USA 2018, reż.: Ruben Fleischer, wyk.: Ahmed Riz, Tom Hardy, Woody Harrelson, Haze Scott; **03.35** Tajemnice losu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.20 Po prostu być – film obyczajowy, USA 2016, reż.: Joshua Caldwell, wyk.: Allison Paige, Tava Smiley; **06.50** Policzmy się dla Polski; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Okiem Wiary; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (52): Zemsta i wybaczenie – serial obyczajowy TVP; **09.40** Komisarz Alex (88): Śmierć blondynkom – serial kryminalny TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (260): Odpowiedni moment – serial kryminalny TVP; **11.25** Kasta – Klauzula; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Magazyn Rolniczy; **12.55** BBC w Jedynce; **14.00** Elif (921); **14.50** Policzmy się dla Polski; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (355); **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **17.55** Klan (3757); **18.20** Kasta – Martwa natura; **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport
19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.30 Leśniczówka (342)
21.00 Święta Faustyna w blasku Miłosierdzia – film dokumentalny
23.00 Świat bez fikcji – Białoruś. Początek – film dokumentalny
00.10 Warto rozmawiać – program publicystyczny
01.10 Miłość i Miłosierdzie – film fabularny, Polska 2019, reż.: Michał Kondrat, wyk.: Ksawery Szlenkier, Maria Gudejko, Tadeusz Chudecki, Dorota Liliental
03.00 Ballistic – film akcji, Niemcy/USA 2002, reż.: Wych Kaosayananda, wyk.: Antonio Banderas, Lucy Liu
04.30 Niepokonani. Niezwykłe historie – Robert Skolimowski
05.00 Zakończenie dnia

TVP 2

05.20 Cafe piosenka – Paweł Piekarczyk; **05.50** Doktor Kleist – lekarz rodzinny (129): Wołanie o pomoc – serial, Niemcy 2020; **06.50** Coś dla Ciebie; **07.20** Familiada – teleturniej; **07.55** Pytanie na śniadanie; **10.40** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.15** Policzmy się dla Polski; **11.25** Rodzinka.pl (54): Prawko – serial komediowy TVP; **11.50** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2390) – serial obyczajowy TVP; **12.25** Koło fortuny; **13.15** Kozacka miłość (55) – serial kostiumowy, Rosja 2013; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (233): Podróż poślubna – serial fabularyzowany TVP; **15.10** Górscy ratownicy (9): Przyjacielska przysługa – serial obyczajowy, Niemcy 2010; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Więzień miłości (496) – Turcja 2019; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Kozacka miłość (56) – serial kostiumowy, Rosja 2013
19.35 Barwy szczęścia (2390)
20.10 Barwy szczęścia (2391)
20.40 Kulisy serialu M jak miłość
20.55 M jak miłość (1568)
21.50 Stulecie Winnych (9)
22.45 Stulecie Winnych (10)
23.40 Moja mama i reszta zwariowanej rodzinki – film obyczajowy, Węgry/Niemcy 2015, reż.: Ibolya Fekete, wyk.: Danuta Szaflarska, Juli Basti, Eszter Onodi, Tibor Gaspar, Gyorgy Barko
01.45 Warto kochać (47) – serial TVP
02.45 Whiskey Tango Foxtrot – USA 2016, wyk.: Tina Fey, Margot Robbie, Martin Freeman, Alfred Molina
04.40 Rodzinka.pl (231): Pranie nie jest sexy
05.05 Rodzinka.pl (232): Wilgotna Szeherezada
05.30 Zakończenie programu

TVP INFO

05.35 Powitanie: Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.59** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.50** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **16.24** Pogoda Info; **16.30** Koronawirus. Szczepionka; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda Info
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Info Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda Info
01.00 Minęła 20
01.55 W tyle wizji
02.30 Serwis Info Wieczór
02.35 W tyle wizji Extra
03.00 Serwis dla Polonii
03.11 Pogoda Info
03.15 O co chodzi
03.40 Taśmy bezpieki
04.10 Taśmy bezpieki
04.45 Filmy Dokumentalne TVP Info
05.16 Agrobiznes
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Cuda Jezusa; **06.45** Kolory Świętości; **07.50** 40 dni ze św. Józefem; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Wieś – to też Polska; **09.25** Słowo Życia; **09.30** Opowieści biblijne historie animowane z Nowego Testamentu; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **11.30** Przyroda w Obiektywie; **11.45** Chingola; **11.55** Święty na każdy dzień; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Sanktuarium Matki Ubogich w Banneux; **13.15** Chrystus w Biblii i Kodzie Leonarda da Vinci; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.30** Życie z wielkiej Miłości; **15.15** Ewangelia nasz biznesplan; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Sanktuaria polskie; **16.30** Zew natury; **16.55** Świadkowie; **17.25** Kolory Świętości; **17.30** Natura obiektywnie; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Anioł Pański
18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Opowieści Starego Testamentu
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitewna
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Stan bezpieczeństwa państwa
22.10 Mojżesz – 10 przykazań
23.00 Życie z wielkiej Miłości
23.45 Święty na każdy dzień
23.50 100 cudownych miejsc na świecie
00.05 Programy powtórkowe

TVN

05.10 Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **05.20** Nowa Maja w ogrodzie; **05.50** Akademia ogrodnika; **06.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **07.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.35** Dobre, podaj dalej; **11.45** Ukryta prawda; **12.50** Szpital; **13.50** LAB; **14.55** Szpital – program obyczajowy; **15.55** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **17.00** LAB; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku; **21.15** Na Wspólnej (3175) – serial obyczajowy, Polska; **20.55** Milionerzy; **21.35** Zabójcy – film sensacyjny, USA/Francja 1995, reż.: Richard Donner, wyk.: Sylvester Stallone, Antonio Banderas, Julianne Moore; **00.15** Złodziej życia – film sensacyjny, USA/Kanada 2004, reż.: D.J. Caruso; **02.25** Co za tydzień; **02.55** Strzelec (2); **03.55** Uwaga!; **04.10** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy – wyk.: Bronisław Cieślak, Marek Krupski; **09.10** Malanowski i Partnerzy; **09.40** Sekrety rodziny; **10.40** Dlaczego ja?; **11.40** Gliniarze – wyk.: Arkadiusz Krygier; **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy – program obyczajowy; **14.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Gliniarze; **18.00** Pierwsza miłość (3177); **18.50** Wydarzenia; **19.30** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** MEGA HIT: Venom – Chiny/USA 2018, reż.: Ruben Fleischer, wyk.: Ahmed Riz, Tom Hardy, Woody Harrelson; **22.23** 13 – thriller, USA 2010, reż. Gela Babluani, wyk.: 50 Cent, Sam Riley, Mickey Rourke; **00.45** Inferno – USA/Węgry 2016, reż.: Ron Howard, wyk.: Ben Foster, Tom Hanks, Felicity Jones; **03.25** Tajemnice losu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

Film sensacyjny
ZŁODZIEJ ZYCIA
TVN – 00.15

źródło: Filmweb.pl

Agentka FBI Illeana Scott specjalizuje się w tworzeniu portretów psychologicznych seryjnych morderców. Chociaż pracuje w Waszyngtonie, zgadza się pomóc swemu przyjacielowi z Montrealu w rozwiązaniu skomplikowanej zagadki kryminalnej. Kapitan Leclair (Tchécky Karyo) od dłuższego czasu bezskutecznie poluje na seryjnego zabójcę. Stali współpracownicy kapitana różnie reagują na pojawienie się pomocy z zewnątrz. Duval (Jean-Hughes Anglade) traktuje Illeanę życzliwie, natomiast Paquette (Olivier Martinez) otwarcie okazuje jej wrogość. Sama Illeana natychmiast udowadnia, że towarzysząca jej sława jest wynikiem profesjonalizmu, a nie legendy. Zaraz po przybyciu dociera do świadka jednej ze zbrodni. Przesłuchanie Jamesa Costy (Ethan Hawke) naprowadza agentkę na trop Martina Ashera (Kiefer Sutherland), mężczyzny, który rzekomo zginął 20 lat temu...

TVP 1

05.15 Przysięga (355) – serial obyczajowy, Turcja 2020; **06.05** Elif (921) – serial, Turcja 2017; **06.50** Policzmy się dla Polski; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Kościół z bliska; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.40** Ranczo (53): Msza obywatelska – serial obyczajowy TVP; **09.40** Komisarz Alex (89): Mroczna tajemnica – serial kryminalny TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (261): Tajemnica chemika – serial kryminalny TVP; **11.25** Kasta – Martwa natura; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Magazyn Rolniczy; **12.55** Natura w Jedynce; **13.20** Natura w Jedynce; **14.00** Elif (922) – serial, Turcja 2017; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (356); **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **17.55** Klan (3758); **18.20** Kasta; **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM! – magazyn interwencyjno-śledczy
20.30 Leśniczówka (343) – wyk.: Jolanta Fraszyńska
21.00 Magazyn kryminalny 997
21.40 Magazyn Ekspresu Reporterów
22.45 Ocaleni – reality show
23.50 Alive: Dramat w Andach – dramat, USA 1993, reż.: Frank Marshall, wyk.: Ethan Hawke, Vincent Spano, Josh Hamilton, Bruce Ramsay
02.05 Kibole – film obyczajowy, Wielka Brytania 2004, reż.: Nick Love, wyk.: Danny Dyer, Frank Harper, Neil Maskell
03.45 Magazyn Ekspresu Reporterów
04.45 Notacje – Wojciech Fibak. Yeti, Mrożka mamy. Yeti, na skrzypcach gramy
05.00 Zakończenie dnia

TVP 2

05.50 Górscy ratownicy (1): Obietnica – serial obyczajowy, Niemcy 2009; **06.50** Modlitwa o jedność – reportaż; **07.20** Familiada – teleturniej; **07.55** Pytanie na śniadanie; **10.35** Panorama; **10.45** Pytanie na śniadanie; **11.10** Policzmy się dla Polski; **11.20** Rodzinka.pl (55): Wirtualni przyjaciele – serial komediowy TVP – wyk.: Małgorzata Kożuchowska, Tomasz Karolak; **11.50** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2391) – serial obyczajowy TVP; **12.25** Koło fortuny – teleturniej; **13.15** Kozacka miłość (56) – serial kostiumowy, Rosja 2013; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (234): Hejt! – serial fabularyzowany TVP; **15.10** Górscy ratownicy (10): Zbieg – serial obyczajowy, Niemcy 2010; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Więzień miłości (497) – Turcja 2019; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Kozacka miłość (57) – serial kostiumowy, Rosja 2013

19.35 Barwy szczęścia (2391)
20.10 Barwy szczęścia (2392)
20.45 Kulisy serialu M jak miłość
20.55 M jak miłość (1569)
21.50 Stulecie Winnych (11)
22.45 Stulecie Winnych (12)
23.35 Rwanda. Ludobójstwo na oczach całego świata
00.00 Ks. Michael McGivney. Błogosławiony proboszcz – film dokumentalny, USA 2020
00.35 Kontrola absolutna (I. T.) – thriller, Irlandia/USA 2016, reż.: John Moore, wyk.: Pierce Brosnan, Anna Friel, James Frecheville
02.20 Moja mama i reszta zwariowanej rodzinki – film obyczajowy, Węgry/Niemcy 2015, reż.: Ibolya Fekete
04.25 Nieustępliwa – film dokumentalny, USA 2014, reż.: Tom Keeling, Jim Greayer
05.10 Zakończenie programu

TVP INFO

05.35 Powitanie – Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.59** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **06.45** Wstaje dzień; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień, w tym wiadomości z kraju i świata; **16.24** Pogoda Info; **16.30** Koronawirus. Szczepionka; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.18** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda Info
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Info Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda Info
01.00 Minęła 20
01.55 W tyle wizji
02.30 Serwis Info Wieczór
02.35 W tyle wizji Extra
03.00 Serwis dla Polonii
03.11 Pogoda Info
03.15 O co chodzi
03.40 Pogoda Info
03.45 Taśmy bezpieki
04.15 Taśmy bezpieki
04.50 wojsko-polskie
05.16 Agrobiznes
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Mojżesz – 10 przykazań; **06.50** Stan bezpieczeństwa państwa; **07.00** Życie z wielkiej Miłości; **07.45** Kolory Świętości; **07.50** 40 dni ze św. Józefem; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.35** Słowo Życia; **08.40** Świadkowie; **09.10** Papież Polak do Rodaków; **09.45** Święty na każdy dzień; **09.50** 100 cudownych miejsc na świecie; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Jak my to widzimy; **10.45** Zew natury; **11.05** Mocni w wierze; **11.35** Myśląc Ojczyzna; **11.45** Historia i architektura Polski w rysunkach prof. Ryszarda Natusiewicza; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Sanktuarium Matki Ubogich w Banneux; **13.25** Święty na każdy dzień; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.30** Ty idź pierwszy; **15.25** Ja głuchy; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Jestem mamą; **16.30** Kalejdoskop Młodych; **16.50** Co by było, gdyby zwierzęta mówiły?; **17.00** 100 cudownych miejsc na świecie; **17.10** Prosto o gospodarce; **17.30** Rajd Katyński; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Anioł Pański; **18.05** Informacje dnia; **18.15** Rozmowy niedokończone

19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Każdy maluch to potrafi
19.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitewna
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Cudowne przejście przez Morze Czerwone
23.15 Spuścizna św. Wincentego a Paulo
23.40 Co by było, gdyby zwierzęta mówiły?
23.50 100 cudownych miejsc na świecie
00.00 Programy powtórkowe

Film obyczajowy
NAJEMNIK

POLSAT – 22.45

źródło: Filmweb.pl

John Seegar (Steven Seagal), najemnik pracujący dla CIA, podejmuje się misji, podczas której ginie jego przyjaciel. Po tej tragedii nie chce już angażować się w kolejne zlecenia, zostaje jednak zaszantażowany. CIA porywa żonę i dziecko zmarłego przyjaciela i zwróci im wolność pod warunkiem, że Seegar podejmie się kolejnego, karkołomnego zadania. Ma uwolnić syna jednego z najpotężniejszych baronów narkotykowych świata. Misja wydaje się niewykonalna, gdyż Seegar musi sforsować najlepiej strzeżone więzienie we wschodniej Europie. Jednak gdy stawką jest życie żony i syna przyjaciela, dla Seegara nie ma rzeczy niemożliwych...

TVN

05.45 Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **06.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **07.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.35** Doradca smaku; **11.45** Ukryta prawda – program obyczajowy; **12.50** Szpital – program obyczajowy; **13.50** LAB; **14.55** Szpital – program obyczajowy; **15.55** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **17.00** LAB; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **20.10** Doradca smaku; **20.15** Na Wspólnej (3176) – serial obyczajowy; **20.55** Milionerzy – teleturniej; **21.30** Chyłka – Rewizja; **22.30** Kuba Wojewódzki – talk-show; **23.30** Superwizjer – magazyn reporterów; **00.05** Na granicy światów – serial, USA/Wielka Brytania; **01.05** Niewierni (6/10) – serial, USA; **02.05** MasterChef – program rozrywkowy; **03.30** Uwaga!; **03.50** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy – wyk.: Bronisław Cieślak, Marek Krupski; **09.10** Malanowski i Partnerzy; **09.40** Sekrety rodziny – program obyczajowy; **10.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **11.40** Gliniarze; **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy – program obyczajowy; **14.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Gliniarze; **18.00** Pierwsza miłość (3178); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Inferno – USA/Węgry 2016, reż.: Ron Howard, wyk.: Ben Foster, Tom Hanks, Felicity Jones; **22.45** Najemnik – film akcji, USA 2006, reż.: Don E. FuntLeRoy; **00.50** W stronę słońca – USA 2005, wyk.: Steven Seagal, William Atherton, Matthew Davis, Eddie George; **02.55** Tajemnice losu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.15 Przysięga (356) – serial obyczajowy, Turcja 2020; **06.00** Elif (922); **06.50** Policzmy się dla Polski; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Rodzinny ekspres – Dzieci a alkohol; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.40** Ranczo (54): Czysty biznes – serial obyczajowy TVP; **09.40** Komisarz Alex (90): Zakochana w mordercy – serial kryminalny TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (262): Bez hamulców – serial kryminalny TVP; **11.25** Kasta; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.35** Agropogoda; **12.40** Rok w ogrodzie Extra; **12.55** Natura w Jedynce; **13.20** Natura w Jedynce; **14.00** Elif (923); **14.45** Policzmy się dla Polski; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (357); **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **17.55** Klan (3759); **18.20** Kasta; **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości
20.00 Pogoda
20.10 ALARM! – magazyn interwencyjno-śledczy
20.25 Leśniczówka (344)
20.55 Piłka nożna – Liga Mistrzów: 1/8 finału: Atalanta – Real Madryt (1 poł.)
23.10 Historia bez tajemnic – Lot do wolności – film dokumentalny
00.15 McMafia (7) – serial, Wielka Brytania 2018
01.30 Kibole – film obyczajowy, Wielka Brytania 2004, reż.: Nick Love, wyk.: Danny Dyer, Frank Harper, Neil Maskell
03.05 wojsko-polskie.pl
03.30 Chichot losu (5/13): Razem czy osobno – serial TVP
04.25 Notacje – Aleksander Doba. Albo sam, albo wcale – cykl dokumentalny
04.40 Zakończenie dnia

TVP 2

05.20 Cafe piosenka – Marlena Drozdowska – talk-show; **05.50** Górscy ratownicy (2): Bolesne wspomnienie – serial obyczajowy, Niemcy 2009; **06.50** Pożyteczni.pl; **07.20** Familiada – teleturniej; **07.55** Pytanie na śniadanie; **10.40** Panorama; **10.455** Pytanie na śniadanie; **11.10** Policzmy się dla Polski; **11.25** Rodzinka.pl (56): Instrukcja obsługi – serial komediowy TVP; **11.50** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2392) – serial obyczajowy TVP; **12.25** Koło fortuny – teleturniej; **13.15** Kozacka miłość (57) – serial kostiumowy, Rosja 2013; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (235): Martwi nie pomożemy – serial fabularyzowany TVP; **15.10** Górscy ratownicy (11): Zaginiony syn – serial obyczajowy, Niemcy 2010; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Więzień miłości (498) – Turcja 2019; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Kozacka miłość (58)

19.35 Barwy szczęścia (2392)
20.05 Barwy szczęścia (2393)
20.40 Kulisy seriali Na dobre i na złe i Na sygnale
20.50 Na dobre i na złe (799): Ostatni dzień
21.50 Stulecie Winnych (13)
22.45 Stulecie Winnych (14)
23.35 Kino relaks – Wypisz, wymaluj... miłość – film obyczajowy, USA 2013, reż.: Fred Schepisi, wyk.: Clive Owen, Juliette Binoche
01.35 Tylko jedno spojrzenie (6) – serial kryminalny, Francja 2017
02.45 Zbrodnia na receptę – cykl dokumentalny, Wielka Brytania 2017
03.50 Defekt (7/9)
04.50 Rodzinka.pl (233): Przeszłości nie zmienisz – serial komediowy TVP
05.15 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.35 Powitanie: Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.59** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.51** Pogoda Info; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.50** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień, w tym wiadomości z kraju i świata; **16.24** Pogoda Info; **16.30** Koronawirus. Szczepionka; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda Info
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Info Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda Info
01.00 Minęła 20
01.55 W tyle wizji
02.30 Serwis Info Wieczór
02.35 W tyle wizji Extra
03.00 Serwis dla Polonii
03.11 Pogoda Info
03.15 O co chodzi
03.40 Taśmy bezpieki
04.11 Taśmy bezpieki
04.45 Filmy Dokumentalne TVP Info
05.13 Agrobiznes
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Cudowne przejście przez Morze Czerwone; **07.15** Spuścizna św. Wincentego a Paulo; **07.45** Kolory Świętości; **07.50** 40 dni ze św. Józefem; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.40** Słowo Życia; **08.45** Każdy maluch to potrafi; **09.00** Kalejdoskop Młodych; **09.20** Kolory Świętości; **09.25** Sanktuaria polskie; **09.45** Święty na każdy dzień; **09.50** 100 cudownych miejsc na świecie; **10.00** Audiencja Generalna; **11.00** Świat na wyciągnięcie ręki; **11.15** Co by było, gdyby zwierzęta mówiły?; **11.25** Myśląc Ojczyzna; **11.40** Prosto o gospodarce; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Karol de Foucauld; **13.15** Kazembe; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.30** Żołnierz Niezłomny Kościoła; **15.40** 100 cudownych miejsc na świecie; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Na zdrowie; **16.30** Galilejczyk; **17.00** Po stronie prawdy; **17.30** Rykoszetem; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Anioł Pański

18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień;
19.30 Brat Franciszek
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitewna
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Opowieść o św. Polikarpie
23.35 Generał Fieldorf „Nil"
00.00 Programy powtórkowe

TVN

05.45 Mango – Telezakupy; **06.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **07.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.35** Doradca smaku; **11.45** Ukryta prawda; **12.50** Szpital – program obyczajowy; **13.50** LAB; **14.55** Szpital – program obyczajowy; **15.55** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **17.00** LAB; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **20.10** Doradca smaku; **21.15** Na Wspólnej (3177) – serial obyczajowy, Polska; **20.55** Milionerzy – teleturniej; **21.30** Tajemnica zawodowa; **22.35** Wyspa – film s.f., USA 2005, reż.: Michael Bay; **01.20** Troje do tanga – komedia, USA/Australia 1999, reż.: Damon Santostefano, wyk.: Matthew Perry, Neve Campbell, Dylan McDermott, Olivier Platt, John C. McGinley; **03.25** Superwizjer – magazyn reporterów; **04.00** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy – wyk.: Bronisław Cieślak; **09.10** Malanowski i Partnerzy; **09.40** Sekrety rodziny; **10.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **11.40** Gliniarze; **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy; **14.40** Dlaczego ja?; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Gliniarze; **18.00** Pierwsza miłość (3179); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.00** Galimatias, czyli kogel-mogel 2 – komedia, Polska 1989, reż.: Roman Załuski, wyk.: Grażyna Błęcka-Kolska, Ewa Kasprzyk, Małgorzata Lorentowicz, Katarzyna Łaniewska, Zdzisław Wardejn, Jerzy Turek; **22.10** Wykiwać klawisza – komedia, USA 2005, reż.: Peter Segal, wyk.: Adam Sandler, Chris Rock; **00.45** Star Trek: W nieznane – film s.f., USA/Chiny 2016; **03.30** Tajemnice losu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

Komedia

GALIMATIAS, CZYLI KOGEL-MOGEL 2

POLSAT – 20.00

źródło: Filmweb.pl

Film opowiada dalsze losy bohaterów komedii „Kogel-mogel". Po ślubie Kasia (Grażyna Błęcka-Kolska) i Paweł (Dariusz Siatkowski) Zawadowie urządzają się na wsi. Ojciec dziewczyny obiecuje przepisać na nich swoją ziemię. Stawia jednak warunek: chce doczekać się w końcu wnuka. Jego córka ma jednak inne plany. Marzy o powrocie na studia pedagogiczne i nie chce jeszcze zostać mamą. Jest to przyczyną konfliktu między Kasią a Pawłem. Tymczasem w życiu Zawadów ponownie pojawia się ekscentryczna rodzina Wolańskich. Marian (Zdzisław Wardejn) wraz z żoną (Ewa Kasprzyk) mają spędzić najbliższe dwa miesiące w Anglii. Proszą więc Kasię, aby przyjęła do swego domu w charakterze letników Piotrusia i jego babcię...

TVP 1

05.15 Przysięga (357) – serial obyczajowy, Turcja 2020; **06.05** Elif (923) – serial, Turcja 2017; **06.50** Policzmy się dla Polski; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Pełnia Wiary; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (55): Wielki powrót – serial obyczajowy TVP; **09.35** Komisarz Alex (91): Wilcze jagody – serial kryminalny TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (263): Łopianowo – serial kryminalny TVP; **11.25** Kasta – serial paradokumentalny TVP; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Magazyn Rolniczy; **12.55** Natura w Jedynce; **13.20** Natura w Jedynce; **14.00** Elif (924); **14.45** Policzmy się dla Polski; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (358); **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **17.55** Klan (3760); **18.20** Kasta; **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM! – magazyn interwencyjno-śledczy
20.30 Leśniczówka (345) – wyk.: Jolanta Fraszyńska, Marek Bukowski
21.00 Sprawa dla reportera
21.55 Magazyn śledczy Anity Gargas
22.30 Motel Polska
23.00 Magazyn kryminalny 997
23.45 Tanie Dranie – Moroz i Kłopotowski komentują świat
00.25 Londyńczycy (10/13) – serial obyczajowy TVP
01.20 Fałszerze. Powrót sfory (14/14) – serial sensacyjny TVP
02.10 Ocaleni – reality show
03.15 Sprawa dla reportera
04.05 Magazyn śledczy Anity Gargas
04.04 Notacje – Zbigniew Rymarz. Sztuka jest najważniejsza
04.55 Zakończenie dnia

TVP 2

05.25 Cafe piosenka – Tomasz Lubert – talk-show; **05.50** Górscy ratownicy (3): Teraz albo nigdy – serial obyczajowy, Niemcy 2009; **06.45** Zacznij Od Nowa; **07.20** Familiada – teleturniej; **07.55** Pytanie na śniadanie; **10.40** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.15** Policzmy się dla Polski; **11.25** Rodzinka.pl (57): Nudzi mi się – serial komediowy TVP; **11.50** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2393) – serial obyczajowy TVP; **12.25** Koło fortuny – teleturniej; **13.15** Kozacka miłość (58) – serial kostiumowy, Rosja 2013; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (236): Zabawa dopiero się rozkręca – serial fabularyzowany TVP; **15.10** Górscy ratownicy (12): Twarde lądowanie – serial obyczajowy, Niemcy 2010; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Więzień miłości (499) – Turcja 2019; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Kozacka miłość (59)

19.35 Barwy szczęścia (2393)
20.10 Barwy szczęścia (2394)
20.55 Na sygnale (291): To jest Twoje dziecko
21.20 Na sygnale (292): Coś jest z nią nie tak
21.50 Stulecie Winnych (15) – serial TVP
22.45 Stulecie Winnych (16) – serial TVP
23.40 Tylko dla twoich oczu – film sensacyjny, USA 1981, reż.: John Glenn, wyk.: Roger Moore, Carole Bouquet, Chaim Topol
01.55 Oświadczyny po irlandzku – komedia romantyczna, Irlandia/USA/Wielka Brytania 2010, reż.: Anand Tucker
03.45 Bez tożsamości (22) – serial, Hiszpania 2016
04.35 Art Noc – Europejski Stadion Kultury – Rzeszów, cz. 1
05.25 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.35 Powitanie: Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.59** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.51** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.50** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień, w tym wiadomości z kraju i świata; **16.24** Pogoda Info; **16.30** Koronawirus. Szczepionka; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda Info
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Info Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda Info
01.00 Minęła 20
01.55 W tyle wizji
02.30 Serwis Info Wieczór
02.35 W tyle wizji Extra
03.00 Serwis dla Polonii
03.11 Pogoda Info
03.15 O co chodzi
03.40 Filmy Dokumentalne TVP Info
04.10 Taśmy bezpieki
04.45 Taśmy bezpieki
05.16 Agrobiznes
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Audiencja Generalna; **07.00** Próba wiary. Św. Cecylia; **07.50** 40 dni ze św. Józefem; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.40** Słowo Życia; **08.45** Niezwykłości przyrody Nowej Zelandii; **09.00** Na zdrowie; **09.25** Święty na każdy dzień; **09.30** Filmowe Życiorysy; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.25** Myśląc Ojczyzna; **11.35** Przyroda i ludzie; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Po stronie prawdy; **12.50** Wyszyński; **13.20** Niedziela; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.30** Na przekór ciemności; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Z wędką nad wodę w Polskę i Świat; **16.35** Porady Medyczne Bonifratrów; **17.00** Akademia pro-life; **17.05** Petra; **17.25** Święty na każdy dzień; **17.30** Odpowiedzialni za Kościół; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Anioł Pański;

18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Przyjaciele i bohaterowie
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitewna
20.50 Głos Polski
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Akita 101 Łez
22.30 Z wędką nad wodę w Polskę i Świat
23.00 Apokryfy
00.00 Programy powtórkowe

Komedia

NARZECZONY NA NIBY

POLSAT – 20.05

źródło: Filmweb.pl

To opowieść o związkowych perypetiach, które pokocha każdy, kto choć raz zakochał się w niewłaściwej osobie. Idealne życie, o którym marzymy, rzadko kiedy tak naprawdę jest idealne, a ci, którym oddajemy nasze serca, niestety potrafią je z łatwością łamać. Gdy któregoś dnia życie Kariny zamieni się w pasmo nieszczęść, postanowi ona wziąć sprawy w swoje ręce i „podkoloruje" rzeczywistość. Niestety, uruchomiony festiwal małych i dużych kłamstw wymknie się jej spod kontroli, doprowadzając do wielu przezabawnych sytuacji. W konsekwencji każdy bohater filmu będzie musiał zrobić porządek zarówno w swoim życiu, jak i w swoim sercu.

TVN

05.45 Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **06.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **07.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.35** Doradca smaku; **11.45** Ukryta prawda – program obyczajowy; **12.50** Szpital – program obyczajowy; **13.50** LAB; **14.55** Szpital – program obyczajowy; **15.55** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **17.00** LAB; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **20.10** Doradca smaku; **20.15** Na Wspólnej (3178); **20.55** Milionerzy – teleturniej; **21.30** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **22.30** W nowym zwierciadle: Wakacje – komedia, USA 2015, reż.: John Francis Daley; **00.35** Chyłka – Rewizja; **01.40** Klinika bez tajemnic; **02.40** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **03.00** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy; **09.10** Malanowski i Partnerzy; **09.40** Sekrety rodziny; **10.40** Dlaczego ja?; **11.40** Gliniarze – wyk.: Arkadiusz Krygier, Tomek Skrzypniak, Ewelina Ruckgaber, Piotr Mróz; **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy – program obyczajowy; **14.40** Dlaczego ja?; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Gliniarze; **18.00** Pierwsza miłość (3180); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Narzeczony na niby – Polska 2018, reż.: Bartosz Prokopowicz, wyk.: Piotr Adamczyk, Sonia Bohosiewicz, Julia Kamińska; **22.35** Hitch: Najlepszy doradca przeciętnego faceta – komedia romantyczna, USA 2005, reż.: Andy Tennant; **01.05** Step Up 2 – USA 2008, reż.: John M. Chu, wyk.: Brian Evigan, Robert Hoffman, Adam G. Sevani; **03.25** Tajemnice losu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.15 Przysięga (358) – serial obyczajowy, Turcja 2020; **06.05** Elif (924) – serial, Turcja 2018; **06.50** Policzmy się dla Polski; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Agape; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (56): Amerykańska baza – serial obyczajowy TVP; **09.35** Komisarz Alex (98): Jeden zawsze ginie – serial kryminalny TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (264): Powołanie – serial kryminalny TVP; **11.25** Kasta – serial paradokumentalny TVP; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Magazyn Rolniczy; **12.55** Natura w Jedynce; **13.20** Natura w Jedynce; **14.00** Elif (925) – serial, Turcja 2018; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (359); **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **17.55** Klan (3761); **18.20** Kasta; **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport
19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.30 Leśniczówka (346)
21.05 Ojciec Mateusz (303): Wokaliści
21.55 Blondynka (107): Strajk
22.40 Blondynka. Kulisy serialu
22.55 Nie lubię poniedziałku – komedia, Polska 1971, reż.: Tadeusz Chmielewski; wyk.: Mieczysław Czechowicz, Jerzy Turek, Bohdan Łazuka
00.50 Drive Hard – ostra jazda – film fabularny, Kanada 2014, reż.: Brian Trenchard – Smith
02.35 S. W. A. T. – Jednostka specjalna (28) – USA 2018
03.30 Godziny grozy (6/8) – serial, Wielka Brytania 2016
04.20 Notacje – prof. Andrzej Zieliński. Wygraliśmy los na loterii
04.35 Zakończenie dnia

TVP 2

05.50 Górscy ratownicy (4): Grunt to przyjaźń – serial obyczajowy, Niemcy 2009; **06.45** Anna Dymna – spotkajmy się – Katarzyna Szczerbowska-Kisielińska; **07.20** Familiada – teleturniej; **07.55** Pytanie na śniadanie; **10.40** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.10** Policzmy się dla Polski; **11.20** Zacznij Od Nowa; **11.50** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2394) – serial obyczajowy TVP, wyk.: Hubert Pyrka, Kasia Górska; **12.25** Koło fortuny – teleturniej; **13.15** Kozacka miłość (59) – serial kostiumowy, Rosja 2013; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (237): Nic się nie stało – serial fabularyzowany TVP; **15.10** Górscy ratownicy (13): Bez śladu – serial obyczajowy, Niemcy 2010; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Więzień miłości (500) – Turcja 2019; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Kozacka miłość (60) – serial kostiumowy, Rosja 2013
19.35 Barwy szczęścia (2394)
20.10 Barwy szczęścia (2395)
20.45 Przepis dnia
20.55 Postaw na milion
21.50 Anything goes. Ale jazda!
22.45 Muzyka, Taniec, Zabawa – koncert
23.50 Oddział Delta – film fabularny, USA/Izrael 1986, reż.: Menahem Golan, wyk.: Chuck Norris, Lee Marvin, Martin Balsam, Joey Bishop, Robert Forster, Lainie Kazan, George Kennedy, Hanna Schygulla, Susan Strasberg
02.05 Wypisz, wymaluj... miłość – film obyczajowy, USA 2013, reż.: Fred Schepisi, wyk.: Clive Owen, Juliette Binoche, Bruce Davison, Navid Negehban
04.05 Więzy krwi – thriller, Niemcy 2016
05.35 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.35 Powitanie: Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.59** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.52** Pogoda Info; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.50** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień, w tym wiadomości z kraju i świata; **16.24** Pogoda Info; **16.30** Koronawirus. Szczepionka; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Forum
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda Info
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Info Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda Info
01.00 Forum
01.55 W tyle wizji
02.30 Serwis Info Wieczór
02.35 W tyle wizji Extra
03.00 Serwis dla Polonii
03.11 Pogoda Info
03.15 O co chodzi
03.40 Filmy Dokumentalne TVP Info
04.11 Taśmy bezpieki
04.44 Taśmy bezpieki
05.16 Reportaż TVP Info
05.36 Agrobiznes
05.50 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Ewangelia wg św. Jana; **07.20** Petra; **07.45** Kolory Świętości; **07.50** 40 dni ze św. Józefem; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.40** Słowo Życia; **08.45** Przyjaciele i bohaterowie; **09.10** Z wędką nad wodę w Polskę i Świat; **09.35** Święty na każdy dzień; **09.45** Duc in altum; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.25** Głos Polski; **11.35** 100 cudownych miejsc na świecie; **11.45** Spotkania z ekologią; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Ojciec Klemens Vismara; **12.55** Jerash; **13.10** Aktywna zima; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.30** Zrozumieć Antycywilizacje; **14.55** Słowo Życia; **15.00** Modlitwa w Godzinie Miłosierdzia z Koronką do Bożego Miłosierdzia; **15.20** Mocni w wierze; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Siódmy sakrament; **16.35** Świat na wyciągnięcie ręki; **17.00** Droga Krzyżowa; **17.25** Poczet Wielkich Polaków; **17.30** Antykulkura III; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Anioł Pański; **18.05** Informacje dnia; **18.15** Westerplatte Młodych; **18.55** Niedziela; **19.00** Warto zauważyć...
19.30 Opowieści Theo
19.35 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitewna
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Ziemia Obiecana
22.45 Siostry Magdalenki od Pokuty
23.45 Jezus od wieków uprogniony
23.50 100 cudownych miejsc na świecie
00.00 Programy powtórkowe

TVN

05.45 Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **06.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **07.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.35** Doradca smaku – program kulinarny; **11.45** Ukryta prawda – program obyczajowy; **12.50** Szpital – program obyczajowy; **13.50** LAB; **14.55** Szpital – program obyczajowy; **15.55** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **17.00** LAB; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **20.05** King Kong – film przygodowy, Nowa Zelandia/USA/Niemcy 2005, reż.: Peter Jackson, wyk.: Naomi Watts, Adrien Brody, Jack Black, Thomas Kretschmann, Colin Hanks, Andy Serkis, Jamie Bell; **00.05** Prawdziwa zbrodnia – film sensacyjny, USA 1999, reż.: Clint Eastwood, wyk.: Isaiah Washington; **02.40** Kuba Wojewódzki – talk-show; **03.45** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy – wyk.: Bronisław Cieślak, Marek Krupski, Anna Lucińska, Magdalena Rembacz; **09.10** Malanowski i Partnerzy; **09.40** Sekrety rodziny – program obyczajowy; **10.40** Dlaczego ja? – program, obyczajowy; **11.40** Gliniarze; **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy – program obyczajowy; **14.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Gliniarze; **18.00** Pierwsza miłość (3181); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.00** Kraina lodu 2 – animacja, USA 2019, reż.: Chris Buck, Jennifer Lee; **22.15** Deadpool – USA 2015, reż.: Tim Miller, wyk.: Baccarin Morena, Brianna Hildebrand, Ed Skrein; **00.45** Ciężkie czasy – USA 2005, reż.: David Ayer, wyk.: Chaka Forman, Freddy Rodriguez; **03.20** Tajemnice losu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

Film sensacyjny
KING KONG
TVN – 20.05

źródło: Filmweb.pl

Nowa wersja filmu o wielkiej małpie. Wyreżyserował ją Peter Jackson, twórca trylogii filmowej „Władca pierścieni". Klasyczna opowieść o wielkiej małpie, która zakochuje się w pięknej blondynce, dzięki nowoczesnej technice filmowej nabiera nowego wyrazu. Twórcy filmu sięgnęli do materiałów archiwalnych i postarali się odtworzyć sceny, które były zawarte w oryginalnym scenariuszu, ale z powodu ograniczeń technicznych i finansowych nie udało się ich zrealizować w 1933 roku. Wspaniałe widowisko dla całej rodziny. King Kong – film przygodowy, Nowa Zelandia/USA/Niemcy 2005(dla małoletnich od lat 12), reżyseria: Peter Jackson, scenariusz: Fran WalshPhilippa BoyensPeter Jackson, muzyka: James Newton Howard, obsada: Naomi Watts, Adrien Brody, Jack Black, Thomas Kretschmann, Colin Hanks, Andy Serkis, Jamie Bell

TVP 1

05.05 Klan (3757) – telenowela TVP; **05.30** Klan (3758) – telenowela TVP; **06.00** Sprawa dla reportera; **06.50** Policzmy się dla Polski; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.35** Rok w ogrodzie; **08.00** Rok w ogrodzie Extra; **08.15** wojsko-polskie.pl; **08.40** Pełnosprawni (393) – magazyn dla niepełnosprawnych; **09.05** Magazyn śledczy Anity Gargas; **09.35** Fascynujący świat – Klasztory Europy; **10.40** Blondynka (107): Strajk; **11.40** Geronimo, amerykańska legenda – film fabularny, USA 1993; **13.45** Okrasa łamie przepisy; **14.15** Z pamięci – Rajmund Ziemski cz. 2; **14.25** Przyrodnik na tropie; **15.00** Koronka do Miłosierdzia Bożego; **15.25** Zakochaj się w Polsce; **16.05** Skoki narciarskie – Mistrzostwa świata w Oberstdorfie – konkurs indywidualny (studio); **16.25** Skoki narciarskie; **17.30** Teleexpress; **17.40** Skoki narciarskie; **18.30** Sanatorium miłości (8); **19.25** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.35 Komisarz Alex (184): Zastrzyk
21.30 Hit na sobotę – Creed: Narodziny legendy – dramat, USA 2015, reż.: Ryan Coogler, wyk.: Michael B. Jordan, Sylvester Stallone, Tessa Thompson
23.55 Nie lubię poniedziałku – komedia, Polska 1971, reż.: Tadeusz Chmielewski; wyk.: Mieczysław Czechowicz, Jerzy Turek, Halina Kowalska, Kazimierz Witkiewicz, Zygmunt Apostoł, Bohdan Łazuka
01.45 Drive Hard – ostra jazda – film fabularny, Kanada 2014, reż.: Brian Trenchard-Smith, wyk.: John Cusack, Thomas Jane
03.25 Z pamięci – Rajmund Ziemski cz. 2
03.30 Zakończenie dnia

TVP 2

05.50 Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2391) – serial obyczajowy TVP; **06.20** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2392) – serial obyczajowy TVP; **06.55** Dla niesłyszących – M jak miłość (1568) – serial TVP; **07.45** Przepis dnia – magazyn kulinarny; **07.55** Pytanie na śniadanie; **10.55** Policzmy się dla Polski; **11.05** Rodzinny ekspres – Wielki Post z o. Pio; **11.35** Alternatywy 4 (9/9): Upadek – serial komediowy TVP; **13.00** Anything goes. Ale jazda! – program rozrywkowy; **14.00** Familiada – teleturniej; **14.35** Koło fortuny – teleturniej; **15.15** Szansa na sukces. Opole 2020 – widowisko muzyczne; **16.20** Na dobre i na złe (799): Ostatni dzień – serial TVP; **17.20** Na sygnale (291): To jest Twoje dziecko – serial fabularyzowany TVP; **17.50** Słowo na niedzielę – Jak poznać Boga, czyli ostatnia próba Abrahama; **18.00** Panorama; **18.40** Pogoda; **18.30** Postaw na milion; **19.25** Rodzinka.pl (155): Człowiek maszyna

20.00 The Voice Kids s. IV – Przesłuchania w ciemno (1)
21.05 The Voice Kids s. IV – Przesłuchania w ciemno (2)
22.15 Kabaret. Super Show Dwójki (1) – program kabaretowy
23.10 Oświadczyny po irlandzku – komedia romantyczna, Irlandia/USA/Wielka Brytania 2010, reż.: Anand Tucker, wyk.: Amy Adams, Matthew Goode, Adam Scott, John Lithgow
00.55 Tylko dla odważnych – film akcji, USA 2017, wyk.: Josh Brolin, Miles Teller, Jennifer Connelly, Jeff Bridges, Alex Russell, Thad Luckinbill, Geoff Stults, Ben Hardy, Jake Picking, Scott Haze
03.10 Tylko dla twoich oczu – film sensacyjny, USA 1981
05.15 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.55 Powitanie: Poranek; **05.59** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów na temat sytuacji politycznej, społecznej; **06.21** Pogoda Info; **06.29** Serwis Info Poranek; **06.52** Pogoda Info; **06.59** Serwis Info Poranek; **07.21** Pogoda Info; **07.29** Serwis Info Poranek; **07.51** Pogoda Info; **07.59** Serwis Info Poranek; **08.21** Pogoda Info; **08.30** W Kontrze; **09.15** Salon dziennikarski; **11.59** Serwis Info Dzień weekend; **12.29** Serwis Info Dzień weekend; **12.51** Pogoda Info; **12.59** Serwis Info Dzień weekend; **13.29** Serwis Info Dzień weekend; **13.59** Serwis Info Dzień weekend; **14.53** Pogoda Info; **15.00** Debata TVP Info; **15.29** Info Dzień; **16.25** Pogoda Info; **16.30** Koronawirus. Szczepionka; **17.00** Serwis Info Dzień weekend; **17.30** Teleexpress; **17.34** Teleexpress Extra; **18.00** Panorama; **18.20** Serwis Info Wieczór weekend; **18.30** Kobiecym okiem; **18.52** Serwis Info Wieczór weekend

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór weekend
21.41 Pogoda Info
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór weekend
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Magazyn śledczy Anity Gargas
23.25 Info Wieczór
00.00 Wiadomości
00.28 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda Info
01.00 Salon dziennikarski
01.46 Pogoda Info
01.56 Minęła 20
02.49 Pogoda Info
03.00 Serwis dla Polonii
03.15 Filmy Dokumentalne TVP Info
04.10 Filmy Dokumentalne TVP Info
05.10 Reportaż TVP Info
05.28 Magazyn śledczy Anity Gargas
05.50 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Ziemia Obiecana; **06.45** Franz Stock; **07.45** Kolory Świętości; **07.50** 40 dni ze św. Józefem; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Westerplatte Młodych; **08.55** Słowo Życia; **09.00** Głos serca; **09.45** Młodzi Światu; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Retrospekcja; **10.20** Święty na każdy dzień; **10.25** Myśląc Ojczyzna; **10.35** Polski Punkt Widzenia; **11.00** Kropelka radości; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Warto zauważyć...; **12.50** Aktywna zima; **13.20** Ocalić od zapomnienia; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.30** Niedziela; **14.35** Inna Teresa; **15.30** Wierzę w Boga; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Historia generała „Bora"; **17.00** Z Parlamentu Europejskiego; **17.30** Mocni Jego mocą; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Anioł Pański

18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Katecheza ks. bpa Antoniego Długosza
19.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitewna
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Mojżesz – 10 przykazań
22.45 100 cudownych miejsc na świecie
22.55 Święty na każdy dzień
23.00 Głos serca
23.45 Młodzi Światu
00.00 Programy powtórkowe

Film akcji CZARNA PANTERA **POLSAT – 20.00**

T'Challa po śmierci ojca wraca do rodzinnego kraju, by objąć tron. Wkrótce Wakanda zostaje napadnięta przez dawnego wroga. Młody władca zbiera sojuszników, aby pokonać przeciwnika i ochronić swój lud. Jako Czarna Pantera staje w obronie nie tylko swojej ojczyzny, ale i całego świata.

źródło: Filmweb.pl

TVN

05.10 Uwaga!; **05.25** Ukryta prawda; **06.25** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **07.25** Kobieta na krańcu świata (1/9); **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.30** Brzydula (89) – wyk.: Julia Kamińska, Filip Bobek, Maja Hirsch, Małgorzata Socha, Łukasz Garlicki, Krzysztof Czeczot, Marek Włodarczyk, Dorota Pomykała; **12.00** Brzydula (90); **12.35** Brzydula (91); **13.10** Na Wspólnej Omnibus (810); **15.00** Wyjątkowe domy; **15.35** Appaloosa – western, USA 2008, reż.: Ed Harris, wyk.: Ed Harris, Viggo Mortensen, Renee Zellweger; **18.00** Kuchenne rewolucje; **19.00** Fakty; **19.25** Sport; **19.35** Pogoda; **19.45** Uwaga!; **20.00** Czego pragną dziewczyny – komedia, USA 2003, reż.: Dennie Gordon, wyk.: Amanda Bynes, Colin Firth, Kelly Preston; **22.10** Sekrety i grzeszki – komedia, USA 2011, reż.: Ron Howard; **00.40** W sieci zła – film sensacyjny, USA 1998, reż.: Gregory Hoblit; **03.15** Uwaga!; **03.35** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **07.25** Spider-Man 3 – USA 2007, reż.: Sam Raimi, wyk.: Maguire Tobey, Kirsten Dunst; **10.10** Ewa gotuje; **10.40** Nasz Nowy Dom; **11.40** Bogaty dom – biedny dom; **12.40** Rolnicy. Podlasie; **13.45** Rolnicy – Tak się żyje u nas na wsi; **14.15** Rolnicy – Tak się żyje u nas na wsi; **14.45** Nie mów do mnie śmieciarzu; **15.15** Nie mów do mnie śmieciarzu; **15.45** Więzienie; **16.15** Więzienie; **16.45** Więzienie; **17.15** Więzienie; **17.45** Chłopaki do wzięcia; **18.20** Chłopaki do wzięcia; **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.00** Czarna pantera – USA 2018, reż.: Ryan Coogler, wyk.: Angela Bassett, Chadwick Boseman; **22.55** Punisher – film akcji, USA/Niemcy 2004, reż.: Jonathan Hensleigh, wyk.: John Travolta, Will Patton; **01.45** Wykiwać klawisza – komedia, USA 2005, reż.: Peter Segal, wyk.: Adam Sandler; **04.20** Kabarety; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

Redakcja „Idziemy" nie ponosi odpowiedzialności za zmiany w programach TV wprowadzone przez nadawców po 12 II 2021 r.

Jest ich mniej niż w zeszłym roku. Polskich misjonarzy i misjonarek posługujących w najdalszych zakątkach naszego globu jest obecnie nieco ponad 1800. To właśnie dla nich powstała akcja „Misjonarz na Post".

fot. Wojciech Bieliński

Misjonarz na Post

Zofia Kędziora

Siostra Alicja od trzynastu lat posługuje na misji w Kenii, w miejscowości Laare. Jakiś czas temu nauczyła się paść wielbłądy, ponieważ to ich mleko ratuje życie niedożywionych dzieci z sawanny. Brat Maciej Jabłoński jest franciszkańskim misjonarzem, który pracuje w przychodni zdrowia w Ngaoundaye w Republice Środkowoafrykańskiej. Niedawno odbierał poród, noworodek wpadł w hipotermię, więc zakonnik ogrzał malucha własnym ciałem. W ten sposób ocalił mu życie. Misjonarzy, którzy nie tylko ewangelizują, ale wręcz ratują życie innych ludzi, często narażając się na ogromne niebezpieczeństwo, jest bardzo wielu. Potrzebują nie tylko wsparcia finansowego, ale przede wszystkim duchowego. Dlatego powstała akcja „Misjonarz na Post".

Sawanna, susza i sieroty

– Ostatnie lata to czas dramatycznej suszy. Zamiast obfitych plonów śmierć zbierała swoje żniwo wśród tych najsłabszych, chorych, ubogich i najmniejszych. Do misji przynoszono nam dzieci, które z głodu nie miały siły płakać – dzieli się przeżyciami siostra Alicja Kaszczuk ze Zgromadzenia Sióstr Małych Misjonarek Miłosierdzia. Od dwunastu lat pracuje w Kenii, od niedawna pomaga też w tanzańskiej archidiecezji Tabora. Co robi na co dzień? Trudno streścić to w kilku zdaniach, tych zajęć jest tak wiele… Miejscowi nazywają ją polską Matką Teresą. Na co dzień posługuje wśród kilku tysięcy chorych, sierot i trędowatych. Od dwóch lat pomaga młodym siostrom stawiać pierwsze kroki na misji. Niedawno nauczyła się opiekować stadem wielbłądów. – Nauczyłam się, jak je prowadzić przez sawannę, jak karmić i doić – opowiada siostra Alicja. – Okazało się, że mleko wielbłąda jest bardzo odżywcze, niejednokrotnie ratuje życie dzieciaków. Poszliśmy nawet dalej, robimy ser i mydło z mleka wielbłądziego – kończy misjonarka. Codziennie opiekuje się setkami dzieci, opatruje rany, pomaga rodzinom, ale zajmuje się także formalnościami i organizuje pomoc z Polski. Misja to nie tylko ewangelizacja, ale przede wszystkim obecność, uśmiech, czy nawet podanie deski przy budowie nowego domu. To właśnie uśmiechnięta twarz siostry Alicji widoczna jest na plakatach promujących tegoroczną edycję akcji „Misjonarz na Post". – Żyję dzięki modlitwie i gdyby nie to niesamowite wsparcie, nie wyobrażam sobie nawet jednego dnia, ba, nawet najmniejszej chwili na misji! – podsumowuje siostra Alicja.

Możemy ci ufać

– Spałyśmy pokotem w jaskiniach, gdy trwało bombardowanie miasta. Potem poszłyśmy spać do szpitala, ale i on został zbombardowany. Sto metrów od nas trafił pocisk – wspomina siostra Anna Łuczak ze Zgromadzenia Franciszkanek Misjonarek Maryi, która przez szesnaście lat była na misjach w północnej Afryce, w tym podczas wojny domowej w Libii. Gdy wybuchł ten konflikt, postawiono misjonarkom ultimatum: albo uciekną pierwszym samolotem, podstawionym przez ambasadora, albo zostaną – zdane wyłącznie na siebie. Zdecydowały się na tę drugą opcję. Chciały pomagać ludziom, z którymi żyły od kilkunastu lat. Byli to nie tylko chrześcijanie, ale także muzułmanie. Gdy siostry chroniły się w piwnicach, ich muzułmańscy sąsiedzi, którym w czasie pokoju pomagały, przynosili misjonarkom jedzenie. – Oni przepraszali nas za to, co dzieje się w Europie – wspomina siostra Anna. Postawa muzułmanów była owocem wielu lat misji sióstr w tym kraju. To właśnie te misjonarki zakładały tam szkoły, szpitale, opiekowały się biednymi i chorymi, a także kobietami. – Czułam się, jakbym za darmo dostawała mandat zaufania od tych ludzi. Na zasadzie „należysz do katolików, to możemy ci ufać" – wyznaje wzruszona misjonarka. Niestety, gdy odcięto prąd, wiele osób zostało zmuszonych do ucieczki, siostry także musiały uciec do Tunezji. Ale tam również opiekowały się ubogimi chrześcijanami i muzułmanami. Co niedzielę głosiły katechezy afrykańskim uchodźcom, przygotowując ich do przyjęcia sakramentu chrztu świętego. W algierskiej bazylice Notre Dame d'Afrique (Naszej Pani z Afryki) siostra Anna spotykała się z muzułmańskimi kobietami, które wypraszały za wstawiennictwem Maryi łaskę zajścia w ciążę. – Gdy zaczęłam tam posługę jako zakrystianka, pytałam innych sióstr, dlaczego przy ołtarzu jest tyle małych lalek. Okazało się, że to były dowody wdzięczności za wysłuchane modlitwy – wyjaśnia poruszona misjonarka.

Czy ktoś się pomodli?

Osiem lat temu ojciec Marcin Wrzos ze Zgromadzenia Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej wpadł na pomysł akcji modlitewnej, która miała wyjść naprzeciw oczekiwaniom misjonarzy. Wybór padł na czas Wielkiego Postu – okres, w którym Kościół zachęca wszystkich wiernych do podjęcia modlitwy, postu i jałmużny. Akcji wsparcia finansowego misjonarzy istnieje już wiele. Mało jest jednak inicjatyw, dzięki którym możemy wesprzeć misjonarza nie tylko materialnie, ale także duchowo. W tym roku na misjach służy trochę ponad 1900 misjonarek i misjonarzy z Polski. By dołączyć do akcji, wystarczy wypełnić krótki formularz na stronie www.misjonarznapost.pl. Dostaniemy w odpowiedzi e-mail z danymi misjonarza, w razie gdybyśmy zapomnieli jego danych. Misjonarze bardzo potrzebują naszej modlitwy.

Tygodnik „Idziemy" Wydawca: Wydawnictwo Diecezji Warszawsko-Praskiej, ul. Grochowska 194/196, 04-357 Warszawa, tel.: **22 512 00 95**, www.idziemy.com.pl; Redaktor naczelny: ks. Henryk Zieliński, Asystent kościelny: ks. Marian Raciński, Sekretarz redakcji: Wojciech Świątkiewicz; redakcja@idziemy.com.pl, Zastępca sekretarza: Dorota Glica; redakcja@idziemy.com.pl, Dział Warszawa i Mazowsze: Irena Świerdzewska, irena.swierdzewska@idziemy.com.pl, Agnieszka M. Domańska, Patryk Lubryczyński. Dział kultury: Mirosław Winiarczyk. Piszą dla nas: Iwona Budziak, ks. Waldemar Chrostowski, Kazimierz Dadak, Marta Dybińska, Mariusz Jankowski, Marek Jurek, Jacek Karnowski, ks. Paweł Kłys, Piotr Kościński, Dariusz Kowalczyk SJ, ks. Marek Kruszewski, Anna Meetschen, ks. Stefan Moszoro-Dąbrowski, Monika Odrobińska, Jacek Salij OP, ks. Jacek Stefański, ks. Waldemar Turek, Barbara Wiśniowska, Marcin Zatyka, Krzysztof Ziemiec; Korekta: Monika Zaręba; Serwis internetowy: Radek Molenda, Magdalena Jaroszewicz; portal@idziemy.com.pl. Projekt graficzny: Joanna Złonkiewicz. Skład i łamanie: AG Zuch. Druk: Lotos-Poligrafia Warszawa. Materiałów niezamówionych redakcja nie zwraca. Zastrzegamy sobie prawo do skracania i adiustacji tekstów oraz zmiany ich tytułów. Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie odpowiada.
COPYRIGHT © Wydawnictwo Warszawsko-Praskie 2005. Wszelkie prawa zastrzeżone. Przedruk materiałów w jakiejkolwiek formie, całości lub fragmentów, nie jest możliwy bez zgody Wydawcy. Fot. okładka: ks. Henryk Zieliński

JAŁMUŻNA WIELKOPOSTNA 2021

Czas miłosierdzia

Wielki Post to czas refleksji i dzielenia się z innymi.
Podaruj seniorom swoje wsparcie, czas lub modlitwę.

SMS
wyślij SMS:
SENIOR
pod nr **72052**
(koszt: 2,46 z VAT)

www.caritas.pl

Diakonia caritas ELEOS

Patroni medialni: POLSKIE RADIO niedziela Gość idziemy

Akcję wspierają: plus orange T-Mobile PLAY DIGITAL VIRGO

PACHNĄ MORSKĄ BRYZĄ

CPF POLAND

SMAKUJĄ JAK PODCZAS NAJLEPSZYCH EGZOTYCZNYCH PODRÓŻY

KING PRAWN

Dostępne w sklepach LIDL i ALDI

CHÓW BEZ ANTYBIOTYKÓW

ODPOWIEDZIALNA HODOWLA CERTYFIKAT asc ASC-AQUA.ORG